

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Veronika Novotná

**Odpovědnost za vady díla dle obchodního
zákoníku**

Diplomová práce

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Odpovědnost za vady díla dle obchodního zákoníku“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Uherském Hradišti dne 22. 9. 2010

Veronika Novotná

Děkuji tímto *JUDr. Petru Dítětovi* i *Mgr. Marku Hončovi* za jejich cenné rady, konzultace a odbornou pomoc při přípravě této diplomové práce.

Rovněž děkuji *Knihovně Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci* a *Knihovně Univerzity Palackého v Olomouci* za jejich poskytnuté služby.

Děkuji také mé *rodině* za jejich podporu v průběhu mého studia.

Obsah

Seznam zkratk	6
Úvod	7
1 Stručný popis právní úpravy smlouvy o dílo v obchodním zákoníku	10
1.1 Úvodní poznámky	10
1.2 Obecně ke smlouvě o dílo	10
1.2.1 Forma smlouvy o dílo	11
1.2.2 Dílo	12
1.2.3 Podstatné náležitosti smlouvy o dílo	16
1.2.4 Význam a účel závazku	17
1.3 Práva a povinnosti smluvních stran	17
1.3.1 Provedení díla	18
1.3.2 Způsob provedení díla	19
1.3.3 Vícepráce	21
1.3.4 Kontrola	22
1.3.5 Povinnost objednatele převzít dílo	23
1.3.6 Věci určené k provedení díla	23
1.3.7 Cena díla	24
1.3.8 Splatnost ceny díla	28
1.3.9 Náklady provedení díla	29
1.3.10 Vlastnické právo ke zhotovované věci	30
1.3.11 Součinnost objednatele a zhotovitele	31
1.3.12 Splnění díla – místo plnění, předání díla	32
1.3.13 Zkoušky	34
1.3.14 Nesení nebezpečí	35
1.4 Závěrečné poznámky	37
2 Vady díla dle obchodního zákoníku	39
2.1 Úvodní poznámky	39
2.2 Členění vad díla	40
2.3 Závěrečné poznámky	46
3 Odpovědnost za vady	49
3.1 Úvodní poznámky	49
3.2 Pojem odpovědnosti za vady	49
3.3 Podmínky odpovědnosti za vady dle obchodního zákoníku	50
3.4 Zákonná odpovědnost za vady	51
3.4.1 Dělení zákonné odpovědnosti za vady	52
3.4.2 Zproštění odpovědnosti za vady	53
3.5 Odpovědnost ze záruky	53
3.5.1 Podstata a obsah záruky	54
3.5.2 Vznik záruky	55
3.5.3 Změna a zrušení záruky	56
3.5.4 Záruční doba a její běh	56
3.5.5 Vyloučení odpovědnosti za vady	57
3.6 Prohlídka předmětu díla, doba odpovědnosti za vady	57
3.7 Oznámení o vadách dle obchodního zákoníku	60
3.8 Závěrečné poznámky	63
4 Nároky z vad díla dle obchodního zákoníku	65
4.1 Úvodní poznámky	65
4.2 Porušení smlouvy podstatným způsobem	66

4.2.1	„Pacta sunt servanda“	66
4.2.2	Podstatné porušení smlouvy dle mezinárodního práva soukromého 67	
4.3	Nároky při porušení smlouvy podstatným způsobem	70
4.3.1	Odchylka od právní úpravy kupní smlouvy	71
4.3.2	Volba práva z odpovědnosti za vady díla u podstatného porušení smlouvy	71
4.4	Nároky při porušení smlouvy nepodstatným způsobem	73
4.4.1	Volba práva z odpovědnosti za vady díla při nepodstatném porušení smlouvy	74
4.4.2	Specifikace jednotlivých nároku při nepodstatném porušení smlouvy 74	
4.5	Společná pravidla při zvolení nároku z odpovědnosti za vady	76
4.5.1	Odstranění vad	76
4.5.2	Náhradní dílo	78
4.5.3	Sleva z ceny	79
4.5.4	Odstoupení od smlouvy	80
4.6	Závěrečné poznámky	81
5	Vztah nároku z odpovědnosti za vady díla a nároku na náhradu škody	83
5.1	Úvodní poznámky	83
5.2	Uvedení do problematiky	83
5.3	Závěrečné poznámky	86
6	Vztah úpravy smlouvy o dílo v obchodním zákoníku k úpravě obsažené v občanském zákoníku	88
6.1	Úvodní poznámky	88
6.2	Uvedení do problematiky	88
6.3	Základní rozdíly mezi občanskoprávní a obchodněprávní úpravou smlouvy o dílo v bodech	90
6.3.1	Obecně	90
6.3.2	U odpovědnosti za vady	91
6.4	Závěrečné poznámky	92
Závěr		93
Použitá literatura		96
Summary		101
Klíčová slova		105
Příloha		106

Seznam zkratk

- ObchZ   Zákon číslo 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- OZ   Zákon číslo 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- TrZ   Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- ESD   Evropský soudní dvůr
- násl.   Následující
- PP   Právo a podnikání
- SJ   Soudní judikatura
- R   Sběrka soudních rozhodnutí a stanovisek vydávaná Nejvyšším soudem České republiky (dříve Nejvyšším soudem ČSFR, ČR, SR)

Úvod

Smlouva o dílo je jedním z obchodních závazkových vztahů, se kterým se podnikatelé při svém podnikání setkávají nejčastěji. Je oceňována především svoboda, která je podnikatelům dána českým obchodním zákoníkem v uzavírání závazkových právních vztahů a zejména tato přednost činí z tohoto právního odvětví jedno z nejzajímavějších.

V rámci smlouvy o dílo se zhotovitel s objednatelem dohodnou na zhotovení díla, které může mít mnoho podob – od té nejjednodušší až po tu nejsložitější čítající milionové náklady. Problémy samozřejmě mohou nastat v jakékoli fázi zhotovování díla zhotovitelem, tato práce je však zaměřena především na dobu po předání díla objednateli, kdy se na předmětu díla mohou vyskytnout vady, které měl již v okamžiku předání anebo se na díle vyskytly až v době po předání díla a objednatel takové vady zjistil. V takovém případě zákon zakotvuje existenci odpovědnosti za takové vady a stanovuje také nároky, které objednatel má vůči zhotoviteli na základě této odpovědnosti. Zásada smluvní autonomie umožňuje stranám závazku, aby si i nároky upravily odlišně od dispozitivních ustanovení obchodního zákoníku. Odpovědnosti za vady se však zhotovitel nemůže zprostit, ani pokud by se na tom strany závazku dohodly a to na základě ustanovení občanského zákoníku, který se použije subsidiárně a v tomto případě stanoví, že dohoda, kterou by se někdo vzdával svých práv, která mohou v budoucnu teprve vzniknout, by byla neplatná. Tato práce je tudíž zaměřena především na odpovědnost, kterou zhotovitel za vady díla má a na nároky, které jsou obchodním zákoníkem objednateli nabízeny, aby mohly být vady odstraněny a závazek tak byl řádně splněn. Pro zpracování předmětného tématu autor čerpal nejen z učebnic obchodního práva, ale také z článků publikovaných v odborných právnických časopisech, z internetových zdrojů a z hojně se vyskytující judikatury na toto téma, které je, vzhledem k širokému praktickému uplatnění smlouvy o dílo, nepřehledné množství. O odpovědnosti za vady díla bylo již napsáno mnoho, autor se v této práci snaží zejména o shrnutí problematiky a zejména upozorňuje na možné změny, které by přinesl současný návrh nového občanského kodexu. Práce je rozčleněna do šesti kapitol, přičemž každá kapitola pak na podkapitoly.

První kapitola této práce je zaměřena na stručný popis smlouvy o dílo, jenž je nezbytný pro pochopení vlastního tématu. První kapitola je poměrně rozsáhlá, avšak pouze citace litery zákona by dle mého názoru byla nedostačující, tudíž bylo nezbytné zabývat se detailnějším rozbořem některých institutů a upozornit také na současnou judikaturu. *Od druhé kapitoly* se čtenář již seznamuje s vadami díla a jejich členěním dle obchodněprávní teorie. *Ve třetí kapitole* je pojednáváno o institutu odpovědnosti za vady a to nejdříve obecně z pohledu soukromého práva a poté pouze z pohledu práva obchodního. Odpovědnost za vady v této kapitole je ještě rozčleněna, tak jak obchodní zákoník sám ukládá, na zákonnou odpovědnost za vady a odpovědnost ze záruky. V této kapitole lze nalézt také srovnání obou těchto institutů. Jelikož jde o diskutovanou, avšak nevyřešenou problematiku, tato kapitola je uzavřena odbornými názory právníků, dále vlastním pohledem na danou otázku a několika odstavci o institutech povinné prohlídky díla a oznámení o vadách, které si pro svůj význam zasluhují větší pozornost. *Čtvrtá kapitola* obsahuje popis nároků z vad díla dle obchodního zákoníku se zaměřením na rozlišení podstatného a nepodstatného porušení smlouvy. Je zde popsán také patrný vliv Vídeňské úmluvy na český právní řád a pokus o vzájemnou komparaci konkrétních ustanovení. *Pátá kapitola* popisuje současný stav vztahu odpovědnosti za vady a nároku na náhradu škody, tak jak jej zakotvuje obchodní zákoník a také odborné názory na danou problematiku. *Šestá kapitola* je zaměřena na popis vzájemného působení občanského a obchodního zákoníku jako soukromoprávních předpisů, jejichž existence je vzájemně ovlivněna. V závěru poslední kapitoly je zařazen stručný výčet základních rozdílů mezi občanským a obchodním zákoníkem. V jednotlivých kapitolách je čtenář také postupně a ve stručnosti seznamován s právní úpravou návrhu nového občanského zákoníku, jehož účinnost je naplánována na rok 2012, tudíž jeho obsah je z pohledu tématu práce relevantní a nelze jej opomenout. Závěrem je pak shrnutí obsahu práce a zhodnocení níže uvedených tezí. Tato práce obsahuje na jejím samotném konci také smlouvu o dílo, která tvoří přílohu této práce, a na niž je v jejím průběhu v některých případech odkazováno.

Z výše uvedeného obsahu této práce vyplývají následující **cíle**:

Prvním z nich je snaha poukázat na současnou právní úpravu smlouvy o dílo a odpovědnosti za vady díla dle obchodního zákoníku s důrazem na

rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR a vrchních soudů a názory předních osobností z oboru obchodního práva. Vzhledem k tomu, že institut smlouvy o dílo je veskrze praktickou záležitostí, lze v této práci pozorovat také snahu upozornit na některé problémy v praxi se často vyskytující. Neodmyslitelným faktem je značný rozsah takového obchodního závazkového vztahu, tudíž je tato práce zaměřena jen na takové instituty, které s odpovědností za vady díla přímo souvisejí či které lze shledat významnými (zejména oznámení vad díla a prohlídka díla).

Druhým cílem je zhodnotit právní úpravu odpovědnosti za vady a zejména podstatného porušení smlouvy, ze kterého na základě zákona vyplývají objednateli nejširší možnosti pro uplatnění práv vyplývajících z odpovědnosti za vady a zhodnotit možné použití Vídeňské úmluvy o smluvním právu a judikatury mezinárodních soudů jako inspirace ve sporech, jejichž předmětem se stane pojem podstatného porušení smlouvy.

Třetím cílem je porovnání právní úpravy odpovědnosti za vady upravené v občanském a obchodním zákoníku a nalézt případné úvahy *de lege ferenda* v součinnosti se současným návrhem nového občanského zákoníku.

Výše uvedené cíle korespondují s ověřením následujících *tezí*:

- Český obchodní zákoník poskytuje kvalitní právní úpravu smlouvy o dílo a odpovědnosti za vady, která vyhovuje požadavkům praxe i odborných akademických diskuzí.
- Návrh nového občanského zákoníku představuje zjednodušení a celkové zpřehlednění oblasti závazkového práva do jednoho kodexu a je tedy přínosem pro podnikatele.

Následující text se zaměřuje na stručný popis smlouvy o dílo a podrobnější popis odpovědnosti za případné vyskytnuvší se vady a za cíl si klade především ověřením výše uvedených tezí. V textu této diplomové práce bylo použito zejména metod analýzy, syntézy, abstrakce, analogie, klasifikace, konkretizace a komparace.

1 Stručný popis právní úpravy smlouvy o dílo v obchodním zákoníku

1.1 Úvodní poznámky

První kapitola je zaměřena na institut smlouvy o dílo obecně. Jsou uvedeny skutečnosti, které zákonodárce zahrnul do obsahu obchodního zákoníku, ale i takové závěry, ke kterým dospěli klasikové obchodního práva (např. Bejček J., Plíva S., Štenglová I., Tomsa M. a další), i když ne vždy jsou tyto jednotné. Vzhledem k tomu, že jde o institut v praxi velmi hojně využívaný, práce čtenáře seznamuje také s několika praktickými poznámkami.

1.2 Obecně ke smlouvě o dílo

Smlouva o dílo patří spolu s kupní smlouvou mezi smluvní typy, které podnikatelé využívají při svém podnikání nejčastěji. Její právní úprava je obsažena v ustanoveních **§ 536 – 565 obchodního zákoníku** (dále také ObchZ) a přiměřeně¹ se také použijí ustanovení obchodního zákoníku upravující kupní smlouvu.²

Obchodní zákoník je *lex specialis* ve vztahu k občanskému zákoníku (dále také OZ). Obecně se tudíž občanský zákoník použije podpůrně v případech, kdy obchodní zákoník sám danou problematiku neupravuje komplexně nebo se takovou otázkou nezabývá vůbec.³ V obchodněprávních vztazích se také objevují některé pojmy, které jsou vysvětleny v obecné části občanského zákoníku (např. fyzická a právnická osoba).

Právní úprava smlouvy o dílo je však komplexní, tudíž aplikace ustanovení smlouvy o dílo dle OZ není na místě.⁴

---

¹ Přiměřená aplikace ustanovení nejbližšího smluvního typu neznamená bezhlavou aplikaci veškerých ustanovení, která se tohoto smluvního typu dotýkají, ale pouze ta, která se dají z povahy závazku na takový kontrakt použít. Souvisí s tím i záměna pojmů (např. místo prodávajícího pojem zhotovitel). Tyto změny jsou pak závislé na konkrétním závazkovém právním vztahu. Viz KINDL, M. K přiměřenému použití jiného zákona. *Právník*, 1996, č. 4, s. 383.

² DĚDIČ, Jan, et al. *Obchodní zákoník: Komentář. Díl IV, §221-§ 775*. 1. Praha: Polygon, 2002. s. 3574.

³ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. s. 20.

⁴ V roce 1991 v rámci reformy soukromého práva došlo naneštěstí k duplicitní úpravě smlouvy o dílo. Dnes tedy, jako jediní, odlišujeme občanskoprávní a obchodněprávní smlouvu o dílo. Viz BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 322.

V praxi je smlouva o dílo někdy označována za tzv. „sběrné místo“. Takové označení si tento smluvní typ získal tím, že je možné některé nejednoznačné obchodněprávní závazky přiměřeně ohraničit právě tímto smluvním typem.⁵ Smlouvu o dílo lze aplikovat jak na rozsáhlé projekty, tak na drobné opravy, pokud se týkají podnikatelské činnosti. V praxi se tudíž se smlouvou o dílo můžeme setkat velice často.

Ustanovení § 261 ObchZ stanoví, že se jedná o závazkový vztah relativní⁶ (k této problematice se vyjadřuji podrobněji v poslední kapitole).

Úprava smlouvy o dílo je kromě základního ustanovení § 536 *dispozitivní* (nemožnost se odchýlit od základního ustanovení vyplývá z kogentního ustanovení § 263 odst. 1⁷) a jen velmi rámcová.⁸ Slouží jen jako předloha chování pro smluvní strany.⁹ Velký počet právních problémů, se kterými se lze v praxi setkat, tedy v obchodním zákoníku upraveny nejsou. Zákon tak sám ponechává prostor pro uplatnění vůle jednotlivých stran závazku. V některých otázkách odkazuje právní úprava smlouvy o dílo na právní úpravu kupní smlouvy, v některých případech i na její kogentní ustanovení, což v praxi může činit problémy.

1.2.1 Forma smlouvy o dílo

Zákon sice nepředepisuje povinnou písemnou formu pro smlouvu o dílo, avšak lze pouze doporučit smluvním stranám, aby takto učinily a předešly tak komplikacím při pozdějším uplatňování svých práv. Vzhledem k existenci ustanovení § 272 ObchZ, které ve svém druhém odstavci stanoví, že pokud je v písemně uzavřené smlouvě uvedeno, že je možno ji měnit písemně, není možné ji měnit nijak jinak.¹⁰ Pokud toto ujednání strany do smlouvy nezahrnou, znamená to, že mohou smlouvu měnit i na základě ústní dohody. V případě, že později dojde ke sporu mezi stranami, dokazování toho, na čem se strany domluvily, může být problematické. Bezpečnějším

⁵ Typicky např. smlouva o spolupráci. Viz dále.

⁶ Srov. § 261 ObchZ. Viz též BEJČEK, Josef, et al. *Kurs obchodního práva: Obchodní závazky*. 5. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 25.

⁷ ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 807.

⁸ Srov. § 263 ObchZ. Skutečnost, že právní úprava smlouvy o dílo je dispozitivní, vyplývá z ustanovení § 263, které obsahuje taxativní výčet kogentních ustanovení ObchZ, tedy takových, od kterých se nelze odchýlit. Ustanovení upravující tento závazkový právní vztah zde uvedeny nejsou, tudíž je nutné dospět k výše uvedenému závěru.

⁹ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1621.

¹⁰ V příloze k této práci se příklad takového ujednání nachází v článku XII. Ve 2. odstavci.

postupem je veškeré dodatky či změny ke smlouvě řádně po dohodě s druhou stranou sepsat.¹¹

1.2.2 Dílo

Vymezení pojmu „dílo“ je z hlediska vzniku odpovědnosti za vady díla a následnému uplatnění určitého nároku z vad klíčové. Přesný popis díla ve smlouvě může totiž zabránit zhotoviteli v tvrzení, že se o vadu nejedná a objednatel tak může uplatnit nároky vyplývající z odpovědnosti za vady.

Dílem je vždy určitá činnost zhotovitele směřující k jejímu hmotně zachycenému výsledku. Od „díla“ je tedy nutno odlišit „předmět díla“, kterým je právě výsledek činnosti, která je dílem tj. určitá nově vytvořená věc či změna věci (např. opravy) nebo jiný hmotně zachycený výsledek činnosti (věc, která dílo zachycuje).¹²

Ustanovení § 536 vyjmenovává jen některé činnosti, které jsou považovány za dílo.^{13 14} Zákonná definice stanoví, že **dílem** se rozumí např.:

- a) zhotovení určité věci (pokud nespadá pod kupní smlouvu),
- b) montáž určité věci,
- c) údržba určité věci,
- d) oprava určité věci,
- e) úprava určité věci,
- f) hmotně zachycený výsledek jiné činnosti.
- g) o dílo jde vždy, když jde o zhotovení, montáž, údržbu, opravu nebo úpravu stavby nebo její části.

¹¹ Právní úkon, u něhož by strany nerespektovaly náležitost formy, je neplatný. Taková neplatnost by byla absolutní při nedodržení formy předepsané zákonem. V tomto případě však platí, že písemnost je požadována pouze když alespoň jedna ze stran při jednání o uzavření smlouvy projeví vůli, aby smlouva byla uzavřena v písemné formě. V případě nedodržení formy v takovém případě půjde o neplatnost relativní (§ 40 a 40a OZ). Bylo – li však již plněno na základě úkonu neplatného jen pro nedostatek formy, nelze takové plnění považovat za bezdůvodné obohacení. (§ 455 odst. 1 OZ). Viz ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 585.

¹² ObchZ z tohoto hlediska rozlišuje tři velké skupiny – vytvoření určité věci, montáž, hmotně zachycený výsledek jiné činnosti. Vytvoření nové věci je dílem, jen pokud nespadá pod smlouvu kupní. Viz BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 326.

¹³ Ustanovení § 536 odst. 2 vymezuje obecnou definici díla. Pod tuto definici lze zařadit i další činnosti v zákoně výslovně neuvedené. Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1107.

¹⁴ Štenglová uvádí, že „ze základních ustanovení jednotlivých smluvních typů lze dovodit, že dílem nemohou být činnosti podřazené pod úpravu jiného smluvního typu, a to ani když mají hmotně zachycený výsledek a svou povahou odpovídají povaze činnosti ze smlouvy o dílo.“ (Např. činnost auditora podléhá právní úpravě smlouvy o kontrolní činnosti dle § 591 ObchZ). Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 24.

a) Zhotovení určité věci, pokud nespadá pod kupní smlouvu¹⁵

Pouze v případě, že smluvní strana požaduje zhotovení věci, musí dojít k posouzení, zda se jejich závazkový právní vztah bude řídit právní úpravou kupní smlouvy či smlouvy o dílo dle daných kritérií. *Základní kritérium je odlišení, zda jde o zhotovení věci nebo činnost*¹⁶. Marek K. uvádí, že pokud jde o činnost, použijeme smlouvy o dílo. V případě, že se jedná o zhotovení věci, je třeba hlubší zkoumání. Tato problematika je obsažena v právní úpravě kupní smlouvy v dispozitivním ustanovení § 410 ObchZ (kdy je podstatné, kdo dodává podstatnou část materiálu¹⁷) a stanoví, že v případě, že si smluvní strana nechá zhotovit věc, smluvní vztahy **se řídí úpravou kupní smlouvy**, pouze pokud podstatnou část věcí potřebných k výrobě věci, které mají být dodány, opatřil prodávající. **O smlouvu o dílo se pak jedná** v případě, že převážná část povinností strany, která má věc dodat, spočívá ve vykonání činnosti nebo se jedná o montáž určité věci. Jiná situace se uplatní, pokud je předmětem díla stavba (její zhotovení, oprava, úprava, údržba nebo montáž) – pak se uzavírá vždy smlouva o dílo.¹⁸

Vzhledem k tomu, že se jedná o dispozitivní ustanovení a tato problematika je obsažena v právní úpravě pouze u kupní smlouvy, je dána smluvním stranám možnost, aby si i tuto problematiku upravily dle své svobodné vůle.¹⁹

Z výše uvedeného pravidla se uplatní tři výjimky:

1. smlouvu o dílo půjde vždy, pokud sice materiál opatřil zhotovitel, ale na výsledku převažuje podíl práce (činnosti)
2. o smlouvu o dílo půjde také vždy v případech, kdy se zhotovitel zaváže kromě dodání zboží také k montáži

¹⁵ Např. zhotovení kancelářského nábytku na zakázku.

¹⁶ Marek K. dodává, že jedná se pouze o činnost uvedenou v § 536, nikoli jakoukoli činnost. Viz MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo: Kontrakty*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 203.

¹⁷ Jedná se o pomocné kritérium převzaté z římského práva. Viz BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 325.

¹⁸ MAREK, Karel. Ke smlouvě o dílo: Základní ustanovení a pojmy používané ve výstavbě. *Právní fórum*. 2006, 12, s. 422 - 428.

¹⁹ ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 713.

3. poslední výjimkou je situace, kdy je předmětem smlouvy stavba, ve všech takových případech se jedná taktéž o smlouvu o dílo.^{20 21}

b) Montáž určité věci²²

Tento pojem není upraven obchodním zákoníkem, zdrojem takové definice jsou některá soudní rozhodnutí. Pojem také definují např. níže uvedení autoři. Marek K. za montáž dle obchodních zvyklostí považuje uložení, uchycení a sestavení věci nebo souboru věcí (konstrukce) včetně seřízení a propojení i zkoušek kvality montáže na dohodnutém místě tak, aby byly schopné provozu.²³

Štenglová, I. pak tvrdí, že od montáže je nutno odlišit tzv. dodávku na zástrčku, která se za montáž nepovažuje, jde pouze o umístění věci a její připojení do sítě. Kopáč, L. a Lochmanová L. pak zastávají názor, že montáží je třeba rozumět uvedení věci do stavu použitelnosti, tudíž zahrnuje i instalaci, která obsahuje připoutání oné věci k základu, na kterém má být umístěna.²⁴ Lochmanová L. dále upřesňuje: „Závazek plynoucí ze smlouvy je splněn včas, jen když je do stanovené doby uskutečněno nejen dodání věci, ale i její montáž. Pro posouzení vad je rozhodující stav věci po její montáži.“²⁵

c) Údržba určité věci²⁶

Jedná se o takovou činnost, při které dojde k odstranění nežádoucích a odstranitelných změn na předmětu díla, ke kterým došlo v důsledku jeho používání.

d) Oprava určité věci²⁷

---

²⁰ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 325.

²¹ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu k rozlišení smlouvy o dílo a kupní smlouvy Váž. 4569 (z r. 1924). Soud konstatoval, že „jde o smlouvu o dílo, nikoliv o smlouvu kupní, šlo-li stranám nejen o to, aby byly dodány kachle, nýbrž aby byla sestrojena a postavena kamna podle náčrtku.“ Nejvyšší soud také konstatoval v rozhodnutí Váž. 11 551 (z r. 1932) že „měl-li pekař podle smlouvy dodávat zákazníkovi chléb a vydat mu přiměřenou část otrub, zákazník pak dodávat žito předem a platit mu odměnu za mletí žita a pečení chleba, šlo o smlouvu o dílo.“

²² Např. sestavení a uchycení technologického zařízení do kancelářského podniku.

²³ MAREK, Karel. Ke smlouvě o dílo: Základní ustanovení a pojmy používané ve výstavbě. *Právní fórum*. 2006, 12, s. 422 - 428.

²⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 24.

²⁵ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. s. 204.

²⁶ Marek K. k tomuto uvádí příklad údržby topných těles.

²⁷ Oprava strojů k výrobě technických součástí.

Při této činnosti dochází k odstranění vad, které na předmětu díla vznikly v důsledku jeho poškození nebo jiného opotřebení.

e) Úprava určité věci²⁸

Touto činností dochází ke změně vlastností předmětu díla nebo jeho povrchu a možností jeho použití.²⁹

f) Hmotně zachycený výsledek jiné činnosti³⁰

Činností, která je dílem, může být i činnost „nehmotné povahy“, jejíž výsledek však hmotně zachycen být musí (resp. měl by být), např. v písemné dokumentaci, v nahrávce na disku. Např. řešení technického problému je samotným dílem a předmětem díla je písemný záznam o jeho řešení, který je předán objednateli.³¹ Dispozitivní ustanovení zákona stanovuje povinnost zhotoviteli, aby postupoval dle smlouvy a s odbornou péčí. Jakmile je dílo zhotoveno, je zhotovitel povinen předmět díla předat objednateli.³² Ustanovení § 566 upravuje podmínky použití předmětu díla, když předmět díla je chráněn *právem z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví*.^{33 34}

g) O dílo jde vždy, když jde o zhotovení, montáž, údržbu, opravu nebo úpravu stavby nebo její části

Toto pravidlo je vymezeno obchodním zákoníkem, a jelikož je upraveno v základním ustanovení k této smlouvě, strany si nemohou upravit opak. Stavba bude tudíž vždy předmětem smlouvy o dílo, pokud půjde o její

---

²⁸ Marek K. uvádí jako příklad úpravu filtrů na olej pro filtraci nafty nebo např. modernizace stroje či rozšíření jeho kapacity.

²⁹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. s. 204.

³⁰ Např. software ušitý na míru pro objednatele zachycený na nosiči dat.

³¹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. s. 204.

³² Srov. § 556 ObchZ. Toto ustanovení zakotvuje pravidlo, že pokud si strany ve smlouvě nestanoví nemožnost poskytnutí dalším osobám, zhotovitel je k tomu oprávněn, pokud to vzhledem k povaze díla není v rozporu se zájmy objednatele.

³³ Příkladem by se mohla stát smlouva uvedená v příloze k této práci. Předmětem smlouvy je zde „koordinace přípravy výrobní dokumentace pro prototyp lesního vyvážecího stroje“ a „spolupráce při výrobě prototypu stroje“. Lze se však domnívat, že i v případě, že by výsledkem činnosti nebyla výrobní dokumentace, byl by na takovou nepojmenovanou smlouvu použit analogicky smluvní typ smlouvy o dílo.

³⁴ Návrh nového občanského zákoníku, jehož účinnost je naplánována na rok 2012, zakotvuje ustanovení § 2486, ve kterém se stanoví následující pravidlo. „Není – li předmětem díla hmotná věc, odevzdá zhotovitel výsledek své činnosti objednateli. Dílo s nehmotným výsledkem se považuje za předané, je – li dokončeno a zhotovitel umožní objednateli jeho užití.“ Takové pravidlo již jasně zakotvuje možnost, že výsledkem činnosti může být i dílo s nehmotným výsledkem (např. smlouva o spolupráci). Viz ELIÁŠ, Karel. *Osnova občanského zákoníku*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 202.

zhotovení, údržbu, opravu či úpravu. Pojem stavba³⁵ dle teoretických úvah zahrnuje ve smyslu obchodního zákoníku úpravu pozemků, budovy, inženýrské sítě, stavební objekty, technologická zařízení spojená svými základy se zemí atp.³⁶ Zásada občanského práva, že stavba, která není věcí podle § 119 OZ, je součástí pozemku se uplatňuje i ve vztahu k § 536 odst. 2 ObchZ. Je třeba doplnit, že dle Eliáše K. půjde častokrát o stavbu i v těch případech, kdy stavba nebude samostatnou věcí, ale „jen“ součástí pozemku.^{37 38}

1.2.3 Podstatné náležitosti smlouvy o dílo

Základní ustanovení § 536 ObchZ, od kterého se strany závazku nemohou odchýlit a které obsahuje podstatné náležitosti závazku, stanoví, že *smlouvou o dílo se zhotovitel zavazuje k provedení určitého díla a objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho provedení*. Podstatnými náležitostmi této smlouvy je tedy určení smluvních stran³⁹, vymezení díla a určení ceny nebo alespoň dohoda o způsobu jejího určení, ledaže z jednání o uzavření smlouvy vyplývá vůle uzavřít smlouvu i bez tohoto určení.⁴⁰ Pokud se strany nedohodnou ani později na výši ceny jinak, dle § 546 odst. 1 ObchZ objednatel povinen zaplatit cenu, která se obvykle platila za srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy za obdobných obchodních podmínek.⁴¹

Pokud se týká pojmů, jejichž vysvětlení není kogentně zachyceno obchodním zákoníkem, je vhodné, aby stanovení obsahu těchto pojmů strany věnovaly část smlouvy. Pokud ale stanovení obsahu některých pojmů strany

---

³⁵ S pojmem stavba se vypořádala také judikatura a v rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 1995, sp. zn. 3 Cz 57/92 tento soud zaujal stanovisko, že stavba jako věc ve smyslu práva zpravidla vzniká v okamžiku, kdy je již jednoznačným a nezaměnitelným způsobem patrné alespoň dispoziční řešení prvního nadzemního podlaží.

³⁶ MAREK, Karel. Ke smlouvě o dílo: Základní ustanovení a pojmy používané ve výstavbě. *Právní fórum*. 2006, 12, s. 422 - 428.

³⁷ Např. meliorační zařízení umístěné pod povrchem pozemku není samostatnou věcí, ale součástí pozemku. I při např. úpravě takové stavby se bude jednat o smlouvu o dílo.

³⁸ ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 807.

³⁹ O tom, zda se určení smluvních stran považuje za podstatnou náležitost, však existují spory. Plíva S. se domnívá, že nejde o podstatnou náležitost, dovozuje, že nezbytnost určení smluvních stran vyplývá z požadavku určitosti smlouvy upraveného v § 37 odst. 1 OZ. Štenglová I. uvádí, že určení smluvních stran smlouva o dílo obsahovat musí, ale ztotožňuje se s názorem Plívy S., že se nejedná o podstatnou náležitost smlouvy.

⁴⁰ MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo: Kontrakty*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 106.

⁴¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1108.

opomenou a ve smlouvě je neuvedou, pak tam, kde se tento pojem vytvořil a kde je obchodní zvyklost, bude použita obchodní zvyklost. Nejčastěji se lze setkat s obchodními zvyklostmi při výstavbě, kde jsou hojně využívány.⁴² Obchodní zvyklosti jsou v rámci obchodního práva upraveny v ustanoveních § 1 a 264 ObchZ.⁴³

Pokud smlouva neobsahuje některou z podstatných náležitostí stanovenou zákonem nebo není např. dostatečně určitá, smlouva nebyla platně uzavřena.⁴⁴

1.2.4 Význam a účel závazku

Zařazení ustanovení o významu a účelu závazku do smlouvy je také nasnadě. Je vhodné, aby objednatel dostatečně určil význam předmětného plnění již ve smlouvě. Takovým určením objednatel stanoví, že porušení určitých povinností při plnění předmětného závazku bude považovat za podstatné⁴⁵, tudíž jej bude opravňovat i k odstoupení od smlouvy dle ustanovení § 436 ObchZ.⁴⁶

V případě, že by porušením povinnosti zhotovitele vznikla škoda, ustanovení, které by jasně stanovovalo význam závazku, zhotovitel by pak již jen stěží mohl argumentovat tím, že škodu nemohl předvídat.⁴⁷ Tohoto ustanovení ve smlouvě lze využít i v případě uplatňování nároku ze smluvní pokuty, pokud byla sjednána.

1.3 Práva a povinnosti smluvních stran

---

⁴² MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo: Kontrakty*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 205.

⁴³ „Ustanovení § 1 ObchZ je obecné pro celý obchodní zákoník, kdežto ustanovení § 264 odst. 1 se týká jenom závazkových vztahů.“ Ustanovení § 264 podle odstavce druhého pak upravuje takové zvyklosti, jež jsou stranami dohodnuty a stávají se součástí smlouvy, tudíž mají přednost před dispozitivními ustanoveními právních předpisů. Viz MAREK, Karel; ŽVÁČKOVÁ, Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla*. 1. Praha: ASPI, 2008. s. 66.

⁴⁴ Pravidelnými náležitostmi ve smlouvě o dílo jsou také ujednání o době, místu a způsobu plnění nebo také ujednání o odpovědnosti za vady i ujednání o smluvních pokutách. Nejedná se ale o podstatné náležitosti smlouvy, smlouva bude platná i bez takových ujednání, pokud bude obsahovat náležitosti podstatné. Viz BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 330.

⁴⁵ Např. si strany ve smlouvě výslovně dohodnou, že oprava musí proběhnout nejpozději do data uvedeného ve smlouvě.

⁴⁶ HERBOCZKOVÁ, Jana. Podstatné porušení smlouvy podle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní rozhledy*. 2009, 14, s. 504 – 512.

⁴⁷ Dle obchodního práva se jedná o jednu z okolností vylučujících odpovědnost, tj. jeden z liberačních důvodů. Viz BEJČEK, Josef, et al. *Kurs obchodního práva: Obchodní závazky*. 5. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 111.

1.3.1 Provedení díla

Zákonem je předepsáno, pokud si strany nedohodnou jinak, že *zhotovitel má povinnost provést dílo na svůj náklad a na své nebezpečí ve sjednané době, jinak v době přiměřené povaze díla. Zhotovitel může dílo provést ještě před dobou sjednanou, pokud ze smlouvy nebo z povahy díla nevyplývá jinak.*⁴⁸ Na určení doby provedení díla je závislý vznik prodlení zhotovitele a další práva a povinnosti jednotlivých účastníků závazku. Ustanovení o povinnosti zhotovitele provést dílo na svůj náklad znamená pro zhotovitele, že až do doby vzniku práva na zaplacení ceny díla⁴⁹ nese riziko zvýšení nákladů na realizaci díla (pokud si smluvní strany nesjednají něco jiného).⁵⁰

S výše uvedenou skutečností souvisí otázka *osobního provedení díla*. Dle obchodního zákoníku platí, že je možné použít třetí osobu k provedení díla. Pokud není ujednáno mezi kontraktory jinak, platí, že zhotovitel má v této otázce volnou ruku a objednatel není oprávněn mu do jeho rozhodnutí zasahovat. Zhotovitel by byl povinen provést dílo osobně pouze na základě ujednání ve smlouvě, nebo pokud by to vyplývalo ze samotné povahy závazku. Pokud je zhotoviteli tedy umožněno pověřit provedením díla jinou osobu, má zhotovitel odpovědnost, jako by dílo prováděl sám.⁵¹ Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí konstatoval: „*Jestliže účastníci smlouvy o dílo uzavřené podle obchodního zákoníku sjednali smluvní pokutu za zaviněné porušení povinnosti, lze zhotoviteli přičítat i zaviněné porušení povinnosti tím, koho pověřil provedením díla (subdodavatelem), nebylo-li dohodnuto jinak.*“⁵²

V případě rozsáhlejších děl je velmi časté, že zhotovitel uzavírá další smlouvy různých typů se subdodavateli. Někdy jsou podmínky mezi zhotovitelem a subdodavateli dohodnuty méně výhodně pro zhotovitele než v závazkovém vztahu se samotným objednatelem. Takovou nerovnováhu si

⁴⁸ Srov. § 537 ObchZ. Je však účelné stanovit termín dokončení díla, zejména u děl dlouhodobých.

⁴⁹ ObchZ umožňuje smluvním stranám dohodnout vznik práva na zaplacení ceny díla nejen na okamžik provedení díla, ale i jinak, např. ve vazbě na předání předmětu díla.

⁵⁰ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1625.

⁵¹ Štenglová I. však k tomuto dodává: „Případy, kdy si objednatel vymíní ve smlouvě nebo kdy z povahy díla vyplýne, že zhotovitel musí provést dílo osobně, budou zřejmě v obchodní praxi spíše výjimečné.“ Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1110.

⁵² Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2001, sp. zn. 29 Odo 50/2001. Viz též ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Přehled judikatury: ve věcech obchodních závazkových vztahů*. 2. aktual. a rozš. Praha: Aspi, 2005. s. 190.

však zhotovitel zpravidla kompenzuje na výši ceny díla. Je proto spíše vhodné doporučit zhotoviteli, aby sjednal podmínky subdodávek stejně jako podmínky kontraktu s objednatelem, tedy, jak uvádí Marek K., „zahrát si na dopravního strážníka“.⁵³

V praxi je třeba, aby se zhotovitel vyvaroval ujednáním ve smlouvě, kde by se objednatel domáhal, aby zhotovitel využil při provádění díla práce konkrétní osoby, kterou objednatel sám určí. Taková dohoda by mohla být posouzena jako rozporná se zásadami poctivého obchodního styku, protože není spravedlivé nutit zhotovitele, aby spolupracoval na zhotovení předmětu díla s osobou, v jejíž kvality plně nevěří a zároveň nadále existovala jeho odpovědnost za řádné provedení díla.⁵⁴

1.3.2 Způsob provedení díla

Dle ustanovení § 550 je objednatel *oprávněn kontrolovat provádění díla*. Zjistí – li objednatel, že zhotovitel provádí dílo v rozporu se svými povinnostmi, je objednatel oprávněn dožadovat se toho, aby zhotovitel odstranil vady vzniklé vadným prováděním a dílo prováděl řádným způsobem. Jestliže zhotovitel díla tak neučiní ani v přiměřené lhůtě k tomu poskytnuté a postup zhotovitele by vedl nepochybně k podstatnému porušení smlouvy⁵⁵, je objednatel oprávněn odstoupit od smlouvy.

V případě, kdy se mluví o způsobu provádění díla, je nutné zmínit, že zhotovitel postupuje samostatně a není při určení způsobu provedení díla vázán pokyny objednatele, ledaže se k jejich plnění výslovně zavázal.⁵⁶ Může však pověřit jeho provedením jinou osobu, jestliže ze smlouvy nebo z povahy díla nevyplývá nic jiného.⁵⁷ O požadavku osobního provedení jsem se zmínila již výše, proto se v této části zaměřím pouze na skutečnost, kdy objednatel zasahuje svými pokyny do tvoření díla zhotovitelem.

Vzhledem k tomu, že zhotovitel je povinen *provádět dílo řádně (s odbornou péčí)*⁵⁸, je tedy povinen rozpoznat *nevhodné pokyny* objednatele,

---

⁵³ MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo: Kontrakty*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 229.

⁵⁴ GRULICH, Tomáš. Smlouva o dílo a poctivost obchodního styku. *Právní rádce*. 2007, 5, s. 22-27.

⁵⁵ Srov. § 345 odst. 2 ObchZ.

⁵⁶ Srov. § 537 odst. 3 ObchZ.

⁵⁷ Srov. § 538 ObchZ.

⁵⁸ Příkladem takové odborné péče, kterou je třeba zachovávat při zhotovování díla lze nalézt v rozhodnutí NS z roku 1924 (Váž. 1534). Zhotovitel viděl, že na místě práce je elektrické vedení. Sám se ale nepřesvědčil, zda jsou dráty pod proudem, a nepostaral se o vypnutí elektřiny, ačkoli to bylo možné. Již sama existence

pokud tento je k nim oprávněn⁵⁹ či *nevhodné věci* (pouze pokud zhotovitel mohl tuto nevhodnost zjistit při vynaložení této odborné péče), které objednatel opatřil k provedení díla a písemně na tyto skutečnosti objednatele upozornit. Zhotovitel pak musí přerušit svou práci a vyčkat rozhodnutí objednatele, zda vymění věci za vhodné nebo oznámí zhotoviteli, že na svých pokynech trvá. K přerušení práce je zhotovitel povinen, avšak pouze v nezbytném rozsahu.⁶⁰ Zhotovitel tedy může pokračovat v provádění jiných prací, které nejsou nevhodnými věcmi či pokyny dotčeny. Obchodní zákoník stanoví povinnost upozornit na nevhodnost písemně.⁶¹ Jestliže objednatel na použití nevhodných věcí či pokynů písemně trval, nese to s sebou i jeho odpovědnost. Zhotovitel v takovém případě neodpovídá za nemožnost dokončení díla nebo za vady dokončeného díla způsobené nevhodnými věcmi nebo pokyny a má nárok na cenu sníženou o to, co ušetřil tím, že neprovedl dílo v plném rozsahu.⁶²

Pokud zhotovitel povinnost uvedenou výše nesplnil, odpovídá za vady díla způsobené použitím nevhodných věcí předaných objednatelem nebo pokynů daných mu objednatelem.⁶³ Bejček J. doplňuje, že odpovědnost za takto způsobené vady je sankcí pro zhotovitele za neprofesionální postup při provádění díla.⁶⁴

---

drátu ho měla přimět k tomu, aby se přesvědčil, zda v nich proud je a jaké síly. Tím, že tak neučinil, nevynaložil takového stupně péče a opatrnosti, jakou měl vynaložit jako každý soudný člověk, a zvláště jako osoba provozující po dlouhou řadu let živnost tesařského mistra.

⁵⁹ V příloze k této práci v čl. II je příklad takové dohody stran o tom, že objednatel je oprávněn k takovým pokynům.

⁶⁰ Jinou situaci upravuje ustanovení § 552 ObchZ. Jedná se o postup v situaci, kdy zhotovitel zjistí při provádění díla skryté překážky (např. archeologický nález v místě hloubení studny). Tuto skutečnost je povinen oznámit objednateli bez zbytečného odkladu a navrhnout změnu díla. Než se takto strany dohodnou, je na rozhodnutí zhotovitele, zda přeruší práci. Pokud by ve svých pracích pokračoval a došlo by poté k odstoupení od smlouvy v případě, že se strany nedohodnou na změně smlouvy (zákon umožňuje odstoupení od smlouvy), má zhotovitel nárok pouze na cenu za část díla, jež bylo provedeno do doby, než překážky mohl odhalit při vynaložení odborné péče.

⁶¹ O dobu, po kterou bylo nutno provádění díla přerušit, se prodlužuje lhůta stanovená pro jeho dokončení díla nebo s použitím nevhodných věcí do doby, kdy jejich nevhodnost mohla být zajištěna.

⁶² BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 334.

⁶³ Eliáš K. uvádí, že právní úprava smlouvy o dílo v OZ v případě, že objednatel na použití nevhodných věcí nebo na splnění nevhodných pokynů trvá, upravuje možnost zhotovitele odstoupit od smlouvy. V obchodním právu analogická konstrukce chybí. Je však možné takové právo zhotovitele zakotvit ve smlouvě. Viz ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 821.

⁶⁴ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 334.

Zhotovitel je povinen *provést dílo včas*. Doba plnění⁶⁵ je považována za vedlejší náležitost smlouvy. V zájmu určení smluvních pravidel si ji strany zpravidla sjednávají.⁶⁶ Plíva S. uvádí, že *v praxi* budou ujednání, kterým se doba plnění stanoví na konkrétní den, výjimečná. Naopak častější je určení období nebo např. doba plnění ve vazbě na určitou skutečnost.⁶⁷

1.3.3 Vícepráce

Pojem „vícepráce“ se v obchodním zákoníku nevyskytuje, jeho podstatu však vystihuje ustanovení § 549 ObchZ, podle něhož platí, že *dohodnou – li se strany po uzavření smlouvy na rozšíření díla a nesjednají – li jeho důsledky na výši ceny, je objednatel povinen zaplatit cenu přiměřeně zvýšenou*. V takovém případě jde o tzv. vícepráce. Pokud tedy požadavky objednatele přesahují to, co si strany ve smlouvě dohodly (např. objednatel požaduje zhotovení většího množství objednaného zboží nebo zvýší požadavek na kvalitu materiálu), není zhotovitel povinen takové práce navíc provést. K takové povinnosti by se zavázal, jen pokud se strany dohodnou na změně smlouvy.⁶⁸ Problematická situace může nastat také v případě, že zhotovitel provede práci navíc bez dohody s objednatelem a poté nárokuje zaplacení takové práce. Eliáš K. k tomu uvádí, že takovou situaci lze řešit pomocí úpravy bezdůvodného obohacení dle § 451 a násl. OZ a ostatní případy pak lze řešit podle ustanovení o odpovědnosti za vady (§ 560 a násl. ObchZ).⁶⁹

V praxi je možné setkat se s ujednáním, kdy je ve smlouvě o dílo stanovena povinnost uzavřít případnou dohodu o změně týkající se požadavků na předmět díla. Pokud by došlo mezi stranami k takovému ujednání, lze jej dle Grulichy T. považovat za neplatné hned z několika důvodů. Příkladem může být např. neplatnost z důvodu nemožnosti vzdání se svých práv, jež mohou v budoucnu teprve vzniknout dle § 574 odst. 2 OZ.

⁶⁵ V příloze k této práci, kterou tvoří smlouva o dílo, je taková dohoda o době plnění zachycena v článku III. Strany se v tomto případě dohodly na provedení díla nejpozději do určité doby.

⁶⁶ Toto ustanovení o době plnění je vhodné do smlouvy o dílo zařadit především jako vodítko při určování prodloužení zhotovitele a dalších práv a povinností.

⁶⁷ PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. 2. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2009. s. 230.

⁶⁸ Srov. v rozhodnutí ze dne 21. října 2009, sp. zn. 23 Cdo 2856/2009 se Nejvyšší soud zabývá sporem o zaplacení ceny za provedení díla včetně víceprací. Dovolací soud však na rozdíl od nižších soudů konstatuje, že pokud ze skutkových zjištění vyplývá, že bez dohody stran o rozšíření díla nemůže zhotovitel požadovat zaplacení víceprací. Dále souhlasím s názorem soudu, že je vhodné, aby se již při sjednávání víceprací strany dohodly na jejich cenách.

⁶⁹ ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 820.

Pokud by se neuplatnily tyto argumentace, pak lze usoudit, že takové jednání je nejen neplatné dle zákonných ustanovení, ale také v rozporu se zásadou poctivého obchodního styku.⁷⁰

1.3.4 Kontrola

Ustanovení § 553 ObchZ stanoví, že dohodnou – li se na tom smluvní strany, je objednatel oprávněn zkontrolovat předmět díla na určitém stupni jeho provádění⁷¹ a v takovém případě je zhotovitel povinen objednatele včas pozvat k provedení kontroly provádění díla, ke které objednatele opravňuje obchodní zákoník ustanovením § 550. Zhotovitel musí dílo provést tak, aby měl předmět díla vlastnosti smlouvou popsané nebo aspoň vlastnosti předpokládané. Za **řádně provedené dílo** se považuje dílo ukončené, tedy takové, které se hodí ke smluvenému nebo obvyklému účelu. Zhotovitel je povinen již z principu, i když mu tuto povinnost neukládá žádný právní předpis, **zhotovovat věc pečlivě a odborně**. Kontrola, ke které je zhotovitel na základě zákona oprávněn – nikoli povinen – se týká zejména dodržování relevantních právních předpisů a smluvených požadavků při provádění díla. Je velmi důležité uvědomit si a zdůraznit, že **nejde o povinnost** objednatele kontrolovat zhotovitele při zhotovování díla. Bylo by nespravedlivé požadovat po objednateli, aby v případě existence takové povinnosti nesl i následky za nesprávně provedenou nebo nedostatečně důkladnou kontrolu v podobě zániku nároku z odpovědnosti za řádné provádění i bezvadnost díla.⁷²

Ztotožňuji se s názorem profesora Marka K., že obecně tedy není možné, aby případné neprovedení kontroly mělo vliv na možnost uplatnit odpovědnost za vady, ale strany si i tento případ, vzhledem k dispozitivnosti právní úpravy, mohou upravit odchylně a takovou povinnost objednatele smluvit.⁷³

V souvislosti s otázkou právní úpravy kontroly provádění díla je na místě zmínit existenci stavebního deníku, jehož použití je časté ve výstavbě.

⁷⁰ GRULICH, Tomáš. Smlouva o dílo a poctivost obchodního styku. *Právní rádce*. 2007, 5, s. 22-27.

⁷¹ Příkladem takové dohody může být dohoda smluvních stran, které uzavřely smlouvu o dílo uvedenou v příloze k této práci. Strany se zde dohodly na průběžné kontrole provádění prací a dodržování ustanovení této smlouvy dvakrát měsíčně. Tato dohoda je zde zakotvena v čl. VI pod bodem č. 8.

⁷² BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 335.

⁷³ MAREK, Karel. Vlastnictví, cena a způsob provádění díla : (podle obchodního zákoníku). *Bulletin advokacie*. 2003, 6-7, s. 74-82.

Stavební deník se vede ode dne zahájení prací až do dne ukončení prací a odstranění vad. V praxi slouží zejména jako důkazní prostředek, protože se do něj zaznamenávají všechny důležité skutečnosti ohledně stavby.⁷⁴

1.3.5 Povinnost objednatele převzít dílo

V ustanovení § 537 odst. 2 ObchZ je stanovena **povinnost objednatele převzít provedené dílo.**^{75 76} Toto ustanovení se navíc týká **jen díla provedeného řádně.** Takový požadavek by však zejména ve výstavbě mohl způsobit nepříjemnosti, protože zpravidla není možné, aby se nenašla jediná drobná vada v rámci celého projektu. Proto je vhodné a *v praxi* velmi časté ujednání o tom, že objednatel je povinen převzít předmět díla, pokud má pouze takové vady, které ani samy o sobě ani ve spojení s jinými nebrání užívání předmětu díla, ani je podstatně neztěžují.^{77 78} Štenglová I. zastává názor, že za řádné plnění závazku nepovažuje plnění vadné a to ani pro případ, že objednatel vadné plnění převezme. Stejně stanovisko zaujala i judikatura Nejvyššího soudu ČR. V případě vadného plnění závazku povinnost provést dílo nezaniká, ale obsah této povinnosti se mění způsobem, který odpovídá právům objednatele vzniklým z vadného plnění.⁷⁹ Nejvyšší soud doplňuje, že dílo, které je vadné, nelze považovat za provedené a to ani tehdy, když jej objednatel převezme. Pokud mezi stranami nebylo ujednáno něco jiného, zhotoviteli v takovém případě nevznikne právo na zaplacení ceny díla.⁸⁰

1.3.6 Věci určené k provedení díla

Obecně platí, že věci potřebné k provedení díla je povinen opatřit zhotovitel, pokud ve smlouvě není uvedeno jinak.⁸¹

---

⁷⁴ Viz tamtéž.

⁷⁵ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 7. 2004 sp., zn. 32 Odo 1153/2003, ve kterém soud konstatoval, že za provedení části díla nelze považovat obstarání prostředků k provedení díla zhotovitelem.

⁷⁶ De lege ferenda by se v tomto ustanovení mělo mluvit spíše o předmětu díla.

⁷⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1109.

⁷⁸ Ve smlouvě o dílo, která tvoří přílohu k této práci, na takové ujednání smluvní strany také pamatovaly. Pokud však tyto vady neodpovídají takové definici, pak je objednatel dle této smlouvy oprávněn odmítnout dílo převzít. O tomto sepíší strany zápis a na základě něj se dohodnou na termínu odstranění těchto vad. Jakmile tyto vady odstraní, je zhotovitel povinen objednatele opět vyzvat k převzetí díla.

⁷⁹ Srov. § 324 odst. 3 ObchZ.

⁸⁰ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu 29 Odo 11/2002. Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Přehled judikatury: ve věcech obchodních závazkových vztahů*. 2. aktual. a rozš. Praha: Aspi, 2005. s. 208.

⁸¹ Dle ustanovení § 541 ObchZ ohledně věcí, které zhotovitel opatřil k provedení díla, má postavení prodávajícího, pokud ze smlouvy nevyplývá něco jiného. V pochybnostech se má za to, že kupní cena těchto věcí je zahrnuta v ceně za provedení díla.

Objednatel má takovou povinnost pouze, pokud se k ní zaváže ve smlouvě.⁸² Až do okamžiku zpracování pak v tomto případě nese objednatel nebezpečí škody na věcech a zůstává jejich vlastníkem až do doby, kdy se zpracováním stanou součástí předmětu díla.⁸³ Pokud tyto věci objednatel, dle smlouvy, neopatří včas, může mu proto zhotovitel poskytnout přiměřenou lhůtu a po jejím marném uplynutí je zhotovitel oprávněn na náklady objednatele tyto věci opatřit sám. Je třeba zdůraznit, že dle § 539 odst. 2 ObchZ se nejedná o povinnost, nýbrž o právo zhotovitele tyto věci opatřit.⁸⁴

Pokud dojde k předání věcí zhotoviteli od objednatele za účelem zpracování věci při provádění díla nebo její opravy či úpravy, je zhotovitel povinen o věci pečovat profesionálně. Zákon výslovně stanoví v ustanovení § 540 odst. 2 ObchZ, že zhotovitel v takovém případě odpovídá jako skladovatel.⁸⁵

1.3.7 Cena díla

Právní úprava, která se týká ujednání o ceně díla, je obsažena v základním ustanovení smlouvy o dílo (§ 536) a dále v § 546 až 549 ObchZ. S ohledem na fakt, že v případě § 546 až 549 ObchZ se opět jedná o dispozitivní ustanovení, je třeba zdůraznit, že zákon počítá především s dohodou smluvních stran o ceně.⁸⁶ Je třeba také zopakovat, že dohoda stran o stanovení ceny (nikoliv cena sama, která by byla vyjádřena např. pevnou částkou) je dle základního ustanovení smlouvy o dílo podstatnou náležitostí, a tak nesmí ve smlouvě o dílo chybět (ledaže z jednání smluvních stran vyplynula vůle uzavřít smlouvu i bez určení ceny), jinak by nešlo o platně uzavřenou smlouvu.⁸⁷

Zákon stanoví, že „*Objednatel je povinen zhotoviteli zaplatit cenu dohodnutou ve smlouvě nebo určenou způsobem stanoveným ve smlouvě. Není-li cena takto dohodnutá nebo určitelná a smlouva je přesto platná (§*

---

⁸² Srov. § 539 ObchZ.

⁸³ Věci, které nebyly zhotovitelem zpracovány, je zhotovitel povinen bez zbytečného odkladu vrátit.

⁸⁴ MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo: Kontrakty*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 232.

⁸⁵ Smlouvu skladovací však nejsou strany povinny uzavírat, protože závazek vzniká převzetím věci a vyplývá již ze samotné smlouvy o dílo, a tak nevzniká zhotoviteli nárok na zvláštní odměnu. Viz BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 334.

⁸⁶ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. s. 208.

⁸⁷ LOCHMANOVÁ, Ludmila. Způsoby určení ceny v obchodních smlouvách, doba placení, doložky. *Právo a podnikání*. 2001, 1, s. 15 - 19.

536 odst. 3), je objednatel povinen zaplatit cenu, která se obvykle platí za srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy za obdobných obchodních podmínek⁸⁸.⁸⁹ Tobeš T. doplňuje: „nebude – li sjednáno něco jiného, pak je součástí ceny i daň z přidané hodnoty a clo, což vyplývá z § 2 odst. 1, věty druhé zákona č. 526/1990 Sb. o cenách.“⁹⁰

V základním ustanovení je stanoveno, že smlouva je platná i v případě, že **z jednání o uzavření smlouvy vyplývá vůle stran uzavřít smlouvu o dílo i bez určení ceny**.⁹¹ Není tudíž již rozhodné, zda se formální projevení vůle objeví ve smlouvě, ale zda z jednání o uzavření smlouvy taková vůle vyplyne.⁹²

Strany si mohou zejména u složitějších a dlouhodobých děl sjednat **placení záloh**. Na poskytnutí zálohy ale zhotovitel **nemá právní nárok**. Pokud je však tato povinnost objednatele zakotvena ve smlouvě, je objednatel povinen závazek poskytnout zálohu splnit.⁹³

Obchodní zákoník umožňuje **několik způsobů sjednání ceny díla**. Cena za dílo může být:

- Cena dohodnutá přímo ve smlouvě
- Cena se vypočítá dle způsobu, který je stanoven ve smlouvě
- Pokud ve smlouvě není cena dohodnuta dle ani jednoho ze dvou výše uvedených způsobů anebo cena podle těchto způsobů není určitelná a smlouva je přesto platná (Z jednání o uzavření smlouvy vyplývá vůle stran uzavřít smlouvu i bez tohoto určení.), je objednatel povinen zaplatit cenu, která se obvykle platí za srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy za obdobných obchodních podmínek.

⁸⁸ Lochmanová L. pojem obchodních podmínek vykládá tak, že se jedná především o platební podmínky, sjednané místo, dobu plnění a obtížnost provedení díla. Viz LOCHMANOVÁ, Ludmila. Způsoby určení ceny v obchodních smlouvách, doba placení, doložky. *Právo a podnikání*. 2001, 1, s. 15 - 19.

⁸⁹ Srov. § 546 odst. 1 ObchZ.

⁹⁰ TOBEŠ, Zdeněk. Cena za dílo v obchodním právu. *Právní rádce*. 2006, 5, s. 32-35.

⁹¹ Původně se v obchodním zákoníku nacházela úprava, že strany musí vůli o uzavření smlouvy i bez určení ceny projevit přímo ve smlouvě. Taková právní úprava byla však nahrazena současným ustanovením. Štenglová I. se domnívá, že původní ustanovení zkreslovalo smysl příkládaný této úpravě Vídeňskou úmluvou. V praxi se často kvůli původní právní úpravě vyskytovaly problémy a smlouvy byly z tohoto důvodu neplatné (absence určení takové vůle přímo ve smlouvě). Současná úprava je tudíž pro strany vhodnější. Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 42.

⁹² Dle Tobeše Z. je vhodné již při sjednávání smlouvy o dílo výslovně tuto skutečnost prohlásit a pak sepsat zápis z takového jednání. Další možností, jak předejít možným komplikacím, je začlenit přímo do smlouvy o dílo ujednání o tom, že smlouva je uzavírána bez dohody o ceně. Viz TOBEŠ, Zdeněk. Cena za dílo v obchodním právu. *Právní rádce*. 2006, 5, s. 32-35.

⁹³ Srov. § 546 odst. 2 ObchZ.

Cena díla může být tedy sjednána několika způsoby:

- **Dohoda o ceně (cena vyjádřená konkrétní částkou nebo rozpočtem)**
- **Dohoda stran o způsobu určení ceny díla (např. odkaz na ceník nebo hodinová sazba)** ⁹⁴
- Subsidiárně se platí cena, která se obvykle platí za srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy za obdobných obchodních podmínek

Určení ceny podle rozpočtu se vyskytuje zejména u smluv ve výstavbě. Na uzavření ceny podle rozpočtu má zájem i objednatel, a to z praktického důvodu – má tak možnost představit si, jaké budou náklady zhotovitele na provedení díla.⁹⁵ Cena podle rozpočtu je upravena v ustanovení § 547 ObchZ. Toto ustanovení rozděluje rozpočet na tři druhy.⁹⁶

- a) První odstavec hovoří o tzv. **závazném (zaručeném) rozpočtu**, který je specifický tím, že dohodnutou cenu díla lze jednostranně měnit pouze v případech, kdy to umožňuje smlouva nebo zákon.⁹⁷
- b) Ve druhém odstavci zákon stanoví možnost uzavřít **dohodu o rozpočtu neúplném (nezaručeně úplném)**, který je v praxi využíván zejména u děl menšího rozsahu, kde se předpokládá, že by mohlo dojít ke zvýšení nákladů. Zhotovitel se může domáhat zvýšení ceny, pokud se objeví potřeba činností do rozpočtu nezahrnutých a zároveň tyto činnosti nebyly předvídatelné v době uzavírání smlouvy.⁹⁸
- c) Ve třetím odstavci je potom upraven poslední druh rozpočtu - **nezávazný**, který se však v praxi příliš nevyskytuje. Zákon umožňuje, v případě, že je sjednán takový rozpočet, aby se zhotovitel domáhal zvýšení ceny o částku, o kterou vynaložené náklady zhotovitelem

⁹⁴ Dle Lochmanové L. důvodem pro upřednostnění stanovení způsobu určení ceny před stanovením pevné ceny je skutečnost, že: „při uzavírání smlouvy nemohou smluvní strany často přesně znát veškeré vlivy, které se mohou později odrazit na finální ceně díla. Může se jednat o kolísání cen vstupních materiálů, energie, práce aj., s nimiž se při uzavírání smlouvy vůbec nepočítalo.“ Viz LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. s. 208.

⁹⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 43.

⁹⁶ Dle rozhodnutí Vážný č. 1591/1922 se rozpočtem rozumí zevrubné vypočtení nákladů, jichž bude zhotovení díla asi vyžadovat.

⁹⁷ KOUKAL, Pavel. *Dohoda o ceně díla v investiční výstavbě* [online]. Právní rádce, 2003 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://pravniciradce.ihned.cz/c1-13249760-dohoda-o-cene-dila-v-investicni-vystavbe>>.

⁹⁸ Lochmanová L. upozorňuje na to, že jde o objektivní nepředvídatelnost, kdy se vychází z odborných znalostí, které by zhotovitel měl mít. Viz LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. s. 208.

nevyhnutelně převýší náklady zahrnuté do rozpočtu uvedeného ve smlouvě. Protože se předpokládá použití tohoto typu rozpočtu zejména v období, kdy se bude reálně předvídat růst cen a také v situacích, kdy má vytvoření díla trvat i několik let, často se zvolení tohoto typu rozpočtu nahrazuje cenovou doložkou ke smlouvě o dílo. Sjednání tohoto typu rozpočtu počítá se složitějším dokazováním. Aby se předešlo komplikacím, Tobeš Z. stranám doporučuje, aby sjednaly podmínky dokazování již ve smlouvě.⁹⁹

Ujednání o ceně podle rozpočtu nezávazného je **ochranou pro zhotovitele** při navýšení ceny v důsledku neočekávaných nákladů na zhotovení díla. Dle základního ustanovení totiž zhotovuje dílo na své náklady a nebezpečí.

Je však možné, že zhotovitel zvýší cenu o více než 10%¹⁰⁰, v tomto případě zákonodárce **chrání naopak objednatele** a tomu tak umožňuje odstoupit od smlouvy.¹⁰¹ Zákonodárce navíc v § 547 odst. 4 ObchZ nepřímo stanoví, že ke zvýšení ceny může dojít, pouze pokud objednatel s tímto souhlasí (viz níže). Další ochranou, kterou obchodní zákoník poskytuje objednateli v souvislosti s navýšením ceny, je omezení doby pro uplatnění nároku na zvýšení ceny. Pokud zhotovitel neoznámí bez zbytečného odkladu poté, kdy se ukázalo, že je již nevyhnutelné překročit cenu, jež byla určena na základě rozpočtu, bude muset provést dílo za cenu rozpočtovanou.¹⁰²

V případě, že dojde ke zvýšení nákladů a nejedná se o cenu pevnou (konkrétní) ani rozpočet závazný, pak dochází ke zvýšení ceny. Skutečnost, zda je nutné projevení souhlasu objednatele se zvýšením ceny, je upravena různě. Pokorná uvádí, že již ze samotného textu ustanovení § 547 odst. 4 ObchZ lze dovodit, že je třeba nejdříve získat souhlas objednatele. Pokud nesouhlasí se zvýšením (a neodstoupí od smlouvy v souladu s ustanovením § 547 odst. 5), určí její zvýšení soud na návrh zhotovitele. Pokorná J. zde výslovně hovoří o kontraktační povinnosti objednatele k uzavření dodatku

---

⁹⁹ TOBEŠ, Zdeněk. Cena za dílo v obchodním právu. *Právní rádce*. 2006, 5, s. 32-35.

¹⁰⁰ S ohledem na dispozitivnost tohoto ustanovení je i tento limit možné sjednat v jiné výši.

¹⁰¹ Srov. § 547 odst. 5 ObchZ. Odstoupit od smlouvy může objednatel bez zbytečného odkladu, už ale nestanoví žádnou sankci, tudíž se dovozuje, že odstoupení připadá v úvahu i po této lhůtě.

¹⁰² TOBEŠ, Zdeněk. Cena za dílo v obchodním právu. *Právní rádce*. 2006, 5, s. 32-35.

smlouvy¹⁰³. Lochmanová hovoří o zvýšení ceny díla ze zákona, a tudíž se přiklání k tvrzení, že projevení souhlasu objednatele není třeba.¹⁰⁴

V praxi je třeba při uzavírání smlouvy o dílo dávat pozor, aby placení ceny zhotoviteli nebylo sjednáno tak, že k němu má dojít až zaplacením ceny investorem. Takové ujednání by zřejmě soud kvalifikoval jako rozporné s poctivým obchodním stykem, protože jednou ze zásad je řádné a včasné plnění závazku a je patrné, že zhotovitel není účastníkem právního vztahu mezi objednatelem a investorem. V placení ceny zhotoviteli nezávisle na placení ceny objednateli investorem je možné pozorovat stěžejní princip celého obchodního práva, zohledňuje se zde totiž snížená míra ochrany podnikatelů v obchodněprávních vztazích a klade se důraz na existenci podnikatelského rizika. (V této situaci nese riziko objednatel, který je povinen zaplatit zhotoviteli nezávisle na tom, zda již byla cena řádně a včas zaplacená investorem).¹⁰⁵ Jinými slovy tyto principy je v tomto případě možné spatřovat v tom, že objednatel je povinen splnit řádně svůj závazek vůči zhotoviteli nezávisle na tom, zda mu bylo řádně plněno investorem.¹⁰⁶

1.3.8 Splatnost ceny díla

Ustanovení § 548 ObchZ je opět ustanovení, od kterého se strany mohou odchýlit, zákon tedy i zde umožňuje, aby se smluvní strany ve smlouvě dohodly na době zaplacení díla. Pokud tedy není sjednána doba placení ve smlouvě a ani z obchodního zákoníku nevyplývá něco jiného, vzniká nárok na cenu provedením díla. Strany si také mohou smluvit, že nedojde ke splatnosti až provedením, ale již předáním předmětu díla. Pokud se tak stane a objednatel převezme dílo i s vadami, pak je povinen zaplatit i cenu díla.¹⁰⁷

„ V otázkách placení ceny je možné využít širokou smluvní volnost – lze dohodnout placení záloh, vystavování dílčích faktur, popř. zda se vůbec

---

¹⁰³ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1638.

¹⁰⁴ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. s. 209.

¹⁰⁵ Tato zásada obchodního práva je zakotvena v ustanovení § 267 odst. 2, který stanoví, že ve vztazích upravených tímto zákonem neplatí ustanovení § 49 OZ – „Účastník, který uzavřel smlouvu v tísní a za nápadně nevýhodných podmínek, má právo od smlouvy odstoupit.“

¹⁰⁶ GRULICH, Tomáš. Smlouva o dílo a poctivost obchodního styku. *Právní rádce*. 2007, 5, s. 22-27.

¹⁰⁷ Na rozdíl od provedení díla, které zahrnuje jeho řádné ukončení a předání předmětu díla objednateli v místě stanoveném, pouhé předání předmětu díla v sobě nezahrnuje jeho řádné ukončení. (NS 32 Odo 631/2002)

bude fakturovat. Lze též dohodnout i různé způsoby placení – převodem, inkasem, placení směnkou, šekem, s použitím dokumentárního akreditivu.“¹⁰⁸

V praxi je vhodné vyvarovat se takovým ujednáním ve smlouvě o dílo, kde by se přisuzovala taková role objednateli, kdy by byl na jeho libovůli závislý vznik práva na zaplacení ceny díla. Je možné se s tímto setkat v případech, kdy se strany domluví, že zaplacení ceny díla zhotoviteli bude podmíněno prohlášením (zpravidla písemným) objednatele o řádném provedení díla. Následně pak může dojít k situaci, kdy objednatel odmítne prohlášení podepsat, a to i v případě, kdy dílo je provedeno řádně. Soud by v takovém případě musel dospět k názoru, že jde o jednání v rozporu s poctivým¹⁰⁹ obchodním stykem.¹¹⁰

Poté, co je dílo již zhotoveno a objednatel se chystá k zaplacení, je nutné upravit také otázku místa, kde má placení proběhnout, aby tak bylo řádné splnění závazku úplné. Obchodní zákoník vychází ze zásady donosnosti peněžitých závazků.¹¹¹ Ustanovení § 337 ObchZ stanoví, že peněžitý závazek plní dlužník na své nebezpečí a náklady v sídle nebo místě podnikání, popřípadě bydlišti věřitele, nestanoví-li smlouva nebo zákon jinak. Ustanovení § 339 ObchZ umožňuje objednateli plnit peněžitý závazek na účet věřitele nebo poštovním poukazem, pokud to není v rozporu s tím, co si smluvní strany mezi sebou ujednaly.

1.3.9 Náklady provedení díla

Obchodní zákoník výslovně stanoví, že **zhotovitel provádí dílo na své nebezpečí a náklady**. Ztotožňuji se s názorem Štenglové I., která se domnívá, že de lege ferenda tvrzení o nesení nákladů zhotovitelem až do okamžiku vzniku práva na zaplacení ceny díla, je zbytečné a právní úprava by jeho absenci nijak výrazně nepostrádala. Z logiky věci usuzuje, že nesení nákladů zhotovitelem vyplývá již ze skutečnosti, že závazek zhotovitele spočívá v provedení všech činností nezbytných pro dosažení chtěného výsledku a předání výsledku objednateli.¹¹²

---

¹⁰⁸ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. s. 209.

¹⁰⁹ Srov. § 265 ObchZ.

¹¹⁰ GRULICH, Tomáš. Smlouva o dílo a poctivost obchodního styku. *Právní rádce*. 2007, 5, s. 22-27.

¹¹¹ TOBEŠ, Zdeněk. Cena za dílo v obchodním právu. *Právní rádce*. 2006, 5, s. 32-35.

¹¹² ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 40.

1.3.10 Vlastnické právo ke zhotovované věci

Ustanovení, které upravuje vlastnické právo ke zhotovované věci je poměrně nové. „Určení, kdo nese nebezpečí škody na věci a kdo k ní má vlastnické právo, je jednou z nejpodstatnějších otázek smluvního vztahu.“¹¹³

Ustanovení § 542 odst. 1 ObchZ upravuje vlastnické právo k věci tak, že v případě, že se věc zhotovuje u objednatele, na jeho pozemku nebo na pozemku, který objednatel opatřil, nese nebezpečí škody na zhotovované věci a je jejím vlastníkem objednatel, jestliže smlouva nestanoví něco jiného.^{114 115} Dle ustanovení § 542 odst. 2, které se vztahuje na případy, na které se nevztahuje § 542 odst. 1, platí, že vlastníkem zhotovované věci je zhotovitel, který zároveň nese nebezpečí škody na věci.¹¹⁶ Vzhledem k tomu, že i toto ustanovení je dispozitivní, je možné, aby si strany toto pravidlo upravily odlišně. Zákon stanoví, že v případě, kdy je věc předmětem údržby, opravy nebo úpravy na zhotovitele nepřechází nebezpečí škody na věci ani vlastnické právo k ní.¹¹⁷

V praxi se lze setkat se situací, kdy mezi objednatelem a zhotovitelem nejsou vhodně nastavena řešení vlastnického práva. „Pro tentýž předmět plnění je ve smlouvě sjednáno (event. vyplývá ze zákona) vlastnické právo objednatele a v subdodavatelské smlouvě vlastnické právo subdodavatele.“ Je třeba tedy z důvodu prevence na toto myslet a dohodnout stejný vlastnický režim v celém dodavatelském systému.¹¹⁸

Ztotožňuji se s názorem Marka K., který uvádí, že v případě, že se takový režim smluv v praxi objeví, je třeba dávat přednost ujednání mezi zhotovitelem a objednatelem před ujednáním zhotovitele se subdodavatelem. Domnívám se, že v takové situaci bude dána přednost právnímu závazku „hlavnímu“, resp. od uzavření smlouvy mezi zhotovitelem a objednatelem se

¹¹³ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1631.

¹¹⁴ MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo: Kontrakty. 4., aktualiz. a rozš. vyd.* Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 233.

¹¹⁵ Jedná se v českém právu o atypickou úpravu toho, kdo je originálním nabyvatelem zhotovované věci ve vazbě na místo, kde se věc zhotovuje. V občanskoprávních vztazích judikatura dovodila stejný režim vlastnického práva ke zhotovované stavbě. Viz. ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář. 12.* Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1113.

¹¹⁶ Je také vhodné doporučit zhotoviteli, v případě, že je vlastníkem zhotovované věci, aby věc dopředu pojistil a o tento náklad zvýšil i cenu, vzhledem k tomu, že jako vlastník nese i nebezpečí škody na zhotovované věci, opět pokud si strany nesjednají jinou úpravu.

¹¹⁷ Srov. § 542 odst. 3 ObchZ.

¹¹⁸ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1632.

odvíjí vznik dalších obchodněprávních závazků, které jsou na něm do jisté míry závislé.¹¹⁹

De lege ferenda dále Marek uvádí, že by na toto mohlo být pamatováno příslušným ustanovením.¹²⁰

Konkrétní právní úprava požadavků vyplývajících z vlastnického práva z důvodu zániku závazku je obsažena v ustanoveních § 543 až 545 ObchZ.

Přechod vlastnického práva může být upraven různě. Podle § 444 ObchZ může být dohodnut přechod vlastnického práva na dřívější dobu než je předání díla dle § 554 ObchZ. Taková možnost je ale na místě pouze u věcí, které jsou dostatečně identifikovány. Toto ustanovení je kogentní. Tudíž u věcí, které nejsou dostatečně identifikovány, nelze tento dřívější přechod vlastnictví sjednat. Dle ustanovení § 445 ObchZ lze sjednat i **pozdější přechod vlastnického práva**. S ohledem na to, že v *praxi* se lze v obchodněprávních závazcích setkat velmi často s tím, že zhotovitel převádí vlastnické právo k věci, jejímž vlastníkem se sám doposud nestal, upravuje § 446 ObchZ ochranu objednatele.¹²¹ Toto ustanovení zabezpečuje nabytí vlastnictví k věci objednatelem, v případě, že byl v dobré víře při předávání věci, že zhotovitel je vlastníkem.¹²²

1.3.11 Součinnost objednatele a zhotovitele

Vzhledem k tomu, že právní úprava spolupůsobení je stručná a dispozitivní, dovoluje stranám, aby si podmínky dohodly podle konkrétních okolností případu. Stranám se také nabízí možnost upravit, na splnění které povinnosti je závislé včasné plnění zhotovitele. Je možné upravit i rozsah spolupůsobení – od této skutečnosti se bude následně odvíjet i cena díla.¹²³

¹¹⁹ Eliáš K. má na tuto situaci obdobný názor a doplňuje, že rozhodné kritérium pro posouzení toho, kdo nese nebezpečí škody na věci a je vlastníkem v takových komplikovaných situacích, je, pokud není sjednáno něco jiného, že vlastnictví investora k zhotovované věci působí erga omnes, protože jde o absolutní právo (ačkoli takový argument lze zpochybňovat tím, že ten není vůči subdodavateli vyššího dodavatele v žádném smluvním vztahu). Viz ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 814.

¹²⁰ MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo: Kontrakty*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 235.

¹²¹ Ustanovení § 446 je specifické pro obchodní právo. Občanský zákoník takovou možnost dovoluje pouze u institutu vydržení.

¹²² Případ nabytí vlastnického práva od nevlastníka je řešen jinak v občanském než obchodním právu. Různé řešení je dle Eliáše ve zřejmém rozporu s Listinou základních práv a svobod a s Ústavou ČR, protože popírá jak ústavní princip rovnosti, tak i zásadu stejnosti ochrany vlastnického práva. Viz ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 749.

¹²³ Vzájemná spolupráce je častá zejména ve výstavbě, kde je běžné, že objednatel např. opatřuje pozemek, na kterém zhotovitel bude provádět stavbu.

Marek K. varuje před zneužitím silnějšího postavení některé ze smluvních stran. Mělo by jít o vyjádření smluvní vůle obou stran o racionálním řešení.¹²⁴

Příklad vzájemné spolupráce objednatele a zhotovitele je zakotvena ve vzorové smlouvě o dílo v článku VI v příloze k této práci. V tomto případě je pojata velice široce, objednatel se zde zavazuje obstarat zhotoviteli např. mobilní telefon, notebook a také poskytnout kancelářské prostory. Na tento příklad je možno aplikovat následující práva a povinnosti. Zhotovitel je oprávněn určit přiměřenou lhůtu k zajištění předmětných věcí ke zhotovení díla. Pokud lhůta uplyne a objednatel nesplní svou povinnost, zhotovitel je oprávněn od smlouvy o dílo odstoupit poté, co na takový následek objednatele upozornil. Může však nastat i opačná situace, kdy objednatel splní svou povinnost řádně a včas (obstará předmětné věci), ale zhotovitel přesto nezačne předmět díla zhotovovat. V takovém případě má nárok na náhradu nutných nákladů, které musí uplatnit nejpozději do jednoho měsíce od převzetí věci, jinak mu takové právo zanikne.¹²⁵

V praxi může dojít k situaci, kdy zhotovitel požaduje, aby do smlouvy o dílo bylo zařazeno ujednání, že veškeré či některé věci potřebné k provedení díla, si objednatel opatří buď přímo od zhotovitele, nebo od osoby, která je se zhotovitelem nějakým způsobem spřízněna. V takovém ujednání nelze spatřovat součinnost, protože cílem zhotovitele je prostřednictvím jednoho obchodu sjednat obchody dva, navíc takové, které spolu nutně nemusí souviset. Ztotožňuji se s názorem, že takové jednání je nevymahatelné, protože je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku.¹²⁶ Navíc je toto ujednání třeba posoudit jako neplatnou dohodu dle ustanovení § 3 odst. 2 písm. d) zákona č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže.¹²⁷

1.3.12 Splnění díla – místo plnění, předání díla

---

¹²⁴ MAREK, Karel. Ke smlouvě o dílo: Základní ustanovení a pojmy používané ve výstavbě. *Právní fórum*. 2006, 12, s. 422 - 428.

¹²⁵ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 336.

¹²⁶ GRULICH, Tomáš. Smlouva o dílo a poctivost obchodního styku. *Právní rádce*. 2007, 5, s. 22-27.

¹²⁷ Toto ustanovení stanovuje neplatnost dohody o tom, že uzavření smlouvy o dílo bude vázáno na přijetí dalšího plnění nesouvisejícího s předmětem smlouvy o dílo.

Ve smlouvě by nemělo chybět ujednání o splnění závazku dle § 554 ObchZ.¹²⁸ Toto dispozitivní ustanovení obchodního zákoníku stanoví, že „*zhotovitel splní svou povinnost provést dílo jeho řádným ukončením a předáním předmětu díla objednateli v dohodnutém místě, jinak v místě stanoveném tímto zákonem.*“ S řádným splněním závazku je splněn nárok zhotovitele na cenu díla.¹²⁹

S odkazem na výše uvedené je patrné, že pouhé ukončení díla nestačí.

Je nutné předmět díla objednateli také předat:

- a) Pokud není stranami dohodnuto místo splnění závazku a navíc smlouva obsahuje závazek předmět díla odeslat, zákon stanoví, že se uskutečňuje předání předmětu díla předáním prvním dopravci, který má uskutečnit přepravu do místa určení.¹³⁰
- b) Pokud není mezi kontraktory upravena povinnost zhotovitele předmět díla odeslat ani jiné místo předání, zákon stanoví místem předání místo, v němž měl být podle smlouvy předmět díla realizován.
- c) Až v případě, kdy není možno postupovat dle výše uvedených řešení určení místa splnění, zhotovitel uskutečňuje předání díla v místě, kde má zhotovitel sídlo nebo místo podnikání, popřípadě bydliště nebo organizační složku, jestliže její místo včas oznámí.
- d) Ustanovení § 555 ObchZ doplňuje právní úpravu splnění závazku ze smlouvy o dílo a stanoví, že pokud smlouva nezahrnuje povinnost zhotovitele předmět díla odeslat, splní zhotovitel svou povinnost provést dílo tehdy, jestliže umožní objednateli nakládat¹³¹ s předmětem díla řádně provedeným v místě stanoveném v § 554.¹³²

Pokud není sjednáno odlišně, předáním předmětu díla se objednatel stává vlastníkem a přechází na něj i nebezpečí škody na věci. Ustanovení § 554 odst. 5 ObchZ odkazuje na ustanovení § 444 až 446, 455 až 459 a § 461 ObchZ. Tato věta činí v praxi problémy, protože zjednodušeně řečeno, v tomto případě dispozitivní ustanovení smlouvy o dílo odkazuje na kogentní

¹²⁸ Ustanovení § 554 ObchZ je v zákoně označeno slovy „provedení díla“. Vzhledem k jeho obsahu by bylo de lege ferenda vhodnější označení „splnění díla“.

¹²⁹ MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo: Kontrakty*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 247.

¹³⁰ Zhotovitel tím tak uzavírá s dopravcem smlouvu o přepravě a vznikají tak stranám příslušná práva a povinnosti.

¹³¹ Způsob, jakým zhotovitel umožní objednateli nakládat s předmětem díla, se bude odlišovat podle povahy díla.

¹³² „Pokud závazek zahrnuje povinnost provést montáž, je závazek splněn až řádným provedením této montáže.“

ustanovení kupní smlouvy. Teoretické poznatky se přiklánějí spíše k názoru, že použití § 444, 458 a 459 vyloučit nelze, protože se jedná o ustanovení kogentní a jsou tedy kogentní i při obdobném užití. Je tedy vhodné v praxi tato ustanovení respektovat.^{133 134}

1.3.13 Zkoušky

Průběžná kontrola objednatelem může být zakončena zkouškami, pokud si strany toto mezi sebou dohodnou.

Výsledek zkoušek musí být zaznamenán v zápisu podepsaném oběma stranami, který je vhodné spojit se zápisem o předání předmětu díla, který jsou strany povinny sepsat pouze v případě, pokud o to požádá kterákoli ze stran. V tomto zápisu by se měl objevit nejen průběh zkoušek, ale i stanoviska (mohou být i odlišná) obou smluvních stran. Často se dokonce spojuje tento zápis i s oznámením vad dle § 562. Je tedy možné a praktické, pokud se strany dohodnou na zkoušce, spojit **v zápisu o předání předmětu díla** (pokud o to kterákoli strana požádá) s:

- průběhem, stanovisky a výsledkem provedených zkoušek
- oznámením vad (pokud se vyskytnou vady na díle)
- volbou nároku vyplývajícího z odpovědnosti za vady

Zákon uvádí, že proto, aby došlo k řádnému provedení díla, musí být zkoušky úspěšné, pokud se na provedení zkoušek strany dohodly.¹³⁵ Zhotovitel je ze zákona povinen objednatele k dohodnutým zkouškám pozvat. Pokud tuto povinnost zhotovitel splní a objednatel se ke zkoušce nedostaví, nebrání to provedení díla. Pokud by však nepozval objednatele vůbec nebo včas, v takovém případě se dílo nepovažuje za provedené a zhotovitel nesplní svou povinnost provést dílo. Další možné situace při provádění zkoušek upravuje ustanovení § 555 ObchZ.

Ustanovení § 555 odst. 4 ObchZ umožňuje zhotoviteli, aby v případě, že se objednatel ke zkouškám nedostaví, i když byl řádně pozván, pozval jinou hodnověrnou a nestrannou osobu, aby se zkoušky zúčastnila a zápis

¹³³ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1124-1125.

¹³⁴ Ustanovení § 554 odst. 1 stanoví, že je nutné dílo nejen provést, ale i předat. Ustanovení § 555 odst. 1 se aplikuje na případy, kdy objednatel neoprávněně odmítl převzít řádně provedené dílo. I v takové situaci pak dle § 555 odst. 1 dojde dle Pokorné J. ke splnění závazku zhotovitelem.

¹³⁵ Kdy bude zkouška považována za úspěšnou, se může stát předmětem sporu, proto je lepší ve smlouvě podmínky úspěšnosti dohodnout. Některá pravidla zkoušek jsou upravena právními předpisy a závaznými normami normalizační soustavy a tyto je třeba respektovat. Viz POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1127.

podepsala. Toto ustanovení je účelné v případě, že se objednatel opakovaně nedostavuje ke zkouškám a tím tak maří předání předmětu díla.¹³⁶

1.3.14 Nesení nebezpečí

Podle Štenglové I. lze nesení nebezpečí provádění díla zhotovitelem považovat za jeden z charakteristických rysů tohoto smluvního typu, i když se nejedná o podstatnou náležitost smlouvy o dílo podle obchodního zákoníku.

Odlišný institut nebezpečí škody na věci je pak obecně upraven v ustanovení § 368 odst. 2 ObchZ a stanoví, že škodou na věci ve smyslu ObchZ je ztráta, zničení, poškození nebo znehodnocení věci bez ohledu na to, z jakých příčin k tomu došlo.¹³⁷

Pelikánová I. tvrdí, že: „Povinnost zhotovitele provést dílo na své nebezpečí nelze ztotožňovat s otázkou nebezpečí škody na věci (§ 368 ObchZ), které nese v některých případech zhotovitel a v některých případech objednatel.“¹³⁸

Je důležité vědět, která ze smluvních stran nese v průběhu realizace díla riziko nahodilé ztráty, zničení, poškození nebo znehodnocení zhotovovaného díla a kdy dochází k přechodu tohoto rizika mezi kontraktory. Obchodní zákoník stanoví, že: „Pro určení přechodu nebezpečí škody na zhotovované věci ze zhotovitele na objednatele se použije obdobně ustanovení o přechodu nebezpečí škody na zboží z prodávajícího na kupujícího.“¹³⁹

Právní úprava smlouvy o dílo řeší skutečnost, kdo nese nebezpečí škody na věci, v ustanovení § 542 ObchZ. Toto ustanovení určuje, že subjektem, který v průběhu provádění díla nese nebezpečí škody na věci, je zhotovitel (pokud mezi stranami neexistuje jiné ujednání). Ustanovení § 542 odst. 1 ObchZ upravuje situaci, kdy naopak nese nebezpečí škody na věci objednatel. Jedná se o specifickou situaci, o které jsem se zmínila již výše

¹³⁶ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1128.

¹³⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 32.

¹³⁸ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 4. Praha: Linde, 1997. s. 518.

¹³⁹ Srov. § 455 až 459 a § 461 ObchZ.

(provádění díla u objednatele, na jeho pozemku nebo na pozemku, který opatřil).¹⁴⁰

Obchodní zákoník dále stanoví, že pokud provedení díla spočívá v údržbě, opravě či úpravě, nepřechází na zhotovitele nebezpečí škody na věci, jelikož vlastnické právo k věci, která je předmětem tohoto závazku, má stále objednatel. Zhotovitel v takovém případě odpovídá jako skladovatel (viz výše).

Obchodní zákoník ale nevysvětluje, co se myslí tvrzením, že zhotovitel provádí dílo na své nebezpečí (§ 537 odst. 1). *Kopáč L.* uvádí: „Nebezpečí provedení díla zahrnuje riziko, že náklady provádění díla budou větší, než zhotovitel předvídal, dále že nezvolí správný způsob provádění díla a že mu vznikne nárok na odměnu v zásadě pouze v případě, že dílo provedl.“¹⁴¹ Toto by mohlo být pro zhotovitele až likvidační. Zhotovitel totiž nese následky nedokončení díla i v případě, že takové nedokončení způsobila jiná osoba, a také následky, u kterých se nepodařilo zjistit osobu, která je způsobila. Pokud tedy zákon nebo dohoda stran nepřenesou rizika na někoho jiného, pak všechna rizika nese zhotovitel.¹⁴²

Škárová M. k tomuto např. uvádí, že podle občanskoprávní úpravy smlouvy o dílo¹⁴³ „je zhotovitel povinen provést dílo na své nebezpečí. Zhotovitel splní své povinnosti ze smlouvy řádně jen tehdy, jestliže objednateli poskytne hotové dílo.“¹⁴⁴

Štenglová I. ve své publikaci dodává: „Soudím ale, že provádí-li zhotovitel dílo na své nebezpečí, zahrnuje toto nebezpečí i to, že nese nebezpečí škody na věci, nestanoví-li zákon (např. § 540 a 542 ObchZ) či dohoda stran něco jiného.“ Tudíž se s názorem *Pelikánové I.* neztotožňuje a uvádí dokonce pravý opak.¹⁴⁵

---

¹⁴⁰ Štenglová I. doporučuje v případě, kdy nebezpečí škody na věci vázne na objednateli a dojde k poškození nebo dokonce zničení samotného díla, uzavřít dohodu, kde by se zhotovitel zavazoval, že odstraní takové poškození za úplat. Protože paradoxně v **praxi** dochází k tomu, že i když nebezpečí škody na zhotovované věci leží na objednateli, zhotoviteli povinnost provést dílo stále trvá. Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1109.

¹⁴¹ STUNA, Stanislav, et al. *Obchodní zákoník s podrobným komentářem pro právní a podnikatelskou praxi*. Praha: Trizonia, 1992. s. 449.

¹⁴² ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 33.

¹⁴³ V tomto případě se jedná o právní úpravu subsidiárně použitelnou.

¹⁴⁴ ŠVESTKA, Jiří, et al. *Občanský zákoník: komentář*. 10. Praha: C.H. Beck, 2006. s. 1657.

¹⁴⁵ Štenglová I. ale souhlasí s tím, že nelze „položít rovnítko mezi prováděním díla na nebezpečí zhotovitele a nesením nebezpečí škody na věci“. Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 33.

Marek K. k tomuto dodává, že vzhledem k rozsáhlé smluvní volnosti je možné dohodnout úpravu odlišnou od zákona. Doporučuje např. dohodu, kdy k dodávkám uloženým na staveništi nese nebezpečí rizik nahodilého poškození objednatel, ale až do úplného zaplacení díla je vlastníkem zhotovitel. Praktické ujednání je také o včasném zajištění proti škodám a o pojištění v době rozestavěnosti.¹⁴⁶

Přikláním se spíše k názoru Pelikánové I., domnívám se, že provádí – li zhotovitel dílo na své nebezpečí, je zde zahrnuto pouze nebezpečí nedokončení díla, tudíž nelze automaticky dovodit, že toto „nebezpečí“ zahrnuje i nesení nebezpečí škody na věci, jehož obsah je odlišný.

1.4 Závěrečné poznámky

Smlouva o dílo je spolu s kupní smlouvou jedním z nejčastěji využívaných obchodněprávních smluvních typů, díky tomu problémy s ní související nejsou řešeny jen na úrovni akademické, ale především na úrovni praktické. Strany si zde často sjednávají práva a povinnosti odlišně od zákona, který jim takový postup vzhledem ke své dispozitivnosti umožňuje. Spory z ní vzniklé jsou pak často řešeny soudy a řešení některých otázek zdá se již poměrně ustálené¹⁴⁷. Stále se však vyskytují i takové otázky, na jejichž řešení není prozatím jednotný názor (např. nesení nebezpečí provádění díla).

V roce 2004 se Česká republika stala členem Evropské unie a s tím je spojen další vývoj českého právního řádu. Pelikánová I. k tomu uvádí: „*toto integrující působení však neprostopuje stejnoměrně všechny úseky soukromého práva, cílem není sjednocení, nahrazení národních práv jediným integrovaným právem, ale pouze sblížení odstraňující zábrany postupu integrace.*“ Pelikánová I. také konstatuje, že národní právníci jsou v současnosti povinni absorbovat, a to bez ohledu na svá osobní stanoviska nová unijní pravidla a nakládat s rozsudky ESD jako plnohodnotnými prameny evropského práva.¹⁴⁸ Takový postup vzhledem k tomu, že obchodní

---

¹⁴⁶ MAREK, Karel. Vlastnictví, cena a způsob provádění díla : (podle obchodního zákoníku). *Bulletin advokacie*. 2003, 6-7, s. 74-82.

¹⁴⁷ Judikatura týkající se obchodněprávní smlouvy o dílo je poměrně bohatá.

¹⁴⁸ PELIKÁNOVÁ, Irena. Aktuální otázky obligačního práva a jeho kodifikace v evropském i českém kontextu. In BLŽEK, Kamil, ZOUFALÝ, Vladimír (ed). Karlovarské právní dny XVI. Praha: Linde, s. 232.

právo řadíme do práva soukromého, se bude týkat i právní úpravy smlouvy o dílo a v neposlední řadě také uplatňování odpovědnosti za vady díla.

Na stručný popis smlouvy o dílo a z ní vyplývajících práv a povinností smluvních stran obsažený v první kapitole, který je nezbytný pro správné ucelení informací o odpovědnosti za vady, navazují další kapitoly, ve kterých se čtenář seznámí již se samotným tématem této práce.

2 Vady díla dle obchodního zákoníku

2.1 Úvodní poznámky

Aby došlo ke splnění závazku, tedy k jeho zániku, je stanovena **obecná povinnost zhotoviteli, aby jej splnil řádně a včas.**¹⁴⁹ Tato povinnost je pak speciálně zakotvena i v právní úpravě smlouvy o dílo v ObchZ a to v ustanovení § 554, kde se zhotoviteli ukládá povinnost provést dílo jeho řádným ukončením¹⁵⁰, to znamená bez vad.¹⁵¹ Pro případ, že dílo neodpovídá výsledku určenému ve smlouvě, má dle ObchZ takové dílo vady a tudíž nedošlo k zániku závazku.¹⁵² Naopak smluvním stranám z takové skutečnosti vznikají nová práva a povinnosti.¹⁵³

K tomu, aby dílo bylo řádně provedeno, je zapotřebí dodržovat také zákonná ustanovení a to zejména o technických a jakostních podmínkách.¹⁵⁴ Ustanovení, které se týká jakosti (nejen) zhotovované věci, lze nalézt také v obchodním zákoníku (§ 759¹⁵⁵) a vztahuje se zásadně na tuzemské vztahy. Toto ustanovení je pojistkou a zároveň dolním jakostním limitem. Vzhledem k tomu, že toto ustanovení patří mezi dispozitivní, strany si mohou dohodnout jakost vyšší, což také v praxi často činí.¹⁵⁶

Je třeba zdůraznit, že dílo má v určitém případě také vady, nejen pokud jeho provedení neodpovídá výsledku určenému ve smlouvě, ale také

---

¹⁴⁹ Srov. § 324 odst. 1 ObchZ.

¹⁵⁰ Ke splnění závazku je však dle § 554 ObchZ nutné nejen řádné ukončení, ale také předání předmětu díla objednateli v dohodnutém místě, jinak v místě stanoveném tímto zákonem.

¹⁵¹ Avšak i toto ustanovení se řadí mezi dispozitivní a smluvní strany si mohou (a často se tak děje) stanovit, že za řádně provedená díla budou považována i ta, která budou vykazovat vady, které nebrání běžnému užívání.

¹⁵² BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 265.

¹⁵³ K takovým situacím dochází v praxi dnes a denně a právě proto je znalost právních předpisů v této oblasti nepostradatelná (zejména pro právníka).

¹⁵⁴ Příkladem závazných právních předpisů může být např. předpisy o požární ochraně, hygienické předpisy atp. Viz POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1653.

¹⁵⁵ Pokud ve smlouvě, jejímiž stranami jsou osoby mající sídlo nebo místo podnikání, popřípadě bydliště na území České republiky, nebo jež mají na tomto území podnik nebo jeho organizační složku, je stanovena jakost věci v rozporu s ustanoveními právních předpisů, platí pro určení jakosti ustanovení těchto předpisů o jakosti přípustné k užívání; to neplatí, pokud ze smlouvy nebo z prohlášení strany, jež má věc nabýt nebo z předmětu jejího podnikání vyplývá, že věc má být vyvezena.

¹⁵⁶ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1653.

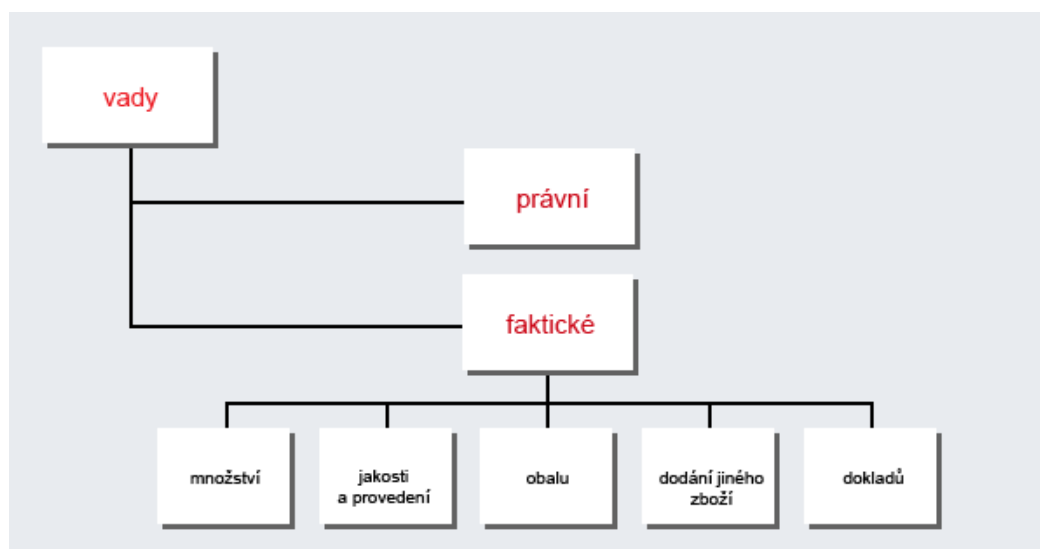
v případě nedodržení povinností uvedených v ustanovení § 420 ObchZ, které zakotvuje požadavky na množství, jakost, provedení a obal zboží a také v případech, kdy je dodáno jiné než dohodnuté dílo nebo se vyskytnou vady v dokladech nutných k užívání díla.¹⁵⁷ Toto ustanovení se však přiměřeně použije pouze v případě, jestliže dílo spočívá ve zhotovení věci (např. zhotovení většího počtu určité součástky do osobního automobilu).¹⁵⁸

V rámci právní úpravy vad díla mají přednost speciální ustanovení smlouvy o dílo, ale ty často odkazují na ustanovení obchodněprávní kupní smlouvy a stanoví její přiměřenou aplikaci. Ustanovení vad díla § 560 a 561 ObchZ zařazené do osmého oddílu právní úpravy smlouvy však stanoví, jak jsem již výše uvedla, že v případě (pouze) zhotovení věci, platí obdobně¹⁵⁹ ustanovení § 420 až 422 a § 426.¹⁶⁰

Ustanovení speciální jsou zdánlivě velice stručná, je tomu tak z praktického důvodu. Zákonodárce se tak vyhýbá opakování již zakotvených práv a povinností, protože ty požadavky, které jsou kladeny na prodávajícího a kupujícího, jsou obdobně aplikovatelné také na zhotovitele a objednatele.

2.2 Členění vad díla

Obchodněprávní teorie rozlišuje pro přehlednost vady na několik druhů. Nejčastěji se vyskytuje následující třídění vad:

¹⁵⁷ Zákonná odpovědnost za vady se tudíž vztahuje pouze na tyto povinnosti zvláštní, zákonem stanovené. Pokud by povinností bylo obecně poskytnout řádné plnění, zákonná odpovědnost by se poté vztahovala na každou vadu, bez ohledu na to, kdy vznikla, a rozlišování se zárukou za jakost by bylo bezpředmětné.

¹⁵⁸ TOBEŠ, Zdeněk. Vady díla. *Právní rádce*. 2002, 7, s. 24 - 27.

¹⁵⁹ Termín „obdobně“ znamená, že ustanovení právního předpisu, na která se odkazuje a která mají být použita obdobně, se budou na vymezené právní vztahy vztahovat v plném rozsahu.

¹⁶⁰ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1653.

a) Právní vady

Obchodní zákoník určuje, že o právní vady se jedná v případě, že prodané zboží je zatíženo právem třetí osoby (např. zástavní právo, práva z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví), ledaže by objednatel s tímto omezením projevil souhlas, tak jak to předpokládá ustanovení § 433 ObchZ.

Jinými slovy, jde o taková práva třetích osob, v důsledku kterých objednatel nemohl nabýt plné panství nad věcí s možností s ní disponovat v plném rozsahu. O právní vadu nejde tehdy, jestliže omezení bylo dohodnuto již ve smlouvě a objednatel s tímto souhlasil.

Pokud právo třetí osoby vyplývá z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví (např. patent¹⁶¹, užitný vzor, průmyslový vzor, ochranná známka), nemá předmět díla právní vady:

1. pokud právo třetí osoby nepožívá právní ochrany dle právního řádu státu, na jehož území má zhotovitel své sídlo nebo místo podnikání, popřípadě bydliště, nebo
2. pokud zhotovitel v době uzavření smlouvy nevěděl nebo nemohl vědět, že toto právo požívá ochrany dle právního řádu státu, na jehož území má objednatel sídlo nebo místo podnikání, popřípadě bydliště, nebo dle právního řádu státu, kam má být předmět díla prodán nebo kde měl být dále užíván, a zhotovitel o tomto prodeji nebo místu užívání v době uzavření smlouvy nevěděl.¹⁶²

Ochrana průmyslových práv totiž spočívá na principu teritoriálním a v době uzavření smlouvy tudíž musí být jasné, kde se bude předmět díla, který je předmětem smlouvy, užívat. Zhotovitel má zájem na tom, aby věděl, o kterou zemi nebo země jde, aby mu nevznikla odpovědnost za případné vady díla. Dílo netrpí právními vadami, jestliže objednatel o právu třetí osoby věděl v době uzavření smlouvy nebo byl zhotovitel povinen při plnění svých povinností postupovat dle podkladů, které mu předložil sám objednatel.¹⁶³

b) Faktické vady

---

¹⁶¹ Jestliže došlo k prodeji předmětu, který byl chráněn vynálezem, nezakládá to neplatnost celého jednotlivého obchodu, třebaže dochází k porušování patentového práva majitele patentu. Pokud majitel patentu k prodeji chráněného předmětu svolil dodatečně, takové schválení působí ex tunc. Viz Vážný 14165.

¹⁶² BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 269.

¹⁶³ ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1023.

Faktické vady jsou vymezeny v ustanovení § 422 odst. 1 ObchZ a vznikají tak, že dojde k porušení povinnosti zhotovitele dodat zhotovovaný předmět díla v množství, jakosti, provedení, balení, jak bylo sjednáno smluvními stranami nebo došlo k porušení povinnosti zhotovitelem opatřit předmět díla způsobem dohodnutým pro přepravu. Faktickou vadou je i dodání jiného než smluveného zboží a vady v dokladech nutných k užívání věci.¹⁶⁴ Vady faktické se dále rozlišují na:

1. **vady kvality** (vady jakosti a provedení díla)¹⁶⁵

Pokud smluvní strany neurčily jakost a provedení výslovně, pak dle § 420 odst. 2 ObchZ pro smluvní strany platí, že zhotovené dílo má být dodáno v jakosti a provedení, jež se hodí pro účel stanovený ve smlouvě nebo účel, který vyplývá z povahy takového díla.¹⁶⁶ Problém může nastat v okamžiku, kdy se předmět díla hodí pro více účelů a za dané situace není možné automaticky odvodit, že objednatel chtěl dílo zhotovit pro právě jeden z takových účelů. V takovém případě se uplatní pravidlo, že předmět díla musí mít vlastnosti pro účel, k němuž se takový předmět díla zpravidla užívá – v praxi se jedná tedy o jakost obvyklou.¹⁶⁷ V tomto případě je tedy vhodné doporučit stranám, jak jsem již avizovala v první kapitole, zařadit do smlouvy také ujednání o účelu smlouvy, aby bylo jasné, k jakému účelu má předmětné dílo sloužit, tudíž jakou má mít jakost (pokud si strany nedohodly jakost již ve smlouvě).

2. **vady kvantity** (dodání jiného množství než bylo stranami dohodnuto).

Zákon stanoví podpůrně v § 421 odst. 1 ObchZ, které se přiměřeně aplikuje i na smlouvu o dílo, že v případě, že vyplývá ze smlouvy, že množství zhotovovaných věcí je určeno ve smlouvě pouze přibližně, je pak oprávněn prodávající (zhotovitel) určit přesné množství zboží, které má být dodáno. Smlouva může toto právo přiznat i objednateli. Každopádně je stanovena podpůrně, že odchylka nesmí přesáhnout pět procent množství, které je stanoveno ve

---

¹⁶⁴ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 266.

¹⁶⁵ Do této kategorie lze zařadit i případy, kdy má doklad k předmětu díla nedostatky.

¹⁶⁶ TOMSA, Miloš. Reklamace zboží v obchodních vztazích. *Obchodní právo*. 1993, 11, s. 11 - 16.

¹⁶⁷ Pokud se případ dostane k soudu, soud bude rozhodovat, zda se jedná o obvyklou vlastnost na základě znaleckého posudku. Viz POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II - VIII.

smlouvě. Samozřejmě, tato ustanovení se týkají především druhově určeného zboží, kde může být problematické určit přesné množství. Tato pětiprocentní odchylka je, jak jsem již uvedla, pouze podpůrná, takže pokud je ujednáno jinak, platí toto ujednání. Strany se ale mohou řídit také předchozí praxí či obchodními zvyklostmi. Je ale třeba doplnit, že „objednatel je povinen platit vždy pouze za zboží dodané skutečně“. ¹⁶⁸

3. **vady balení**¹⁶⁹ (předmět díla musí být zabalen tak, aby nedošlo k jeho poškození, tedy musí být zabaleno či opatřeno pro přepravu podle smlouvy, popř. obvyklým způsobem¹⁷⁰, resp. tak, aby bylo chráněno v potřebné míře).¹⁷¹ Tyto vady existují v podstatě skrytě, projeví se totiž až tehdy, kdy dojde v příčinné souvislosti s vadným balením ke škodě na předmětu díla. Některé předměty díla je nutno zabalit do speciálních obalů nebo dokonce je zapotřebí speciální upevnění nákladu na dopravním prostředku.¹⁷²
4. **vady v dokladech** (jedná se o situace, kdy chybí doklady, bez kterých není možné s předmětem díla vůbec nakládat)¹⁷³
5. **dodání jiného zboží** než bylo stranami dohodnuto¹⁷⁴, byť by bylo bezvadné. Je možné, že zhotovitel provede dílo i lepší než bylo původně smlouveno. Pravděpodobně by objednatel proti takovému plnění neprotestoval, ale na druhou stranu je logické, že by došlo k navýšení ceny díla, s čímž už by objednatel souhlasit nemusel.¹⁷⁵

V praxi může dojít k situaci, kdy zhotovitel předá zhotovené věci v menším množství nebo jen část předmětu díla, než určuje doklad o předání

---

¹⁶⁸ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1522.

¹⁶⁹ Obal má i další funkce jako estetické a reklamní, neměly by být brány na lehkou váhu tedy ani otázky marketingu. Viz BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 268.

¹⁷⁰ Pro zajímavost uvádím, že problematiku nakládání s obaly upravuje zákon č. 77/2001 Sb. (zákon o obalech)

¹⁷¹ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1520.

¹⁷² POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II - VIII.

¹⁷³ MAREK, Karel. K odpovědnosti za vady zboží : (podle obchodněprávní kupní smlouvy). *Státní zastupitelství*. 2008, 07 - 08, s. 53 - 57.

¹⁷⁴ V takové situaci se může jednat o tzv. plnění aliud – kdy se i takové zboží, pokud je to možné, použije k účelu smlouvy.

¹⁷⁵ POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II - VIII.

tohoto zboží nebo prohlášení zhotovitele. V takovém případě se logicky na část, která nebyla předána, nemohou vztahovat ustanovení o vadách věci.¹⁷⁶

K závěru, že zhotoviteli vznikají určité povinnosti z odpovědnosti za vady, musí být zkonstatováno, že se skutečně jedná o vadu díla. K tomu je zapotřebí, aby vlastnosti díla byly ve smlouvě dostatečně určeny, jak jsem již uvedla výše. Nelze se tedy pouze spoléhat na podpůrné znění zákona. Může se jednat o slovní popis ve smlouvě nebo se pouze odkáže na technickou normu. Dále je také možné určit požadované vlastnosti dle vzorku nebo určité předlohy. V případě, že by jednotlivé způsoby určení vlastností díla byly v rozporu, rozhodující je v takovém případě slovní určení.¹⁷⁷

Třídění vad, které se vyskytuje neméně často:

a) Zjevné vady

Jsou to ty vady, které objednatel měl a mohl zjistit při vynaložení odborné péče při prohlídce zhotovené věci, kterou je povinen provést dle § 427 ObchZ co nejdříve, tedy v okamžiku, kdy k tomu má faktickou možnost. Nejde jen o vady, které jsou tzv. do očí bijící, ale také ty vady, které při řádně a odborně provedené prohlídce zjistit mohl.¹⁷⁸

b) Skryté vady

Jedná se o takové vady, jež nespádají pod definici vad zjevných, tudíž jde o vady, které zde zpravidla objektivně byly, ale neprojevíly se a v důsledku toho je nebylo možno při řádně a odborně provedené prohlídce objevit. „Tento termín však není možné vykládat tak, že musí jít o vady, které zboží vykazovalo od počátku a které teprve následně vyšly najevo. Naopak: může jít i o vady, které vznikly a projevíly se až poté, co nebezpečí škody přešlo na kupujícího (objednatele)“.¹⁷⁹

K této problematice se vyjádřil i Nejvyšší soud a konstatoval, že „za **zjevné vady** je možno považovat jen takové vady, jejichž existence je

---

¹⁷⁶ MAREK, Karel. K odpovědnosti za vady zboží : (podle obchodněprávní kupní smlouvy). *Státní zastupitelství*. 2008, 07 - 08, s. 53 - 57.

¹⁷⁷ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1521.

¹⁷⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář. 12.* Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1018.

¹⁷⁹ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky. 4.* Praha: C.H. Beck, 2007. s. 271.

kupujícímu, popř. objednateli, zřejmá na pohled, popř. takové vady, které lze zjistit běžně prováděnými zkouškami. Za zjevné vady proto **nelze považovat** ty vady, jejichž existenci by musel objednatel zjišťovat prohlídkou spojenou s destrukcí zboží nebo díla, popř. vady, které se typicky mohou v plné míře projevit až při užívání zboží nebo předmětu díla.¹⁸⁰

Tento druh třídění vad vyplývá z ustanovení § 428 ObchZ a upozorňuje na fakt, že vady musí dílo mít dle základního pravidla právě a jedině v době přechodu nebezpečí škody na věci¹⁸¹, o němž bylo pojednáno již v první kapitole. Avšak pokud jde o jejich zjištění, mohou nastat dvě situace. Podle toho, zda se jedná o **zjevnou či skrytou vadu, musí být tyto vady oznámeny v různé době**. Vždy ale musí být prokázáno objednatelem, že dotčenou vadu či vady, mělo dílo již právě v inkriminované době přechodu nebezpečí škody na věci anebo že vznikla i po této době v důsledku porušení povinnosti zhotovitele (ke které došlo v době od vzniku smlouvy do doby přechodu nebezpečí škody na věci) nebo osob pro něj pracujících.¹⁸² Tedy jak vyplývá z výše uvedeného, toto rozlišení vad se uplatňuje pouze v případě, kdy se jedná o zákonnou odpovědnost zhotovitele za vady.

Obchodní zákoník tyto pojmy výslovně nepoužívá.¹⁸³ V právní úpravě smlouvy o dílo má rozdělení vad na zjevné a skryté význam především pro určení včasnosti uplatnění notifikační povinnosti.¹⁸⁴

Zvláštní ustanovení smlouvy o dílo dle ObchZ odkazuje na další z ustanovení kupní smlouvy a to ustanovení o tzv. předčasné dodávce. Se souhlasem objednatele může totiž na základě ustanovení § 426 ObchZ zhotovitel dodat předmět díla ještě před dobou stanovenou pro jeho dodání, pokud se smluvní strany nedohodnou na změně smlouvy ohledně doby splnění. V praxi takový souhlas proběhne tím, že předmět díla objednatel převezme. Taková předčasná dodávka pak znamená výhodu pro zhotovitele v případě, že předmět díla je vadný nebo např. nějaká část díla chybí. Toto ustanovení mu umožňuje, aby se sám rozhodl, zda vady odstraní jejich

---

¹⁸⁰ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2007 sp. zn. 32 Odo 1387/2005. Viz také LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. s. 207.

¹⁸¹ V případě, že mluvíme o zákonné odpovědnosti za vady.

¹⁸² Dokázat však takovou skutečnost může být v praxi pro objednatele často obtížné.

¹⁸³ TOMSA, Miloš. Reklamace zboží v obchodních vztazích. *Obchodní právo*. 1993, 11, s. 11 - 16.

¹⁸⁴ Srov. § 562 odst. 2 ObchZ.

opravou nebo raději dodá náhradní zboží. Důležitou podmínkou, aby vůbec byla objednateli poskytnuta taková možnost, je, že nezpůsobil výkonem tohoto práva nepřiměřené obtíže nebo nepřiměřené výdaje.¹⁸⁵

Nejvyšší soud konstatoval, že se nejedná o nárok z odpovědnosti za vady v situaci, kdy se ještě před tím, než dojde k samotnému předání díla, objednatel domáhá, aby zhotovitel odstranil vady a aby dále dílo prováděl už jen řádně. K takovému požadavku je totiž objednatel oprávněn dle § 550 ObchZ již v průběhu zhotovování díla.¹⁸⁶

2.3 Závěrečné poznámky

Tato kapitola je zaměřena na vady díla, jejichž definování je podstatné pro vznik odpovědnosti za vady díla pro zhotovitele. Proto, aby mohla taková odpovědnost za vady vzniknout a objednatel měl možnost uplatnit nároky z vad díla, je třeba dospět k závěru, že se na předmětném díle vada či vady vyskytovaly. Prokázání vady a odpovědnost za ni se zpravidla stává předmětem sporu. Strany by již při sjednávání smlouvy o dílo měly dostatečně vymezit jeho vlastnosti a účel, ke kterému má posléze sloužit. V případě identifikace předmětu díla však zpravidla není možné pamatovat na všechny detaily, tudíž je vhodnější zvolit obecné řešení¹⁸⁷, které pokryje i detaily. Detailní výčet může být naopak problematický, může způsobit opomenutí podstatné vlastnosti. Pokud se strany shodnou na tom, že sice o vadu jde, avšak zhotovitel za ni neodpovídá, protože vznikla po předání předmětu díla objednateli bez zavinění zhotovitele, může objednatel „zachránit“ jediné existence záruční odpovědnosti za vady. V obchodních závazkových vztazích ve většině případů zhotovitel záruku poskytuje, tudíž tyto vady jsou pak kryty tímto způsobem.

Pokud je vytvořena smlouva nepojmenovaná¹⁸⁸, která může vzniknout, pouze pokud byla přesně vymezena práva a povinnosti smluvních stran, dle zákona se přiměřeně aplikují ustanovení nejbližšího smluvního typu. A to

---

¹⁸⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1017.

¹⁸⁶ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 1067/2003. Viz také ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Přehled judikatury: ve věcech obchodních závazkových vztahů*. 2. aktual. a rozš. Praha: Aspi, 2005. s. 220.

¹⁸⁷ Ale dostatečně specifické a určující potřebné vlastnosti a charakteristické vlastnosti.

¹⁸⁸ Např. smlouva o spolupůsobení, smlouva o spolupráci apod.

často bývá právě smlouva o dílo.¹⁸⁹ Jak jsem uvedla již výše, je proto možné smlouvu o dílo označovat za tzv. „sběrné místo“. Bylo by tedy možné na tomto místě *de lege ferenda* uvažovat o možnosti zařazení nového smluvního typu do zákona, kam by se daly zařadit závazky, které by splňovaly následující definici. Taková smlouva by se aplikovala na *plnění opakující se po určité době, s určitým cílem, ale bez určitého výsledku*. Takové situace se mohou vyskytovat v praxi poměrně často. Příkladem toho může být smlouva o dílo, která tvoří přílohu k této práci, kdy předmět díla by vyhovoval právě takové definici tohoto navrhovaného smluvního typu. Zakotvením takového smluvního typu by byla nastolena jasná pravidla a tak i vyšší míra právní jistoty v takových závazkových právních vztazích.

Návrh nového občanského zákoníku¹⁹⁰ přináší velké změny v úpravě smluvního práva a v celkové koncepci soukromého práva. Základní koncepční změnou je sjednocení úpravy jednotlivých smluvních typů do jednoho právního předpisu – občanského kodexu. Nastane tak zásadní změna, kterou dojde k odstranění dosavadní dvojkolejnosti závazkového práva dle ObchZ a OZ. Tato úprava je v současnosti v mnohých situacích duplicitní, zejména se to týká jednotlivých smluvních typů – tedy i smlouvy o dílo, ale také obecných ustanovení závazkového práva (např. zdvojená úprava prodlení, odpovědnosti, promlčení atd.).¹⁹¹ Pokud by tedy došlo k přijetí nového OZ, velmi výrazně se taková změna dotkne i podnikatelů, zruší se tak část obchodního zákoníku, zejména ta, která se týká závazkového práva.¹⁹² *De lege ferenda* by tak bylo možné uvažovat o začlenění výše navrhovaného smluvního typu. Je však třeba doplnit, že návrh občanského kodexu počítá v právní úpravě smlouvy o dílo i s takovými smlouvami, jejichž dílem je nehmotný výsledek a na rozdíl od současného obchodního zákoníku tak výslovně stanoví, že je možné, aby výsledkem činnosti zhotovitele byl i nehmotný výsledek. Pokud by tudíž byl tento návrh schválen, domnívám se, že se lze s takovou právní úpravou spokojit,

---

¹⁸⁹ MAREK, Karel. Ke smlouvě o dílo: Základní ustanovení a pojmy používané ve výstavbě. *Právní fórum*. 2006, 12, s. 422 - 428.

¹⁹⁰ Účinnost nového občanského zákoníku se plánuje na rok 2012.

¹⁹¹ *Nový občanský zákoník* [online]. Justice.cz, 2011 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/smluvni-pravo/koncepcni-zmeny.html>>.

¹⁹² BOHUTÍNSKÁ, Jana. *Občanský zákoník se dotkne podnikatelů. Nejdříve v roce 2012*. [online]. Podnikatel.cz, 2008 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/obcansky-zakonik-se-dotkne-podnikatelu/>>.

případně praxe ukáže, zda lze o začlenění nového smluvního typu uvažovat i do budoucna.¹⁹³

---

¹⁹³ Srov. § 2485 nového OZ. Viz ELIÁŠ, Karel. *Osnova občanského zákoníku*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 202.

3 Odpovědnost za vady

3.1 Úvodní poznámky

Právní úprava odpovědnosti za vady u smlouvy o dílo je zdánlivě stručná, avšak je třeba připomenout, že ustanovení upravující odpovědnost za vady a nároky z vad díla odkazují na přiměřenou aplikaci právní úpravy odpovědnosti za vady u obchodněprávní kupní smlouvy, tudíž v konečném důsledku je právní úprava obsáhlejší než u právní úpravy kupní smlouvy dle ObchZ.

3.2 Pojem odpovědnosti za vady

Pojem právní odpovědnosti je považován za jeden ze základních právních pojmů. Vyskytuje se jak v právu veřejném, tak v právu soukromém. Z pohledu obchodního práva se však jednoznačně zabýváme odpovědností soukromoprávní. Obsah tohoto pojmu není dodnes dostatečně naplněn, a to i přesto, že se diskuze vedou již od roku 1956, kdy si Knapp V. položil otázku „*co je vlastně právní odpovědnost*“?¹⁹⁴ Od tohoto roku toho bylo vyřčeno mnoho a dodnes tato diskuze neutichla. Není tajemstvím, že existují názory, že přesný obsah tohoto pojmu není prakticky možné určit. Každopádně na našem území vždy výrazně převažovalo tzv. **sankční pojetí právní odpovědnosti**, která chápe odpovědnost jako „*nepříznivý právní následek protiprávního jednání a odmítá možnost, že by právní odpovědnost mohla existovat v době před porušením právní povinnosti.*“ Lze souhlasit s tímto pojetím, pro které je tedy charakteristické, že právní odpovědnost je ztotožňována se sekundární právní povinností, která vzniká v důsledku porušení právní povinnosti původní (primární).¹⁹⁵ Dochází tudíž zásadně ke změně obsahu závazkového právního vztahu.¹⁹⁶

Právě v důsledku porušení povinnosti **poskytnout plnění řádně a včas** se závazkový právní vztah mění a vznikají tak práva věřiteli z odpovědnosti

¹⁹⁴ HANDLAR, Jiří. Právní odpovědnost - netradiční zamyšlení nad tradičním pojmem. *Právník*. 2004, 11, s. 1041 - 1064. Srov. KNAPP, Viktor. Některé úvahy o odpovědnosti v občanském právu. *Stát a právo*, I., 1956, str. 66 an.

¹⁹⁵ HANDLAR, Jiří. Právní odpovědnost - netradiční zamyšlení nad tradičním pojmem. *Právník*. 2004, 11, s. 1041 - 1064.

¹⁹⁶ JÄGER, Marek; NAVRKAL, Ondřej. Oznámení o vadách podle obchodního zákoníku. *Právní fórum*. 2009, 11, s. 485 - 495.

za vady či za prodlení. Odpovědnost za vady však vzniká pouze tam, kde se dlužník zavázal přenechat věřiteli věc za úplatu. Odpovědnost za vady i za prodlení jsou odpovědností smluvní, protože vznikají jako následek protiprávního úkonu, který představuje porušení právní povinnosti založené smlouvou.¹⁹⁷

V návrhu nového občanského zákoníku je obsah pojmu právní odpovědnosti definován odlišným způsobem než doposud (ObchZ obecnou právní úpravu odpovědnosti za vady neobsahuje). Jedná se o zásadní a celkem problematickou změnu celé koncepce odpovědnosti. Občanskoprávní odpovědnost tímto přestává naplňovat výše uvedenou definici a je popsáno chápání nové¹⁹⁸ – chápání odpovědnosti jako „odpovědnost za splnění určité povinnosti“¹⁹⁹. K tomuto návrhu se ozývají kritické hlasy, které se obávají, že by takový přístup způsobil rozkol jednoty právního řádu, kdyby dle chápání odpovědnosti v OZ odpovědnost byla zcela něčím jiným, než odpovědnost v ostatních částech práva.²⁰⁰

3.3 Podmínky odpovědnosti za vady dle obchodního zákoníku

Tyto podmínky jsou zakotveny v ustanovení § 560 ObchZ. Zákon stanoví, že podmínkou pro to, aby dílo mělo vady, je *provedení díla takovým způsobem, kdy neodpovídá výsledku určenému ve smlouvě*.²⁰¹

Obchodní zákoník pak rozlišuje, zda zhotovitel za takové vadné provedení díla odpovídá přímo ze zákona²⁰² anebo na základě objednatelem převzaté záruky.²⁰³ Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí doplňuje, že podmínkou pro to, aby vzniklo právo z odpovědnosti za vady díla, je předání díla objednateli.²⁰⁴ K zřehlednění úpravy odpovědnosti za vady u smlouvy o dílo dle obchodního zákoníku poslouží následující tabulka:

---

¹⁹⁷ Viz tamtéž.

¹⁹⁸ Které je však inspirováno tradicí antickou a křesťanskou.

¹⁹⁹ Důsledkem by bylo setření rozdílu mezi primární právní povinností a odpovědností

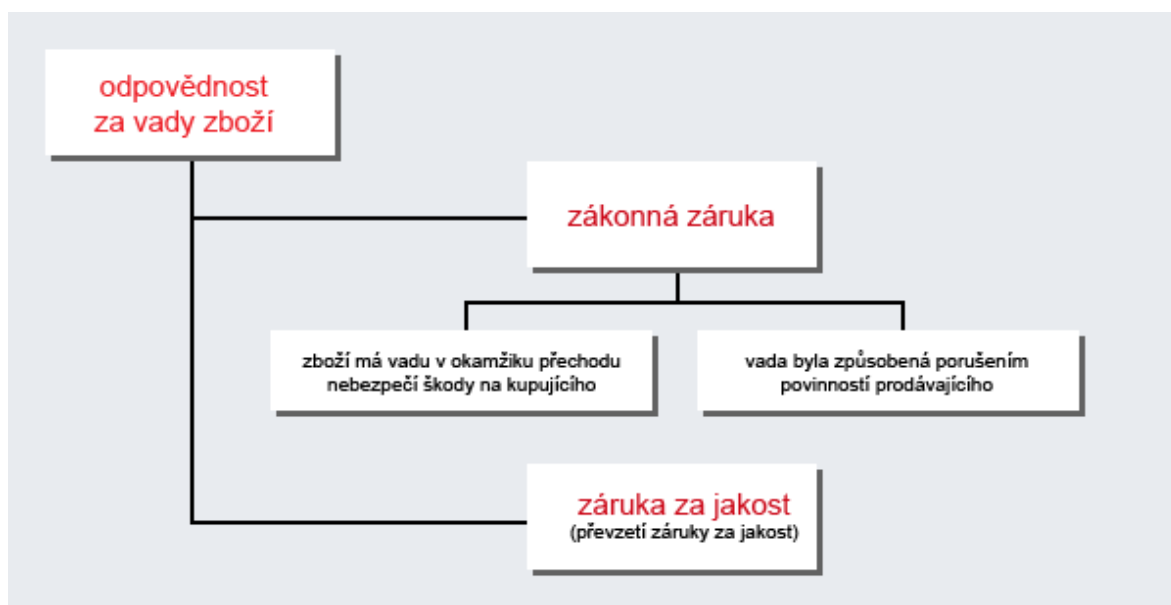
²⁰⁰ Přípomínky k návrhu občanského zákoníku. *Legislativa*. 2008, 12, s. 20 - 24.

²⁰¹ Pokorná J. dodává, že dílo musí odpovídat také zákonná ustanovení, zejména ty o technických a jakostních podmínkách

²⁰² Odpovědnost za vady praxe často a nepřesně označuje za zákonnou záruku nebo jako zákonnou odpovědnost. Tím se má na mysli, že pokud ve smlouvě není ujednáno něco jiného, odpovídá zhotovitel za vady díla alespoň v rozsahu vymezeném v zákoně. Viz BEJČEK, Josef, et al. *Kurs obchodního práva: Obchodní závazky*. 5. Praha : C.H. Beck, 2010. s. 272.

²⁰³ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1653.

²⁰⁴ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 1067/2003.

3.4 Zákonná odpovědnost za vady

Vzhledem k dispozitivní povaze i těchto ustanovení je možné, aby si strany jednotlivá práva a povinnosti vyplývající z odpovědnosti za vady upravily ve smlouvě odlišně od zákonné úpravy. V rámci zákonné odpovědnosti za vady dle ObchZ je důležité upozornit na existenci povinnosti objednatele předmět díla prohlédnout nebo zařídit jeho **prohlídku** co možná nejdříve po jeho předání a zjistit tak případné vady.²⁰⁵ ObchZ v současnosti výslovně nepoužívá pojem zjevné vady a naopak zakotvuje, že prohlídka musí být na úrovni odborného uživatele věci. Pokud tedy není schopen odborně prohlédnout dílo sám, což v praxi jistě nastává dost často, pak je povinen nechat provést tuto prohlídku někým povolanějším než je on sám.²⁰⁶ Stanovení takové povinnosti se může zdát pro objednatele nepřiměřeně přísné, dle mého názoru může být takové ustanovení v konečném důsledku praktické a to zejména v situaci, kdy vada není pouhým laickým okem rozpoznatelná. Pro odborníka však taková vada může být vadou tzv. do očí bijící. Je tedy možné takovým způsobem předejít

²⁰⁵ Prohlížet dílo a kontrolovat jeho provádění je objednatel oprávněn již v průběhu zhotovování díla. Pokud objednatel této možnosti nevyužije, nemá to pro něj žádné negativní důsledky na rozdíl od neprovedení této prohlídky.

²⁰⁶ Předchozí právní praxe předpokládala, že vady, které se mají reklamovat již při samotném předání, jsou vady, které jsou zjevné i pro laika. V tomto ohledu je současná právní úprava přísnější. Viz BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 341.

situaci, kdy již není možné uplatnit nárok na odstranění vady z důvodu neoznámení této vady včas.²⁰⁷

3.4.1 Dělení zákonné odpovědnosti za vady

Odpovědnost zhotovitele za vady lze dle zákonného ustanovení dělit na dva druhy - **objektivní** a **subjektivní**:

1. Zhotovitel ze zákona odpovídá za vady díla, které má dílo v době jeho předání objednateli. Pokud ale přechází nebezpečí škody na zhotovené věci na objednatele později než předáním na základě dohody stran, je rozhodující doba tohoto přechodu. Tato odpovědnost je tudíž **objektivní**, tedy zhotovitel odpovídá za vady, aniž by je musel nutně zavinit.
2. Obecně za vady, které vzniknou (tedy nikoli ty, které se teprve objeví) později než v době uvedené v předchozím odstavci, zhotovitel neodpovídá. Existuje však výjimka a ta se vztahuje na ty vady, které byly způsobeny porušením povinností zhotovitele. Jedná se tedy o **subjektivní** odpovědnost zhotovitele, a tak zde musí být prokázáno jeho zavinění.²⁰⁸

Judikatura přispěla k této problematice významným způsobem²⁰⁹, a to když určila (a komentovala tak již existující zákonné ustanovení § 562 odst. 3 ObchZ odkazující na § 428 odst. 3 ObchZ), že zhotovitel je odpovědný za vady díla i tehdy, jestliže jsou důsledkem skutečností, o kterých věděl nebo musel vědět v době předání věcí (tzv. vědomé vady²¹⁰). Tímto zákon poskytuje objednateli domáhat se nároku u vad díla v neomezeně dlouhé době, jestliže o vadách zhotovitel věděl a přesto věc předal jako bezvadnou. Takové protiprávní jednání může znamenat nejen nepříznivé následky pro zhotovitele v obchodních vztazích, ale může následovat i trestněprávní dohra, a to v případě, že by takové jednání bylo posouzeno jako trestný čin podvodu dle § 209 TrZ.²¹¹

²⁰⁷ Více informací k prohlídce v kapitole 3.6 této práce.

²⁰⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1130 - 1131

²⁰⁹ Srov. rozhodnutí PP 10/1997. Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1131.

²¹⁰ Příkladem může být neexistence provedení izolací sklepů proti vlhku, která se projeví až po stoleté vodě. Viz BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 342.

²¹¹ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu 23/2002. Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1131.

3.4.2 Zproštění odpovědnosti za vady

Odpovědnost za vady není absolutní.²¹² Ustanovení § 561 obsahuje liberační důvody pro zhotovitele, jinými slovy určuje, za jakých podmínek se zhotovitel zproští odpovědnosti za vady. Zároveň je toto ustanovení duplicitně upraveno také v § 551 odst. 3, tudíž de lege ferenda lze doporučit v zájmu hospodárnosti právní úpravy toto ustanovení vypustit. Obchodní zákoník tedy za liberační důvody považuje:

1. jestliže vady byly způsobeny použitím věcí, které byly zhotoviteli předány objednatelem v případě, že zhotovitel ani při vynaložení odborné péče nevhodnost těchto věcí nemohl zjistit nebo
2. jestliže vady byly způsobeny použitím nevhodných věcí, které mu byly předány objednatelem a zhotovitel na jejich nevhodnost objednatele upozornil, ten ale na jejich použití trval.
3. jestliže vady byly způsobeny dodržením nevhodných pokynů daných zhotoviteli objednatelem, jestliže zhotovitel na nevhodnost těchto pokynů upozornil a objednatel na jejich dodržení trval.
4. jestliže vady byly způsobeny dodržením nevhodných pokynů daných zhotoviteli objednatelem, jestliže tuto nevhodnost nemohl zjistit.²¹³

Je však důležité ještě doplnit, že zhotovitel je zproštěn odpovědnosti za vady pouze v rozsahu, ve kterém vady způsobily výše uvedené věci či pokyny. V případě, že se objeví v jiné části díla jiné vady, toto zproštění nebude mít účinky.²¹⁴

3.5 Odpovědnost ze záruky

Výše popsaná odpovědnost za vady může být doplněna a rozšířena odpovědností ze záruky za jakost. Navrkal uvádí, že smluvní záruka „rozšiřuje odpovědnost dlužníka i na vady, které vznikly po okamžiku rozhodném pro jeho zákonnou odpovědnost, nejpozději však do uplynutí záruční doby.“²¹⁵

---

²¹² Absolutní není ani odpovědnost ze záruky.

²¹³ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1655.

²¹⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář. 12.* Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1132.

²¹⁵ JÄGER, Marek; NAVRKAL, Ondřej. Oznámení o vadách podle obchodního zákoníku. *Právní fórum*. 2009, 11, s. 485 - 495.

Jedná se sice o institut, který je odlišný od zákonné odpovědnosti za vady, ale dle svého charakteru jde o odpovědnost za vady. Proto se i v tomto případě uplatní ustanovení o nárocích z vad zboží, povinnosti oznámit vady, o oslabení odpovědnosti nebo určité následky, pokud neoznámí objednatel vady včas.²¹⁶

Právní úprava záruky za jakost díla je upravena u smlouvy o dílo v ustanovení § 563 ObchZ. Tato úprava je velice stručná, jelikož je zde obsažen i odkaz na přiměřenou aplikaci ustanovení § 429 až 431 ObchZ záruky za jakost zboží u kupní smlouvy dle ObchZ. Jediným rozdílem je odlišný počátek běhu záruční doby. Ustanovení § 563 ObchZ tedy stanoví, že záruční doba počíná běžet předáním díla a že pro záruku za jakost díla jinak platí přiměřeně ustanovení § 429 až 431 ObchZ.²¹⁷

3.5.1 Podstata a obsah záruky

Záruka za jakost pro smlouvu o dílo je čistě **smluvní** záležitostí. Předchozí právní úprava (hospodářský zákoník) upravovala zákonnou záruku, stejně jako dnešní občanský zákoník.²¹⁸

Ustanovení § 429 ObchZ, které se použije u smlouvy o dílo přiměřeně, vymezuje záruku jako závazek prodávajícího (zhotovitele), jím převzatý, že dodané zboží (dílo) bude po určitou dobu způsobilé pro použití ke smluvenému, jinak obvyklému účelu, nebo že si zachová smluvené, jinak obvyklé vlastnosti. Z hlediska obsahu tedy lze záruku rozdělit na dva druhy:

1. funkčnost - zhotovitel převezme závazek, že předané dílo bude po určitou dobu způsobilé pro použití ke smluvenému účelu, není li účel smluven, k účelu obvyklému.²¹⁹
2. smluvené nebo obvyklé vlastnosti - zhotovitel převezme závazek, že předané dílo si zachová určité vlastnosti po určitou dobu. V takovém případě je možné vztáhnout záruku na všechny vlastnosti, které dílo má

---

²¹⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1021.

²¹⁷ PLÍVA, Stanislav. Záruka za jakost v obchodním zákoníku. *Právo a podnikání*. 1996, 3, s. 8 - 12.

²¹⁸ Srov. § 646 OZ. Viz ŠVESTKA, Jiří, et al. *Občanský zákoník: komentář*. 10. Praha: C.H. Beck, 2006. s. 1667.

²¹⁹ Zde je opět patrný význam zařazení ujednání o účelu závazku, jak jsem uvedla již na začátku.

nebo např. jen na některé vlastnosti.²²⁰ Je možná i kombinace různě dlouho trvajících záruk na jednotlivé vlastnosti díla.²²¹

3.5.2 Vznik záruky

Záruka za jakost může vzniknout pouze na základě projevu vůle zhotovitele a to buď přímo ve smlouvě o dílo, kde se strany na poskytnutí záruky dohodnou nebo jako jednostranný právní úkon ve formě záručního listu. Dle ustanovení § 429 odst. 2 ObchZ má účinky převzetí záruky i samotné vyznačení délky záruční doby nebo doby trvanlivosti nebo použitelnosti předaného díla na jeho obalu.²²² Plíva S. k tomuto dodává, že „ke vzniku záruky tímto způsobem vlastně dochází ze zákona“. Pokud je ale délka záruční doby (nebo doba trvanlivosti nebo použitelnosti) ve smlouvě či prohlášení jiná, než je uvedena na obalu, pak zákon stanoví, že platí doba uvedená ve smlouvě či prohlášení. V praxi je na toto třeba dát pozor a preventivně vždy do smlouvy, pokud je zpracována písemně, znovu nahlédnout (v pochybnostech, zda objednatel nezkrátil záruční dobu). V jednostranném prohlášení zhotovitele musí být dostatečně vyjádřen úmysl zhotovitele záruku převzít a nezáleží na tom, jak je právní úkon označen, ale posuzuje se jeho obsah, tudíž i např. v dodacím listu může být tato vůle dostatečně vyjádřena.

Záruka za jakost, kterou zhotovitel dobrovolně poskytuje objednateli, musí být bez výjimky **písemná**²²³ a musí **obsahovat určení délky záruční doby**, jinak by převzetí záruky bylo nutno považovat za neplatné.²²⁴ Důvod je prostý, zákon totiž nestanoví délku záruční doby ani podpůrně, tudíž by takový právní úkon byl neplatný z důvodu neurčitosti. Prakticky však postačí, když pro určení délky záruční doby odkáže na obchodní podmínky, kde tato doba bude vyznačena.

---

²²⁰ V praxi často není ani praktické poskytovat jednu záruku ke všem vlastnostem. Je možné, že zhotovitel poskytne záruku jen funkční nebo jen záruku na vlastnosti, vzhledem k tomu, že se jedná o dispozitivní ustanovení.

²²¹ PLÍVA, Stanislav. Záruka za jakost v obchodním zákoníku. *Právo a podnikání*. 1996, 3, s. 8 - 12.

²²² ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1020.

²²³ Zde se nelze na základě § 272 ObchZ, který je zařazen mezi kogentní ustanovení, od této skutečnosti odchýlit.

²²⁴ Ve smlouvě o dílo, která tvoří přílohu této práce, je zakotveno ujednání s názvem „záruka – odpovědnost za vady“ (čl. VIII.). Z tohoto ujednání dle mého názoru lze odvodit, že ačkoli název napovídá tomu, že záruka poskytnuta bude, vzhledem k absenci určení délky záruční doby, je nutno konstatovat opak.

Smluvní strany se mohou dohodnout ohledně odpovědnosti za vady vzhledem k široké smluvní volnosti téměř jakkoli. Co však není možné, je dohodnout se, že by záruční doba měla nikoli promlčecí charakter, ale prekluzivní, jak je tomu v občanském zákoníku.²²⁵

3.5.3 Změna a zrušení záruky

Ze vzniku záruky jednostranným prohlášením nelze usuzovat, že i **ke změně** tohoto závazku postačí jednostranný právní úkon zhotovitele. Takové jednání by bylo neplatné, protože odporuje ustanovení § 493 OZ, které stanoví, že k takové změně, která omezuje práva ze záruky je zapotřebí dohody smluvních stran. Kopáč a Plíva zastávají názor, že pokud jde o změnu, která by se týkala rozšíření práv ze záruky, pak postačí jednostranný právní úkon a nevyžaduje se tím pádem novace smlouvy. Pokud by ale i takové rozšíření omezovalo práva objednatele, byla by nutná dohoda stran. Dle Plívy S. lze rozšíření chápat také jako vznik záruky další, přitom původní by zůstala nedotčena. Stejně tak pokud jde o **zrušení** záruky, je k tomu nutná dohoda stran.²²⁶

3.5.4 Záruční doba a její běh

Záruční doba je **časové období, kdy působí záruka**.²²⁷ Jinými slovy, pokud v této době vzniknou vady, na které se záruka vztahuje, zhotovitel za ně odpovídá objednateli v případě, že objednatel splní podmínku oznámení těchto vad včas. Může požadovat např. odstranění těchto vad po zhotoviteli.²²⁸ Tedy od zákonné odpovědnosti za vady se odlišuje tím, že na základě tohoto poskytnutého závazku, zhotovitel odpovídá za ty vady, na které se záruka vztahuje (ztráta vlastnosti, ztráta způsobilosti), tyto vady pak mohou vzniknout v průběhu celé této doby.²²⁹

Délka záruční doby může být určena určitou lhůtou nebo datem, ke kterému končí a počíná běžet dle ustanovení § 563 ObchZ předáním díla,

²²⁵ POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II - VIII.

²²⁶ Viz tamtéž.

²²⁷ Dobou se rozumí časový interval, s jehož uplynutím spojuje právo určitý následek, a to bez ohledu na to, je-li v této době něco vykonáno. Naproti tomu lhůta je časový interval, v němž musí být něco vykonáno, aby nenastal právním předpisem předpokládaný (zpravidla sankční) následek.

²²⁸ Výjimku tvoří důvod zproštění zhotovitele odpovědnosti za vady.

²²⁹ MAREK, Karel. K odpovědnosti za vady zboží : (podle obchodněprávní kupní smlouvy). *Státní zastupitelství*. 2008, 07 - 08, s. 53 - 57.

pokud se strany nedohodnou na jiném počátku. Ustanovení § 430 ObchZ zakotvuje počátek záruční doby a dobu, po kterou záruční doba neběží. Vzhledem k tomu, že úprava smlouvy o dílo upravuje svůj vlastní počátek, neuplatní se tato část výše uvedeného ustanovení. Uplatní se ale část, která stanoví, že záruční doba neběží po dobu, po kterou objednatel nemůže užívat zboží pro jeho vady, za které odpovídá zhotovitel²³⁰. Z logiky věci se ale toto tvrzení neuplatní, pokud jde o trvanlivost nebo použitelnost do určité doby (např. potraviny, které se kazí apod.) V těchto případech poběží záruční doba nikoli až od předání, ale již od data výroby.²³¹ Stanovit záruční dobu je možné bez omezení. Neplatí zde obecné desetileté promlčecí lhůty, protože v tomto případě se jedná o zvláštní ustanovení.²³²

3.5.5 Vyloučení odpovědnosti za vady

Ani smluvní odpovědnost za vady, kterou představuje záruka za jakost díla, nenastupuje, jestliže tyto vady byly způsobeny po přechodu nebezpečí škody vnějšími událostmi²³³ a nezpůsobil je zhotovitel ani osoby, s jejichž pomocí zhotovitel svůj závazek plnil (např. subdodavatelé).²³⁴ Je vhodné zabezpečit se proti takovému následku pojištěním.²³⁵

3.6 Prohlídka předmětu díla, doba odpovědnosti za vady

Ustanovení ObchZ, které ukládá objednateli povinnost prohlédnout nebo zařídit prohlídku díla podle možnosti co nejdříve po předání předmětu díla je zakotveno v **§ 562 ObchZ** a navazuje na výše uvedené ustanovení § 560 ObchZ, které stanoví, za které vady vzniká zhotoviteli odpovědnost ze zákona. Toto ustanovení se zaměřuje na lhůty, do kdy je možno u jednotlivých vad oznámit jejich výskyt a následně pak požadovat např. jejich

---

²³⁰ Lze odvodit, že neběží ani od uplatnění reklamace do doby než je vada odstraněna.

²³¹ PLÍVA, Stanislav. Záruka za jakost v obchodním zákoníku. *Právo a podnikání*. 1996, 3, s. 8 - 12.

²³² POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II - VIII.

²³³ Za takovou vnější událost lze považovat i případ neodborného zásahu objednatele v rozporu s pokyny, které mu k tomu dal zhotovitel.

²³⁴ Smlouva o dílo, která tvoří přílohu této práce, obsahuje ujednání (čl. XI.), které definuje vyšší moc pro účely této předmětné smlouvy a stanoví povinnost uvědomit o takové skutečnosti druhou stranu pod sankcí zániku práva dovolávat se takové okolnosti.

²³⁵ POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II - VIII.

odstranění.²³⁶ Pokud je stranami dohodnuta odpovědnost zhotovitele ze záruky, není zde stanovena povinnost objednatele předmět díla prohlédnout, protože v rámci záruky jsou kryty veškeré vady, na které se záruka vztahuje²³⁷, a které vzniknou ve stanovené záruční době. Tato se poté použije přednostně. Pokud by však byla stanovena kratší, je bezpečnější předmět díla prohlédnout, aby strany mohly případně uplatnit odpovědnost ze zákona.

Toto tvrzení tedy odpovídá názoru Kopáče L., který tvrdí, že notifikační lhůta týkající se vad, na které se záruka nevztahuje, a záruční doba týkající se vad krytých zárukou existují vedle sebe. Naopak např. Tomsa, ale i Bejček zastávají názor, že v případě, že je zhotovitelem poskytnuta záruka, neexistuje odpovědnost za vady.²³⁸

Přikláním se spíše k názoru, že tyto dva instituty existují vedle sebe a to zejména s odkazem na tu skutečnost, že záruka se může vztahovat pouze na některé vady, tudíž za zbytek vyskytnuvších se vad bude odpovídat zhotovitel dle podmínek zákonné odpovědnosti za vady.

Toto ustanovení²³⁹ zakotvuje pravidlo, že v případě nedodržení buď smluvených, popřípadě zákonných lhůt pro oznámení vady, soud nepřizná objednateli právo z vad díla.²⁴⁰ Takový následek ale může nastat pouze v případě, že dle ustanovení § 428 odst. 2 ObchZ, na které odkazuje toto ustanovení, zhotovitel namítne v soudním řízení, že kupující nesplnil včas svou povinnost vady oznámit^{241 242}.

V praxi může nastat situace, že zhotovitel i přesto, že objednatel vady neoznámil včas, uspokojí jeho nároky, a to buď pouze z důvodu nepovšimnutí, že již vypršela stanovená lhůta nebo (a to je varianta pro objednatele nejpříznivější) dobrovolně.

ObchZ stanoví, že soud nepřizná objednateli právo z vad díla, jestliže objednatel neoznámí vady díla:

---

²³⁶ Nastavení těchto lhůt je však natolik přísné, že je vhodné doporučit objednateli, aby se zde se zhotovitelem domluvil na odlišné lhůtě – pro něj příznivější. V případě, že se takto strany nedohodnou, uplatní se zákon.

²³⁷ Pokud se strany nedohodnou na rozsahu záruky, bude se záruka týkat obvyklých vlastností zhotovených věcí nebo jejich obvyklého účelu. Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 105.

²³⁸ PLÍVA, Stanislav. *Záruka za jakost v obchodním zákoníku. Právo a podnikání*. 1996, 3, s. 8 - 12.

²³⁹ Srov. § 562 ObchZ.

²⁴⁰ Jedná se o sankci za neoznámení vad včas.

²⁴¹ Proto mluvíme o tom, že právo objednatele se oslabuje.

²⁴² ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 106.

1. bez zbytečného odkladu poté²⁴³, **kdy je zjisti**²⁴⁴
2. bez zbytečného odkladu poté, kdy je měl zjistit při vynaložení odborné péče **při prohlídce** (§ 562 odst. 1)²⁴⁵
3. bez zbytečného odkladu poté, kdy mohly být zjištěny později při vynaložení odborné péče **později**, nejpozději však do dvou let a u staveb do pěti let od předání předmětu díla.²⁴⁶ Pokud se na vady vztahuje záruka, pak místo této lhůty platí záruční doba.²⁴⁷

Pod body 1. 2 i 3 se skrývá tzv. **subjektivní lhůta** – váže se totiž na okamžik, kdy objednatel vadu zjistil, nebo kdy ji měl zjistit při povinné prohlídce, popř. kdy ji měl při vynaložení odborné péče zjistit později - délka lhůty je tedy závislá na konkrétních okolnostech případu.

Objednatel tedy musí, pokud si chce zachovat práva vyplývající z odpovědnosti za vady, vady notifikovat. V tomto případě platí zásada odeslání, tudíž oznámení o vadách musí být v této lhůtě odesláno, nikoli doručeno. Z výše uvedeného vyplývá, že je nejdůležitější, kdy vady zjistil sám objednatel. Jestliže se o vadách dozvěděl ještě dříve, pak je rozhodující právě tento okamžik. Pod bodem 3 lze také nalézt tzv. **objektivní lhůtu**, která stanoví, že je možné v soudním řízení přiznat práva z vad, které mohly být zjištěny již při povinné prohlídce, pokud byly vady oznámeny do tam stanovené lhůty.²⁴⁸

Pohl T. uvádí: „*Je pochopitelné, že zákon nemůže stanovit v obecné poloze nějaké lhůty pro prohlídku zboží (díla), neboť každý jeho druh je jiný.*“²⁴⁹

Ustanovení § 562 odst. 3 ObchZ odkazuje na právní úpravu kupní smlouvy a to konkrétně na ustanovení § 428 odst. 2 a 3 ObchZ a stanoví, že

---

²⁴³ Považuji za důležité vysvětlit spojení „bez zbytečného odkladu“, které může být pro laika matoucí. Význam tohoto pojmu se liší případ od případu. Záleží totiž na skutkových okolnostech, za kterých objednatel vady oznamuje. Tedy včasnost oznámení závisí na rozsahu a povaze vady nebo např. pomocí jakých prostředků doručuje oznámení o vadách, popřípadě jaké překážky při doručování oznámení nastaly.

²⁴⁴ Jedná se o zjištění vad faktických zjevných.

²⁴⁵ Jedná se o zjištění vad faktických zjevných.

²⁴⁶ Štenglová I. uvádí, že se vedou diskuze o tom, zda je projekt stavbou a zda se tak použije doba odpovědnosti pětiletá nebo pouze dvouletá. Odborné názory se přiklánějí spíše ke dvouleté době. Štenglová ale zastává názor opačný.

²⁴⁷ Jedná se o zjištění vad faktických skrytých - objednatel musí prokázat, že i tyto vady existovaly již v době předání nebo že vznikly sice později, avšak v důsledku porušení povinností zhotovitele.

²⁴⁸ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 271.

²⁴⁹ POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II - VIII.

se použije obdobně na výše uvedené účinky. Obě skutečnosti, na které zde zákon odkazuje, jsem již uvedla. Jedná se o úpravu institutu, který se podobá promlčení práva z odpovědnosti za vady. Pokud zhotovitel namítne v soudním řízení, že objednatel nesplnil včas svou povinnost oznámit vady, jeho **právo je oslabeno** (pokud jsou splněny veškeré podmínky). Z toho vyplývá, že se nejedná o lhůtu prekluzivní (právo zanikne), jež je charakteristická pro právní úpravu odpovědnosti za vady dle OZ. Pouze námítka vznesená v soudním řízení zhotovitelem může způsobit, že soud právo objednateli nepřizná. Pokud však zhotovitel není bdělý svých práv, soud ke ztrátě nároku nepřihlédne z úřední povinnosti a soud právo objednateli přizná. Toto plnění pak není bezdůvodným obohacením a objednatel nemusí nic vracet.²⁵⁰ Druhou skutečností je, že tyto lhůty jsou bez významu, v případě, že o skutečnostech, ze kterých vady vplynuly, zhotovitel věděl nebo musel vědět v době dodání díla (tzv. vědomé vady).²⁵¹ Soud doplňuje, že „jestliže zhotovitel dodal vědomě vadné dílo, tj. o vadách musel vědět nebo věděl, je jeho odpovědnost posuzována přísněji a nemůže uplatnit námitku, že objednatel neoznámil vadu včas.“²⁵²

Další neméně významnou informací je počátek lhůt, jejichž vypršení má zpravidla nepříznivé následky pro objednatele. **Lhůty počínají běžet od předání** předmětu díla objednateli a nemá na tuto skutečnost vliv, že zhotovitel je povinen předmět díla odeslat. I v takovém případě by lhůta běžela od předání prvním dopravci, jak jsem uvedla již v obecném pojednání o smlouvě o dílo. Je třeba upozornit také na fakt, že i tato práva podléhají promlčení.²⁵³

3.7 Oznámení o vadách dle obchodního zákoníku

V právní terminologii se používají pro tento institut také pojmy notifikace a reklamace. Tyto pojmy se navzájem často zaměňují, ale doporučuje se tyto výrazy odlišovat. Jeden z rozdílů lze spatřovat

²⁵⁰ JÄGER, Marek; NAVRKAL, Ondřej. Oznámení o vadách podle obchodního zákoníku. *Právní fórum*. 2009, 11, s. 485 - 495.

²⁵¹ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 272.

²⁵² Srov. rozhodnutí soudu SJ 8/ 2007. Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1134.

²⁵³ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 271 – 272.

v odlišných následcích v případě, že vady nejsou oznámeny včas. U notifikace se jedná o oznámení o vadách dle ObchZ, kde důsledkem nedodržení je nemožnost jejich vymahatelnosti. Reklamace je oznámením vad dle OZ a důsledkem neoznámení vad včas je propadnutí práv z odpovědnosti za vady.²⁵⁴

Oznámení o vadách dle obchodního zákoníku je právním úkonem, protože naplňuje definici právního úkonu²⁵⁵, která je zakotvena v § 34 OZ.²⁵⁶ Právě proto, že je toto oznámení nutné pro zachování nároku objednatele, jedná se o právní úkon. Oznámení o vadách se zdánlivě jeví jako povinnost, ale nejde o skutečnou povinnost. V případě, že neoznámí tyto vady vůbec nebo je neoznámí včas, dle ObchZ se tím objednatel „vystaví možnosti nepříznivých právních následků spočívajících v nevymahatelnosti jeho práv z odpovědnosti za vady.“²⁵⁷ Zákon tedy stanoví **postup k řádnému uplatnění práv z odpovědnosti za vady** – jak ze zákona, tak i ze záruky:

1. povinnost dílo prohlédnout
2. pokud jsou nalezeny vady nebo se vyskytnou vady později a zhotovitel za ně odpovídá, oznámit tyto vady,
3. uplatnit některý z nároků u vad díla dle ObchZ, aby došlo k řádnému splnění závazku, tudíž k zániku závazku.

Oznámení o vadách je tedy pouhou součástí uplatnění práv z odpovědnosti za vady. Toto oznámení tedy samo o sobě nelze považovat za výkon práv z odpovědnosti za vady. Je nutné učinit tzv. **volbu nároku**, aby bylo patrné, jakým způsobem si objednatel přeje vadu odstranit. Obchodní zákoník neurčuje, co má takové oznámení **obsahovat**, v takovém případě je nutné, aby tento právní úkon splňoval náležitosti projevu vůle dle OZ. Především musí být tento právní úkon dostatečně určitý, takže v něm musí být dostatečně popsány vady, jejichž odstranění se objednatel domáhá.²⁵⁸

Oznámení o vadách **nemusí být písemné**, jelikož zákon zde výslovně písemnost nevyžaduje. Je třeba se ale zamyslet nad situací, kdy je oznámení

²⁵⁴ V literatuře se však lze setkat velmi často s pojmem reklamace. Viz JÄGER, Marek; NAVRKAL, Ondřej. Oznámení o vadách podle obchodního zákoníku. *Právní fórum*. 2009, 11, s. 485 - 495.

²⁵⁵ Návrh OZ mění pojem právní úkon na právní jednání.

²⁵⁶ Tedy jde o takový projev vůle směřující ke vzniku, změně či zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem vůle spojují.

²⁵⁷ JÄGER, Marek; NAVRKAL, Ondřej. Oznámení o vadách podle obchodního zákoníku. *Právní fórum*. 2009, 11, s. 485 - 495.

²⁵⁸ Tento popis může být nahrazen např. popsáním, jak se vady projevují.

o vadách spojeno už i s volbou nároku²⁵⁹ dle § 436 odst. 2, které hovoří o tom, že volba mezi nároky má být oznámena prodávajícímu ve včas zaslaném oznámení vad nebo bez zbytečného odkladu po tomto oznámení²⁶⁰. Lze se tedy domnívat, že zákonodárce tímto ustanovením nepřímo ukládá, v případě, že obsahem oznámení je i volba práva, písemnou podobu tohoto oznámení (dopis, fax). V současnosti však existují takové prostředky, které mohou být zaslány, ale písemné nejsou (krátká textová zpráva, vzkaz na záznamníku). Z výše uvedeného vyplývá, že s největší pravděpodobností zákon neukládá povinnost písemné formy oznámení o vadách díla. Proto je vhodné doporučit smluvním stranám, aby se na formě oznámení dohodly již při jednání o uzavření smlouvy, nejlépe, aby zvolili písemnou formu a vytvořily si tak vhodnou důkazní situaci pro možné další řízení.²⁶¹

Vzhledem k tomu, že se jedná o **dispozitivní ustanovení**, je i zde stranám umožněno, aby si lhůty upravily samostatně.²⁶² O zákonných lhůtách pro oznámení vad i případných nepříznivých následcích nedodržení těchto lhůt jsem již pojednala v podkapitole s názvem „Prohlídka předmětu díla a doba odpovědnosti“. A pokud se týká lhůty pro oznámení vad právních, je třeba uvést, že zde ObchZ neurčuje žádnou nejzazší lhůtu.²⁶³ Tyto lhůty se vztahují k zákonné odpovědnosti za vady, protože v případě vad, na které se vztahuje záruka, platí záruční doba. Vzhledem k tomu, že ustanovení § 562 odst. 2 písm. c) ObchZ dopadá na vady, na které se vztahuje zákonná odpovědnost za vady a **v praxi** bývá obtížné zjistit okamžik vzniku nebo příčinu těchto vad, dochází tak k záměně záruky za jakost se zákonnou odpovědností za vady. Je vhodné, aby se smluvní strany dohodly na odchylné úpravě délky lhůt pro oznámení těchto vad, která by délku těchto lhůt sjednotila. Nemohlo by tak dojít např. k situaci, kdy záruční doba uplyne dříve než doba pro oznámení faktických vad skrytých. (záruční doba se uplatní přednostně)²⁶⁴

---

²⁵⁹ Takový postup je vhodný z důvodu hospodárnosti smluvním stranám doporučit. Viz JÄGER, Marek; NAVRKAL, Ondřej. Oznámení o vadách podle obchodního zákoníku. *Právní fórum*. 2009, 11, s. 485 - 495.

²⁶⁰ Pouhé odeslání oznámení o vadách díla nestačí k zachování lhůty, vady je nutné zhotoviteli oznámit.

²⁶¹ JÄGER, Marek; NAVRKAL, Ondřej. Oznámení o vadách podle obchodního zákoníku. *Právní fórum*. 2009, 11, s. 485 - 495.

²⁶² Lze tudíž např. sjednat, že vady budou objednatelům oznámeny do jednoho roku od předání díla a do 7 dnů od jejich zjištění objednatelům.

²⁶³ I když je třeba pamatovat na to, že i toto právo podléhá promlčení, které se řídí ObchZ.

²⁶⁴ JÄGER, Marek; NAVRKAL, Ondřej. Oznámení o vadách podle obchodního zákoníku. *Právní fórum*. 2009, 11, s. 485 - 495.

Soud se také již mnohokrát vyjádřil k institutu oznámení vad. Nejvyšší soudu dospěl k závěru, že „oznámení vad zboží může se státi též k rukám podatelova plnomocníka, jehož prostřednictvím byl obchod uzavřen“.²⁶⁵ Skutkový stav tohoto sporu se sice týká kupní smlouvy dle ObchZ, avšak domnívám se, že toto tvrzení lze přiměřeně aplikovat i v případech smlouvy o dílo.²⁶⁶ V dalším případě Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí dospěl k závěru, že „včasnost oznámení vady (čl. 347 obch. zák.) jest posuzovati nikoliv podle doby, již by bylo třeba ke zjištění vady, nýbrž, zjištěna – li dříve, dle doby jejího skutečného zjištění“.²⁶⁷ ²⁶⁸ I když jde o historická rozhodnutí soudu, jistou právní relevanci lze spatřovat i dnes.

3.8 Závěrečné poznámky

Tato kapitola obsahuje zejména vymezení samotného pojmu odpovědnosti za vady, rozdělení odpovědnosti na zákonnou a záruční a také okamžik, kdy tato odpovědnost zhotoviteli vzniká. Vzhledem k tomu, že závazkové právo je dle návrhu OZ upraveno jednotně, je třeba počítat s tím, že, pokud bude tento návrh schválen, změní se chápání odpovědnosti i dle obchodního práva. Dále je tato kapitola zaměřena na prohlídku při předání díla a oznámení vad a je třeba znovu zdůraznit, že oznámení o vadách je pouze součástí uplatnění práv z odpovědnosti za vady. K tomu, aby došlo k řádnému splnění závazku zhotovitelem, musí také objednatel vybrat způsob, jakým mají být vady odstraněny a informovat o něm včas zhotovitele.

²⁶⁵ rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. května 1920, Rv I 177/20

²⁶⁶ V tomto případě se jednalo o spor mezi prodávajícím (obchodník J.) a kupujícím (firma). Pro hladší průběh koupě zboží (houby) byl na základě dohody stran zřízen akreditiv u banky. Po doručení zboží kupující shledal, že zboží je vadné, oznámil obchodníkovi vady a vrátil mu zboží zpět. Posléze tato firma podala žalobu na banku na zrušení smlouvy a vrácení kupní ceny. Jelikož však smlouva byla uzavřena mezi firmou a obchodníkem a zboží bylo dáno k dispozici zpět obchodníkovi, banka tak tvrdila, že není pasivně legitimována (nemůže být žalována). Soud ale dospěl k závěru, že oznámení vad nemusí být uskutečněno přímo osobě prodávajícího. Stačí, když je oznámeno k rukám jeho oprávněného plnomocníka, pokud je prokázáno, že jde o agenta, který mohl za žalovanou banku platně uzavřít smlouvy. V tom případě je možné, aby i výtky vadností platně a s účinností pro žalovanou banku mohly být přijaty. Domnívám se, že závěr tohoto rozhodnutí směřuje k tomu, že banka se v tomto případě může stát žalovanou stranou.

²⁶⁷ V tomto případě si kupující objednal dvanácti procentní víno, avšak od kupujícího se mu dostalo vína pouze devíti procentního. Kupující tudíž uplatnil nárok na slevu z ceny dle obecného zákonníku občanského (absence úpravy v obch. zák. i v obyčejovém právu). Kupující namítal, že ještě ten den, kdy víno obdržel, zkoumal a vadu zjistil. Je tedy důležitý den, kdy žalovaný víno z přepravy dostal do svého sklepa (nelze požadovat, aby ihned na „dráze“ alkohol zkoušel. Z toho vyplývá, že dovolací soud dospěl k závěru, že včasnost oznámení vady se má posuzovat nikoli podle doby, které by bylo zapotřebí ke zjištění vady, nýbrž podle doby jejího skutečného zjištění.

²⁶⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. února 1922, Rv I 838/21

Návrh nového OZ zakotvuje právní úpravu odpovědnosti za vady obecně v ustanovení § 1762 a násl. pod názvem „řádné plnění“. Úprava kodexu, tudíž i úprava odpovědnosti za vady, se řídí zásadou, že jeden paragraf má obsahovat nanejvýš dva odstavce a že jeden odstavec paragrafu má obsahovat nanejvýš dvě věty.²⁶⁹ Tato zásada byla přijata pro zlepšení přehlednosti oproti stávající úpravě a je patrné na první pohled, že návrh nového kodexu, ačkoli je jeho obsah rozšířen o novou úpravu dříve obsaženou v samostatných zákonech, je přehlednější a jasnější. Zejména odpadá dualistická úprava smlouvy o dílo v občanském a obchodním zákoníku, tudíž smlouva o dílo je upravena pod názvem „dílo“ v ustanovení § 2440 a násl. a nově je tak upravena smlouva o dílo jednotně.

---

²⁶⁹ Tato zásada však nebyla vždy dodržena. Viz *Nový občanský zákoník* [online]. Justice.cz, 2011 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/smluvni-pravo/koncepcni-zmeny.html>>.

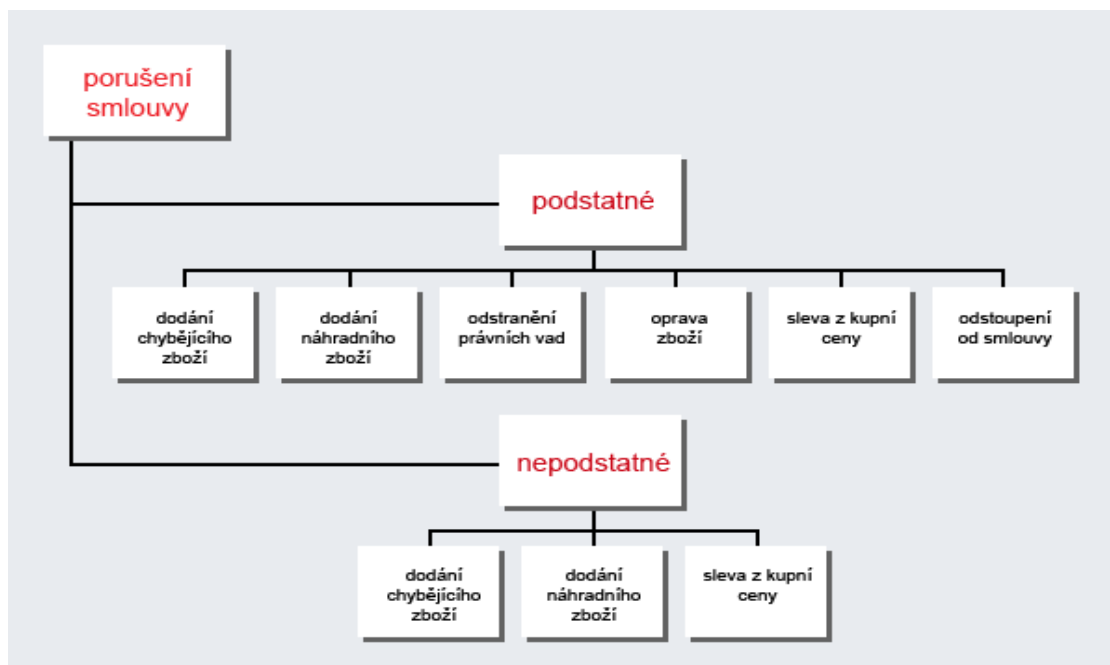
4 Nároky z vad díla dle obchodního zákoníku

4.1 Úvodní poznámky

Byla – li splněna podmínka oznámení vad objednatelem včas anebo nebyla – li uplatněna námitka v soudním řízení, že vady nebyly oznámeny včas a práva z vad tak jsou stále vymahatelná, je na místě zabývat se tím, co může objednatel po zhotoviteli nárokovat.

Právní úprava nároků z vad díla je primárně zakotvena v ustanovení § 564 ObchZ, které ale celým svým obsahem odkazuje na **přiměřenou aplikaci ustanovení § 436 až 441 ObchZ**, která upravují nároky z vad zboží u kupní smlouvy.

Je třeba rozlišovat, zda byla vadným plněním smlouva porušena *podstatným způsobem* nebo zda šlo o *nepodstatné porušení smlouvy*. V závislosti na toto rozdělení se liší rozsah práv objednatele při vadném plnění zhotovitele následujícím způsobem²⁷⁰:

²⁷⁰ Hlavním kritériem je tedy míra porušení smlouvy. Viz BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 343.

4.2 Porušení smlouvy podstatným způsobem

Určení, zda jde o porušení smlouvy podstatným nebo nepodstatným způsobem je otázkou právní.²⁷¹ Znamená to, že je na soudu, aby věc posoudil. Stejně jako v mezinárodním obchodněprávním závazkovém vztahu i zde platí, že „*při posuzování podstatnosti vad je rozhodující odpověď na otázku, zda zboží může sloužit tomu hospodářskému určení, jemuž podle smlouvy, popř. podle zákona sloužit mělo nebo zda již jde o zboží s takovými vadami, že řádnému (smluvenému nebo obvyklému) hospodářskému užití sloužit nemůže, takže na straně kupujícího nelze předpokládat zájem na takto vadném plnění.*”²⁷²

Z výše uvedeného vyplývá, že kritérium pro posouzení, zda jde o podstatné porušení smlouvy je velice obecné. Domnívám se, že takové řešení je správné, protože není možné obsáhnout všechny případy, které mohou v rámci obchodněprávních závazků nastat. Díky své obecnosti toto ustanovení umožňuje soudcům, v případě, že je spor řešen před soudem, rozhodnout dle konkrétních okolností.

4.2.1 „Pacta sunt servanda“

Obecné pravidlo „*pacta sunt servanda*“ stanoví povinnost dlužníka splnit své povinnosti, ke kterým se ve smlouvě dobrovolně zavázal.²⁷³ Předpokládá se bezchybnost. Kdykoli se objeví malý rozpor mezi závazkem stanoveným a konkrétním plněním, plnění se považuje za neuspokojivé. Objednatel může takové pravidlo zneužívat tím, že jakékoli plnění zhotovitele, které není perfektní, i když je téměř bezchybné, bude odmítat a tak se bude snažit zbavit se své povinnosti zaplatit za cenu díla. Na druhou stranu kdyby se právní úprava změnila a bylo by za řádné splnění závazku považováno dílo s drobnými vadami, které nebrání užívání předmětu díla,

---

²⁷¹ Váž. 6372 (z r. 1926)

²⁷² ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 731.

²⁷³ Tato zásada dodržování a plnění smluv je předpokladem řádného a v dobré víře probíhajícího vyjednávání, že budoucí smluvní strany jsou schopny a ochotny plnit. Pokud by tomu tak nebylo, lze aplikovat obecná ustanovení o podvodném či zastřeném právním úkonu. Viz BEJČEK, Josef, et al. *Kurs obchodního práva: Obchodní závazky*. 5. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 23.

vedlo by to pravděpodobně ke snížení úrovně plnění, protože by najednou zhotovitel nebyl nucen k plnění perfektnímu.²⁷⁴

Lze se domnívat, že nejvhodnějším řešením je ponechat stávající úpravu, ale v konkrétním případě pak do smlouvy zařadit ujednání, které umožňuje předat dílo s takovými vadami, které nebrání užívání věci. Zhotoviteli tak vznikne nárok na zaplacení ceny díla a objednatel může po předání uplatnit po zhotoviteli nárok vyplývající z odpovědnosti zhotovitele za vady.

4.2.2 Podstatné porušení smlouvy dle mezinárodního práva soukromého

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (dále jen Úmluva), která se použije v závazkových právních vztazích s mezinárodním prvkem,²⁷⁵ odlišuje „plnění perfektní“ a „v podstatné míře bezchybné“ a odlišuje pak následky „prostého“ porušení smlouvy a následky „podstatného“ porušení smlouvy.²⁷⁶ I když tato práce není primárně zaměřena na mezinárodní právo soukromé, kde je tato Úmluva aplikována²⁷⁷, Česká republika, jako člen OSN, Úmluvu ratifikovala v roce 1991, a ta se tak stala součástí právního řádu²⁷⁸. Její právní úprava se promítla do úpravy procesu uzavírání smluv, ale především do řady institutů obchodního zákoníku²⁷⁹, lze se tudíž její úpravou inspirovat i ve vnitrostátních obchodních závazkových vztazích (zejména s ohledem na podobnost právní úpravy) a zejména rozšířit možnosti chápání pojmu podstatného porušení smluv.

Rozlišení, zda jde o podstatné či nepodstatné porušení smlouvy je v praxi velmi důležité, protože při podstatném porušení má poškozená strana možnost odstoupit od smlouvy bez zbytečného odkladu.

---

²⁷⁴ HERBOCZKOVÁ, Jana. Podstatné porušení smlouvy podle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní rozhledy*. 2009, 14, s. 504 - 512

²⁷⁵ Také tzv. Vídeňská úmluva

²⁷⁶ HERBOCZKOVÁ, Jana. Podstatné porušení smlouvy podle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní rozhledy*. 2009, 14, s. 504 - 512

²⁷⁷ Úmluva obsahuje unifikované přímé normy, které mají v soukromoprávních vztazích s mezinárodním prvkem přednost před kolizními normami, které jsou součástí právního řádu České republiky. Viz RADOŠOVSKÝ, Petr. *Rozhodné právo v závazkových vztazích z mezinárodního obchodu - pravidla určení rozhodného práva – část. I (hmotné normy v oblasti závazkových vztahů)* [online]. Epravo.cz, 2003 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-pravo/rozhodne-pravo-v-zavazkovych-vztazich-z-mezinarodniho-obchodu-pravidla-urceni-rozhodneho-prava-cast-i-hmotne-normy-v-oblasti-zavazkovych-vztahu-22337.html>>.

²⁷⁸ Úmluva byla vyhlášena jako Sdělení federálního MZV č. 160/1991 Sb.

²⁷⁹ KNAPPOVÁ, Marta, et al. *Občanské právo hmotné I*. Praha: ASPI, 2005. s. 78.

Český právní řád v ustanovení § 345 odst. 2 ObchZ stanoví, že o „*podstatné porušení smlouvy se jedná, jestliže strana porušující smlouvu věděla v době uzavření smlouvy nebo v této době bylo rozumné předvídat s přihlédnutím k účelu smlouvy, který vyplynul z jejího obsahu nebo z okolností, za nichž byla smlouva uzavřena, že druhá strana nebude mít zájem na plnění povinností při takovém porušení smlouvy. V pochybnostech se má za to, že porušení smlouvy není podstatné.*“²⁸⁰

Úmluva podstatné porušení definuje takto: „*Porušení smlouvy jednou ze stran je podstatné, jestliže způsobuje takovou újmu druhé straně, že ji ve značné míře zbavuje toho, co tato strana je oprávněna očekávat podle smlouvy, ledaže strana porušující smlouvu nepředvíдалa takové důsledky a ani rozumná osoba v totéž postavení by je nepředvíдалa za týchž okolností.*“²⁸¹

Z výše uvedeného je zřejmá podobnost úprav ohledně chápání podstatného porušení. Lze se domnívat, že z definice, kterou poskytuje Úmluva je více patrné, kdy je možné zprostit se odpovědnosti za podstatné porušení. Na druhou stranu na rozdíl od Úmluvy český obchodní zákoník výslovně stanoví, že pokud jsou pochybnosti o tom, jestli se jedná o porušení podstatné či nepodstatné, pak se jedná o porušení nepodstatné.²⁸² Zdá se také, jakoby naše úprava více zdůrazňovala specifický přístup k posuzování porušení zejména tím, že poukazuje na důležitost účelu smlouvy, který musel být stranám závazku znám.

Ani Úmluva, ani náš český obchodní zákoník však nestanoví žádné příklady podstatného porušení smlouvy, a to ani demonstrativně. V praxi jsou podstatné zejména konkrétní okolnosti u konkrétních případů.

Komentář k Úmluvě zdůrazňuje kritéria pro určení, zda jde o podstatné porušení smlouvy, a to zejména:

- peněžitou hodnotu smlouvy,
- peněžité škody způsobené porušením smlouvy nebo

²⁸⁰ Ustanovení § 345 odst. 1 stanoví, že „znamená – li prodlení dlužníka nebo věřitele podstatné porušení jeho smluvní povinnosti, je druhá strana oprávněna od smlouvy odstoupit, jestliže to oznámí straně v prodlení bez zbytečného odkladu poté, kdy se o tomto porušení dověděla.“ Toto ustanovení tedy upozorňuje toho, kdo hodlá odstoupit od smlouvy pro podstatné porušení smlouvy, aby tento záměr druhé straně oznámil bez zbytečného odkladu, jinak by toto právo ztratil. Proto se musí rozhodnout co nejrychleji. Pokud tak neučiní, bude mít možnost odstoupit od smlouvy ještě jednou, ale zde již jen za splnění určitých podmínek.

²⁸¹ Viz čl. 25 Vídeňské úmluvy o smluvním právu.

²⁸² Takovou koncepci specifikoval i Švýcarský Nejvyšší soud v roce 2000.

- rozsahu, v jakém porušení smlouvy ovlivňuje jiné aktivity poškozené strany.²⁸³

Újma (pojem obsažený v Úmluvě), která je způsobena poškozenému, není statický pojem a v mnoha případech nastává, až pokud porušování smlouvy pokračuje. Je proto možné, aby intenzity podstatného porušení dosáhla až po určité době. Tento okamžik není lehké rozpoznat.²⁸⁴ Také je nutné doplnit, že očekávání (předvídání) poškozené strany se posuzuje objektivně. Očekávání strany je legitimní, jestliže odpovídá povaze a podmínkám smlouvy.²⁸⁵

Úmluva tedy stanovuje, že pokud bylo možné, aby strana porušující smlouvu důsledky svého jednání předvídala nebo by takové důsledky mohla předvídat jiná rozumná osoba ve stejném postavení, jedná se o podstatné porušení. Je vhodné doporučit stranám závazku, aby již ve smlouvě zakotvily možné následky porušení smlouvy (a tím tak zabránily tvrzení porušující strany, že takový důsledek nemohla předvídat).

Jinými slovy lze uzavřít, že pokud byl následek porušení předvídatelný, může poškozená strana odstoupit od smlouvy.²⁸⁶ Příklady takového podstatného porušení (dle mezinárodní a vnitrostátní judikatury) mohou být:

- Opožděné plnění

Příkladem může být stanovení ve smlouvě, že plnění po určitém okamžiku ztrácí pro objednatele smysl např. sezonní zboží, zpravidla pozdní dodání není podstatným porušením smlouvy. Pokud je ve smlouvě užito pojmů jako např. „absolutně“, „přesně“, „nejpozději“, lze se domnívat, že v tomto případě bude pozdní dodání podstatným porušením smlouvy. Pokud plnění neprovede vůbec, pak se jedná o podstatné porušení, ledaže by měla strana závazku přesvědčivý důvod plnění zdržet.²⁸⁷ V tomto smyslu se vyjadřuje i Nejvyšší soud

²⁸³ HERBOCZKOVÁ, Jana. Podstatné porušení smlouvy podle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní rozhledy*. 2009, 14, s. 504 – 512. Srov. komentář k čl. 23 (dnešní čl. 25) návrhu VÚ z roku 1978.

²⁸⁴ Viz tamtéž. Srov. ENDERLAIN, F., MASKOW, D. *International Sales Law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. Oceana Publications, 1992, s. 113.

²⁸⁵ HERBOCZKOVÁ, Jana. Podstatné porušení smlouvy podle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní rozhledy*. 2009, 14, s. 504 – 512. Srov. LORENZ, A. *Fundamentals Breach under the CISG*, 1998.

²⁸⁶ Viz tamtéž.

²⁸⁷ HERBOCZKOVÁ, Jana. Podstatné porušení smlouvy podle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní rozhledy*. 2009, 14, s. 504 – 512.

v rozhodnutí z roku 1921, kdy pozdější plnění než jak bylo sjednáno, by bylo pro kupujícího bezcenným, protože už jej nemůže použít k očekávanému účelu, proto jde o porušení smlouvy podstatné.²⁸⁸ Naopak ale jen v tom, že byla určena dodací lhůta, dle Nejvyššího soudu ještě nelze spatřovat fixní obchod, zejména není – li zřejmá vůle stran, že plnění mimo lhůtu nelze považovat za smluvní plnění.²⁸⁹

- Vadné plnění

Kromě pozdního plnění může znamenat podstatné porušení smlouvy také zhotovení vadného díla.²⁹⁰ V některých případech bude těžké posoudit, které vady již způsobují podstatné porušení. Pokud jde o vady kvantity, Německý soud v roce 1994 judikoval, že „vady, které se vyskytují u podstatné části zboží, vedou k porušení smlouvy, které je podstatné.“²⁹¹ U vad kvality se zpravidla jedná o podstatné porušení v případě, že nelze vadně provedené dílo (zboží) spravit nebo prodat nebo jinak využít kupujícím (objednatelem). Někdy soudy rozhodují tak, že v případě, že prodávající (zhotovitel) poskytne urychlenou nápravu bez komplikací pro kupujícího (objednatele), nelze takové dodání vadného zboží (díla) považovat za podstatné porušení smlouvy.²⁹²

4.3 Nároky při porušení smlouvy podstatným způsobem

Pokud je smlouva o dílo porušena **podstatným způsobem**, objednatel dle přiměřené aplikace ustanovení § 436 ObchZ²⁹³ může požadovat:

- odstranění vad provedením náhradního díla nebo provedením díla v chybějícím rozsahu, popřípadě požadovat odstranění právních vad
- odstranění vad opravou předmětu díla, jsou – li jeho vady opravitelné²⁹⁴

---

²⁸⁸ Váž. 1 1216 (z r. 1921).

²⁸⁹ Váž. 2199 (z r. 1923).

²⁹⁰ Vadným plněním je i zhotovení jiného díla než bylo stranami ujednáno.

²⁹¹ HERBOCZKOVÁ, Jana. Podstatné porušení smlouvy podle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní rozhledy*. 2009, 14, s. 504–512. Srov. nález Mezinárodního rozhodčího tribunálu MOK č. 7531 z roku 1994.

²⁹² HERBOCZKOVÁ, Jana. Podstatné porušení smlouvy podle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní rozhledy*. 2009, 14, s. 504–512.

²⁹³ Ustanovení § 536 ObchZ je dispozitivní.

²⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2001, sp. zn. 33 Cdo 1076/2000 dovodil, že aby bylo možno považovat vadu za řádně odstraněnou, musí jít o „takový výsledek opravy, aby předmět díla nebyl výskytem vady ani jejím odstraňováním nijak znehodnocen“.

- přiměřenou slevu z ceny nebo
- odstoupit od smlouvy²⁹⁵

4.3.1 Odchylka od právní úpravy kupní smlouvy

Ustanovení § 564 ObchZ stanoví kromě toho, že při vadách díla platí přiměřeně § 436 až 441 ObchZ (ustanovení kupní smlouvy), také že objednatel není oprávněn požadovat provedení náhradního díla, jestliže předmět díla nelze vrátit nebo předat zhotoviteli.²⁹⁶ Jedná se o odchylku od ustanovení kupní smlouvy, jejíž právní úprava se použije přiměřeně.²⁹⁷ Ustanovení § 565 ObchZ dále zakotvuje pravidlo, že využije – li objednatel podle ustanovení uvedených v § 564 práva odstoupit od smlouvy týkající se předmětu díla, který nelze vrátit nebo předat zhotoviteli, neplatí § 441. Objednatel však není oprávněn odstoupit od smlouvy, jestliže vady díla neoznámil včas zhotoviteli.²⁹⁸

4.3.2 Volba práva z odpovědnosti za vady díla u podstatného porušení smlouvy

Mezi možnostmi (u podstatného porušení smlouvy o dílo) uvedenými v úvodu této podkapitoly (4.3) **si objednatel může sám vybrat**. Pokud si ale jednou vybere, není možné provedenou volbu bez souhlasu zhotovitele měnit.

Pokud si objednatel zvolí odstranění vady a zhotovitel dospěje k závěru, že vadu odstranit nelze²⁹⁹, je možné změnit nárok na ten nejbližší v úvahu přicházející – odstranění náhradního díla. Druhou výjimkou, kdy je možné změnit nárok ve prospěch objednatele, je situace, kdy zhotovitel vady díla neodstraní ani v přiměřené dodatečné lhůtě nebo sám oznámil, že vady neodstraní. Poté může odstoupit od smlouvy nebo požadovat přiměřenou

²⁹⁵ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 343.

²⁹⁶ ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 827.

²⁹⁷ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1658.

²⁹⁸ Viz tamtéž.

²⁹⁹ Obchodní zákoník nedělí vady na odstranitelné a neodstranitelné. Zákon však používá pojem neopravitelné – v takovém případě, má objednatel omezenou volbu. Je logické, že za takové situace nemůže žádat bezplatné odstranění vad.

slevu. Tuto volbu je oprávněn učinit jen v případě, že ji oznámí ve včas zasláném oznámení vad nebo bez zbytečného odkladu po tomto oznámení.³⁰⁰

K výše uvedenému lze doplnit rozhodnutí Nejvyššího soudu³⁰¹, ve kterém je řešen spor, zda je žalovaná strana (zhotovitel) povinna zaplatit žalobkyni (objednatel) částku z titulu nároku na slevu z ceny díla pro jeho skryté vady, které se na díle objevily, ale nebyly ani přes reklamaci odstraněny³⁰². Poté, co se na díle (zhotovení střechy) vyskytly vady, žalobkyně je řádně oznámila a uplatnila nárok na jejich odstranění. Zhotoviteli se však nepodařilo vady odstranit. Vzhledem k tomu, že odstraňování vad zhotovitelem probíhalo již v době, kdy byl závazek promlčen, dovolatelka (objednatel) má za to, že tímto odstraňováním byl závazek z odpovědnosti za vady uznán. Proto se domnívá, že odstraňováním vad byl uznán i nárok na slevu díla, který posléze uplatnila (dovolatelka se rozhodla změnit nárok, protože vady nebyly odstraněny). Dovolací soud však konstatuje, že tento názor není správný. Odstranění vad díla a sleva z ceny díla jsou různé nároky z odpovědnosti za vady. Nárok je možné měnit, jen pokud jsou splněny stanovené podmínky (§ 436 odst. 2³⁰³ a 437 odst. 3³⁰⁴ až 5 ObchZ).

Lze se domnívat, že ačkoli takovou skutečnost soud přímo nekonstatuje, nebyly zde naplněny podmínky pro řádnou změnu volby nároku. Podle zákona je nutné nejdříve poskytnout dodatečnou přiměřenou lhůtu k odstranění vad. Nejvyšší soud tedy dospěl k následujícímu závěru. *„Plní – li tedy zhotovitel svoji povinnost z odpovědnosti za vady jejich odstraňováním a dojde – li ke změně nároku z vad díla a poté objednatel požaduje slevu z ceny díla, nelze dospět k závěru, že odstraňování vad, tedy*

---

³⁰⁰ POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 1533.

³⁰¹ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3362/2007.

³⁰² Strany se ve smlouvě dohodly mimo jiné na tom, že zhotovitel poskytne „odpovědnost za vady díla v délce 60 měsíců“. Z takového ujednání dle dovolacího soudu plyne, že se jedná o poskytnutí záruky za jakost, proto došlo ke správné aplikaci ustanovení o promlčení dle § 393 odst. 2 ObchZ. U nároků ze záruky za jakost běží promlčecí doba vždy ode dne včasného oznámení vady během záruční doby a u nároků z právních vad od uplatnění práva třetí osobou (kogentní ustanovení dle § 263 ObchZ).

³⁰³ Neodstraní-li prodávající vady zboží v přiměřené dodatečné lhůtě nebo oznámí-li před jejím uplynutím, že vady neodstraní, může kupující odstoupit od smlouvy nebo požadovat přiměřenou slevu z kupní ceny. Srov. § 436 odst. 2 ObchZ.

³⁰⁴ Požaduje-li kupující odstranění vad zboží, nemůže před uplynutím dodatečné přiměřené lhůty, kterou je povinen poskytnout k tomuto účelu prodávajícímu, uplatnit jiné nároky z vad zboží, kromě nároku na náhradu škody a na smluvní pokutu, ledaže prodávající oznámí kupujícímu, že nesplní své povinnosti v této lhůtě. Srov. § 437 odst. 3 ObchZ.

tímto (i částečným) plněním, byl uznáván nárok na slevu z ceny díla, neboť se jedná o jiný nárok“.^{305 306}

4.4 Nároky při porušení smlouvy nepodstatným způsobem

Smlouva může být porušena ze strany zhotovitele také **nepodstatným způsobem**. Hendrych D. nepodstatné porušení definuje jako „*každé porušení smlouvy, které nespadá pod vymezení porušení smlouvy podstatné, přičemž v pochybnostech se porušení smlouvy považuje za nepodstatné.*“³⁰⁷ V takovém případě pak má objednatel omezenější nároky vůči zhotoviteli, než je tomu u porušení smlouvy podstatným způsobem. V takovém případě je objednatel oprávněn dle přiměřené aplikace ustanovení § 437 ObchZ po zhotoviteli požadovat:

- provedení díla v chybějícím rozsahu
- odstranění právních vad díla
- odstranění ostatních vad opravou díla nebo dodáním náhradního díla³⁰⁸
- přiměřenou slevu z ceny³⁰⁹
- za splnění zákonem stanovených podmínek i odstoupení od smlouvy

V případě, že smlouva je porušena nepodstatným způsobem, odpadá objednateli možnost odstoupit od smlouvy bez zbytečného odkladu. Přesto však i v tomto případě, zákonodárce umožňuje zhotoviteli odstoupit od smlouvy za situace, kdy

- vady díla zhotovitel neodstranil ani v dodatečné přiměřené lhůtě
- a pouze v případě, že na tento záměr zhotovitele upozorní již při stanovení dodatečné přiměřené lhůty nebo v přiměřené lhůtě před odstoupením od smlouvy.

Pokud nejsou naplněny výše uvedené podmínky, není možné, aby poškozená strana odstoupila od smlouvy. Domnívám se, že toto pravidlo je zde proto, že odstoupení od smlouvy je institut nejzávažnějšího ukončení závazku a obecně se klade důraz na dodržování existujících závazků. V případě, že se jedná pouze o nepodstatné porušení smlouvy, taková

³⁰⁵ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3362/2007.

³⁰⁶ Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání směřující proti žalované (zhotovitel) je nedůvodné.

³⁰⁷ HENDRYCH, Dušan, et al. *Právní slovník*. 3. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 671.

³⁰⁸ Výběr mezi těmito dvěma možnostmi je ponechán na zhotoviteli, nesmí však touto volbou způsobit objednateli vynaložení nepřiměřených nákladů.

³⁰⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 107.

možnost by příliš zvýhodňovala objednatele a naopak (pokud by šlo pouze o drobné porušení smlouvy) by byla na úkor zhotovitele.

Co se týká **možnosti odstoupit od smlouvy** jako jednoho z možných nároků u odpovědnosti za vady dle ObchZ, Nejvyšší soud k tomu doplnil ve svém rozhodnutí³¹⁰, že v případě, že strana, která je k tomu oprávněna, odstoupí od smlouvy, pak dle ustanovení § 262 ObchZ se takové odstoupení nedotýká nároku na náhradu škody vzniklé porušení smlouvy, ani smluvních ustanovení týkajících se volby práva nebo volby ObchZ, řešení sporů mezi smluvními stranami a jiných ustanovení, která podle projevené vůle stran nebo vzhledem ke své povaze mají trvat i po ukončení smlouvy.³¹¹

4.4.1 Volba práva z odpovědnosti za vady díla při nepodstatném porušení smlouvy

Koncepce volby práva u nepodstatného porušení smlouvy se liší od koncepce u podstatného porušení. Volba práva vyplývajícího z odpovědnosti za vady je v tomto případě na zhotoviteli. Zvolit právo si může i sám objednatel, avšak musel by k volbě přistoupit dříve než zhotovitel.³¹² V následující kapitole přistupuji k detailnějšímu rozboru práv vyplývajících z odpovědnosti za vady díla.

4.4.2 Specifikace jednotlivých nároku při nepodstatném porušení smlouvy

Dle § 437 odst. 2 platí, že dokud objednatel neuplatní nárok na slevu z ceny díla nebo neodstoupí od smlouvy dle odst. 5, je zhotovitel povinen:

- Dodat chybějící části díla
- Odstranit právní vady díla
- Ostatní vady je povinen zhotovitel odstranit podle své volby opravou díla nebo dodáním náhradního díla

Ustanovení § 437 odst. 2 stanoví omezení volby. Zvoleným způsobem odstranění vad nesmí způsobit objednateli vynaložení nepřiměřených nákladů.³¹³

³¹⁰ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2003, sp. zn. 32 Odo 76/2003.

³¹¹ Strana, které bylo plněno, toto plnění musí vrátit (popř. i s úroky). Vrací – li plnění strana, která odstoupila od smlouvy, pak má nárok i na úhradu nákladů s tím spojených.

³¹² POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II-VIII.

³¹³ ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 732.

Z výše uvedeného vyplývá, že u vad množstevních a právních nemá zhotovitel na výběr, jak se těchto vad zbavit. Pokud se týká vad jakosti, je stanoveno, že si zhotovitel může vybrat, zda vady odstraní nebo dodá náhradní dílo.³¹⁴

Na rozdíl od podstatného porušení smlouvy, není v ustanovení § 437 odst. 3 ObchZ výslovně stanoven nutný souhlas zhotovitele se změnou nároku, Pohl T. však uvádí, že částečné omezení spatřuje právě v tomto ustanovení. Ustanovení **§ 437 odst. 3** tedy stanoví: „*Požaduje – li kupující odstranění vad zboží, nesmí před uplynutím dodatečné přiměřené lhůty, kterou je povinen poskytnout k tomuto účelu prodávající, uplatnit jiné nároky z vad zboží, kromě nároku na náhradu škody a následnou pokutu.*“ Jinými slovy, toto ustanovení se použije v případech, kdy objednatel zhotovitele „předběhne“ a uplatní nárok dříve než zhotovitel. Pokud je tedy objednatel „rychlejší“ a zvolí si odstranění vady, musí k tomuto odstranění nejdříve poskytnout dodatečnou přiměřenou lhůtu. Ustanovení dále uvádí, že v případech, kdy ještě v průběhu této dodatečné přiměřené lhůty zhotovitel informuje objednatele o tom, že nesplní své povinnosti v této lhůtě, pak může změnit svůj nárok ještě před koncem této lhůty.³¹⁵

Dokud ale objednatel sám nestanoví lhůtu dle § 437 odst. 3 nebo neuplatní nárok na slevu z ceny díla, může zhotovitel sdělit objednateli, že vady odstraní v určité lhůtě (**§ 473 odst. 4**). Zde se tedy uplatní výše uvedené pravidlo, že záleží na tom, kdo uplatní nárok dříve.³¹⁶ Lhůtu, kterou takto stanoví zhotovitel, nemusí objednatel výslovně odsouhlasit. Zhotovitel musí tuto lhůtu sdělit objednateli, a pokud se ten nevyjádří negativně bez zbytečného odkladu po tomto sdělení, platí lhůta, kterou zhotovitel navrhl.³¹⁷

Dle ustanovení **§ 437 odst. 5** platí, že pokud zhotovitel vady neodstraní ve lhůtách stanovených podle odstavců 3 nebo 4 tohoto usnesení, může objednatel buď požadovat slevu z ceny, nebo nakonec i odstoupit od

---

³¹⁴ POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II-VIII.

³¹⁵ ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 732.

³¹⁶ Zda to bude zhotovitel či objednatel.

³¹⁷ Zákon výslovně uvádí, že takové stanovení lhůty má účinky stanovení lhůty jako by ji stanovil sám objednatel, tedy dle § 437 odst. 3.

smlouvy za stanovených podmínek.³¹⁸ Tento zvolený nárok už nemůže objednatel měnit.³¹⁹

4.5 Společná pravidla při zvolení nároku z odpovědnosti za vady

4.5.1 Odstranění vad

Pokud objednatel požádá o odstranění vad předmětu díla, pak do doby, než poskytne zhotoviteli dodatečnou přiměřenou lhůtu k takovému odstranění vad, nemůže požadovat žádné jiné nároky z vad³²⁰ (výjimkou jsou nároky na náhradu škody a na smluvní pokutu, pokud byla sjednána).

V praxi může také dojít k situaci, že objednatel sice požádá o odstranění vad, ve své volbě však tuto lhůtu neoznámí. Pak je na zhotoviteli, aby dle přiměřené aplikace ustanovení § 437 odst. 4 ObchZ sdělil objednateli, že vady odstraní v určité lhůtě. V tomto případě zákon stanovuje, že pokud objednatel bez zbytečného odkladu po obdržení tohoto sdělení neoznámí zhotoviteli svůj nesouhlas, má toto oznámení účinek stanovení lhůty, jako by ji stanovil sám objednatel. Jak bylo již výše zmíněno, jestliže zhotovitel neodstraní vady díla ve stanovené lhůtě, pak *může i za nepodstatného porušení* smlouvy objednatel za splnění zákonných podmínek odstoupit od smlouvy či popřípadě požadovat slevu z ceny díla.³²¹

V praxi je velice častá situace, kdy objednatel buď sám vady opraví, nebo je nechá opravit třetí osobou, aniž by tuto skutečnost zhotoviteli oznámil. V takovém případě už ale nemůže odmítat zaplatit zhotoviteli cenu díla s tvrzením, že dílo nebylo provedeno řádně. (§ 548 odst. 1 v návaznosti na § 554 odst. 1 ObchZ). Skutečnosti, pro které objednatel nemohl zhotoviteli vady oznámit, jsou z tohoto hlediska právně bezvýznamné.³²² Takové situace nastávají velmi často z důvodu, že objednatel má uzavřené další kontrakty, které jsou na řádném dokončení díla závislé. Objednatel je

---

³¹⁸ Podmínky pro odstoupení od smlouvy při nepodstatném porušení smlouvy: Je možné tohoto práva využít až v případě, že zhotovitel ve lhůtě neodstraní vady, objednatel musí upozornit zhotovitele, že hodlá odstoupit od smlouvy a to buď při tom, kdy stanovuje lhůtu pro odstranění vad díla nebo v přiměřené lhůtě před odstoupením.

³¹⁹ ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. s. 732.

³²⁰ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3362/2007.

³²¹ MAREK, Karel. K odpovědnosti za vady zboží : (podle obchodněprávní kupní smlouvy). *Státní zastupitelství*. 2008, 07 - 08, s. 53-57.

³²² Srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 1. 2000, sp. zn. 2 Cmo 242/ 99.

pak nucen k rychlému konání, aby na jeho straně nedošlo k finanční ztrátě nebo jiné újmě³²³. V takovém případě se uchyluje k dokončení díla svými silami a následně pak požaduje po zhotoviteli úhradu z titulu odpovědnosti za vady. K tomuto v praxi se hojně vyskytujícímu případu, existuje několik soudních rozhodnutí. Nejvyšší soud například rozhodoval spor³²⁴ o tom, zda je objednatel povinen zaplatit cenu za provedení díla (nátěry oken) zhotoviteli, který řádně dílo nedokončil a objednatel, aniž by uplatnil vůči zhotoviteli reklamaci (resp. notifikaci), dokončil dílo pomocí jiné osoby. Žalovaný (objednatel) v tomto sporu mimo jiné tvrdí, že není možné, aby když zhotovitel dílo nedokončil, zhotoviteli vznikl nárok na zaplacení ceny díla. Nejvyšší soud však má k dispozici právní argumentaci, která potvrzuje opak. V tomto rozhodnutí konstatuje: „*Obchodní zákoník neumožňuje, aby objednatel bez dohody se zhotovitelem sám odstranil nebo nechal odstranit vady díla, když takový postup je možný jen tehdy, uplatnil – li objednatel právo na slevu z ceny anebo pokud odstoupil od smlouvy.*“³²⁵

Obdobně rozhodl Nejvyšší soud v dalším rozhodnutí.³²⁶ Strany sporu spolu uzavřely smlouvu o dílo.³²⁷ Žalobce (zhotovitel) se domáhal zaplacení zbytku ceny díla. Dílo totiž ve sjednané době nedokončil. Žalovaná vadu reklamovala a následně si nechala vadu odstranit jinou osobou. Ztotožňují se s názorem Nejvyššího soudu jako soudu dovolacího, který dospěl po provedeném dokazování k závěru, že nárok žalobce na zaplacení zbytku ceny díla je po právu. Vzhledem k tomu, že v okamžiku rozhodování soudu již byly vady objednatelkou odstraněny, závazek již zanikl a již bylo pozdě na to, aby žalovaná od smlouvy odstoupila. A soud k tomuto uvádí, že to by byl jediný způsob, jak se zprostit povinnosti zaplatit sjednanou cenu díla. Žalovaná by se mohla zprostit placení celé sjednané ceny, pokud by uplatnila nárok na slevu z ceny díla, to lze ale pouze do doby odstranění vad. V tomto případě žalovaná uplatnila slevu až v době, kdy již byly vady odstraněny a tak bylo zhotoviteli znemožněno dokončit dílo.

---

³²³ Takovou jinou újmu může být např. ztráta dobré pověsti na trhu.

³²⁴ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2003, sp. zn. 32 Odo 631/2002.

³²⁵ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2003, sp. zn. 32 Odo 631/2002.

³²⁶ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2009, sp. zn. 23 Cdo 4092/2007.

³²⁷ Předmětem smlouvy o dílo bylo dodání a montáž střešního pláště na stavbě rodinného domu.

Z výše uvedené judikatury vyplývá určitý preventivní i následný postup pro jednání objednatele v podobných případech³²⁸

- Takové situaci předejít zakotvením ustanovení ve smlouvě, že v případě, že dílo zhotovitel nedokončí včas nebo dokončí s vadami, bude objednatel oprávněn vady odstranit sám nebo dílo dokončit a bude moci požadovat část ceny odpovídající takové práci zpět (v případě, že již cenu zaplatil) nebo nezaplatit tu část ceny, která by odpovídala hodnotě nedokončeného nebo vadného díla
- Uplatnit slevu z ceny díla nebo od smlouvy odstoupit dříve než si dílo dokončí sám objednatel bez pomoci zhotovitele

4.5.2 Náhradní dílo

Pokud zvoleným požadavkem objednatele je dodání náhradního díla, je zhotovitel oprávněn požadovat, aby mu vadné dílo bylo vráceno na náklady objednatele ve stavu, v jakém mu jej zhotovitel předal. I zde platí přiměřeně ustanovení § 441, ze kterého vyplývá, že dílo nemusí být vráceno, jestliže ke změně stavu na věci:

1. nedošlo jednáním objednatele
2. k takové změně sice došlo jednáním objednatele, ale za účelem zjištění vad při prohlídce
3. před objevením vad objednatel dílo nebo jeho část prodal nebo dílo nebo jeho část spotřeboval nebo takové dílo pozměnil při jeho obvyklém použití - v tomto konkrétním případě je povinen vrátit alespoň neprodané nebo nespotřebované nebo dílo změněné a je dále povinen poskytnout zhotoviteli náhradu do výše, v níž měl z uvedeného použití prospěch.³²⁹ Platí zde pravidlo, které je specifické pro právní úpravu smlouvy o dílo, kdy objednatel není oprávněn požadovat náhradní dílo, jestliže předmět díla nelze vzhledem k jeho povaze vrátit nebo předat zhotoviteli (§ 564).³³⁰ I v takovém případě, kdy nelze předmět díla z výše uvedených

³²⁸ Zhotovitel nedokončí dílo včas nebo s vadami a objednatel je nucen dokončit dílo sám v důsledku např. dalších uzavřených obchodních kontraktů.

³²⁹ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 273.

³³⁰ Návrh nového občanského zákoníku upravuje stejné pravidlo v ustanovení § 2469. Viz ELIÁŠ, Karel. *Osnova občanského zákoníku*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 200.

důvodů vrátit a po splnění dalších podmínek, lze odstoupit od smlouvy (především u staveb).³³¹

4.5.3 Sleva z ceny

Pokud si objednatel zvolí vypořádání práv z odpovědnosti za vady slevou z ceny (tzv. relutární nárok), užije se opět přiměřeně ustanovení § 439 ObchZ. Sleva má odpovídat dle tohoto ustanovení rozdíl mezi hodnotou, kterou by mělo zboží bez vad, a hodnotou, kterou mělo dílo předané s vadami, přičemž pro určení hodnot je rozhodující doba, v níž se mělo uskutečnit řádné plnění.³³² Tuto slevu pak může uplatnit dvěma způsoby. Pokud již cenu za dílo zaplatil, může se domáhat jejího vrácení do výše této slevy společně s úroky, které si smluvní strany sjednaly a pokud tak neučinily, pak se určí obdobně dle § 502 ObchZ. V případě, že ještě za dílo nezaplatil, má právo o slevu snížit cenu za dílo.³³³

Nejvyšší soud dovodil³³⁴, že pokud zhotovitel poskytl objednateli vedle plnění dle smlouvy ještě plnění jiné (bezesmluvní), nelze tak pro účely stanovení výše slevy k takovému bezesmluvnímu plnění přihlídnout a nelze tudíž hovořit o případném nároku na slevu z důvodu „vad“ tohoto bezesmluvní plnění. Jinými slovy v tomto případě obsah smlouvy zůstal stejný, avšak fakticky zhotovitel provedl vícepráce, které částečně byly a částečně nebyly odsouhlaseny. Objednatel ale za tyto práce zaplatil navýšenou cenu. Objednatel převzal rozpracované dílo a uplatnil nárok na odstranění vad a slevu z ceny díla. Objednatel se domáhal, aby sleva byla poskytnuta z navýšené částky (rozsah dle smlouvy a vícepráce). Soud však dospěl k závěru, že tento postup není možný. Dále Nejvyšší soud konstatoval, že rozlišování mezi „vadou“ a „nedodělkem“ je z pohledu podmínek odpovědnosti za vady (§ 560 ObchZ) bez právního významu, tudíž i ve vztahu k vadám, která spočívají v tom, že jde o nedokončenou část díla, je třeba aplikovat ustanovení o odpovědnosti za vady dle ObchZ (a to včetně ustanovení § 440 odst. 2).

³³¹ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 343.

³³² Nejde tedy o datum, kdy bylo skutečně plněno, ale o datum, kdy mělo být plněno dle smlouvy. Souvisí to s možností, že zhotovitel mohl plnit v prodloužení.

³³³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 109.

³³⁴ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 32 Odo 230/2003.

V praxi může dojít k tomu, že zhotovitel řádně oznámí vady a zároveň nezaplatí část ceny.³³⁵ Tím tak vyvolává tlak na zhotovitele, aby odstranil vady. Jedná se o výše zmíněný zákonný postup, jestliže nezaplacená část ceny díla odpovídá případné slevě z ceny.³³⁶

V praxi je také možné, že se u předmětu díla vyskytne více různorodých vad, různého způsobu a náročnosti jejich odstranění. V takovém případě nic nebrání tomu, aby objednatel požadoval v rámci téhož vadného díla současně nárok na bezplatné odstranění vad díla zhotovitelem a např. částečnou slevu z ceny díla ve zbylém rozsahu vad.³³⁷

4.5.4 Odstoupení od smlouvy

V případě, že je zhotovitel či objednatel oprávněn odstoupit od smlouvy, takové odstoupení má v obchodněprávních vztazích odlišné následky než jaké známe ve vztazích občanskoprávních. Odstoupením se smlouva **ruší ex nunc**.³³⁸

Úprava odstoupení od smlouvy je zakotvena v obecných ustanoveních ObchZ. Ustanovení § 344 ObchZ stanoví možnost odstoupení od obchodní smlouvy pouze v případech, kdy to stanoví smlouva nebo obchodní zákoník. Ustanovení § 345 a násl. ObchZ poté umožňují odstoupit od smlouvy pro prodlení druhé strany. Obchodní zákoník umožňuje také odstoupení od smlouvy se zaplacením odstupného³³⁹ nebo v důsledku zmaření jejího základního účelu, který byl ve smlouvě vyjádřen, pokud se podstatně změnily okolnosti. Další možnosti odstoupení od smlouvy o dílo nabízí jednotlivá ustanovení v rámci úpravy smlouvy o dílo. Vzhledem k tomu, že

³³⁵ Ve smlouvě o dílo, nejčastěji v investiční výstavbě, se strany mohou dohodnout i na tzv. zádržném, což je institut, který obchodní zákoník výslovně neupravuje, ale v praxi se vyskytuje poměrně často a slouží především k zajištění plnění bez vad – tedy jako záruka. Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí R 7/2004 dovozuje, že pokud si smluvní strany zádržně sjednaly (tedy že při vadách díla, za které zhotovitel odpovídá, doplatí objednatel určitou část z ceny díla až po odstranění těchto vad) a vady přesto zhotovitel neodstraní, i když objednatel řádně a včas u zhotovitele uplatnil nárok na jejich odstranění, pak pokud nemůže vymoci objednatel soudní cestou takové odstranění v důsledku promlčení těchto práv, znamená to, že ani zadržaná část ceny není dosud splatná. Jinými slovy, dokud zhotovitel vady neodstraní, objednatel nemá povinnost doplatit zhotoviteli zbytek ceny díla. Viz též ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Přehled judikatury: ve věcech obchodních závazkových vztahů*. 2. aktual. a rozš. Praha: Aspi, 2005. s. 213.

³³⁶ MAREK, Karel. K odpovědnosti za vady zboží : (podle obchodněprávní kupní smlouvy). *Státní zastupitelství*. 2008, 07 - 08, s. 53-57.

³³⁷ CHALUPA, Luboš. Souběh nároků z odpovědnosti za vady a náhrady škody. *Právní rádce*. 2002, 10, s. 17-18.

³³⁸ Odstoupení se dle § 351 ObchZ nevztahuje na zde stanovené nároky.

³³⁹ Uplatní se pouze v případě, že je taková možnost odstoupení od smlouvy dohodnuta oběma stranami závazku. Ustanovení § 355 je kogentní, tudíž jakákoli úprava, která by byla v rozporu s tímto ustanovením, by byla neplatná.

některé možnosti odstoupení od smlouvy jsou stanoveny dokonce v rámci úpravy kupní smlouvy, která se použije přiměřeně, Štenglová I. se domnívá, že způsob celkové úpravy možností odstoupení od smlouvy ji činí poměrně nepřehlednou a je třeba se zamyslet nad vylepšením stávající situace.³⁴⁰

V praxi je třeba vyvarovat se ujednáním, která umožňují odstoupení od smlouvy objednatelem či zhotovitelem v situacích, kdy „na straně zhotovitele nedochází k žádnému protiprávnímu jednání.“ V případě sjednávání odstupného, je třeba trvat na jeho úměrné výši, jinak by se takové ujednání mohlo dostat do rozporu se zásadami poctivého obchodního styku.³⁴¹

4.6 Závěrečné poznámky

Právní úprava nároků z vad díla, vzhledem k tomu, že ustanovení § 564 ObchZ, kde je tato zakotvena, odkazuje na přiměřenou aplikaci ustanovení u kupní smlouvy upravující nároky z vad zboží u kupní smlouvy, se na první pohled může zdát ne příliš přehledná. Zákonodárce se však k takovému řešení uchýlil zřejmě především z praktického důvodu, aby zamezil duplicitní úpravě v zákoně, protože úprava nároků z vad díla i z vad zboží je totožná, popřípadě jednotlivé výjimky jsou upraveny v ustanoveních u právní úpravy smlouvy o dílo. V případě, že je porušena smlouva, rozlišuje se, zda byla porušena podstatným či nepodstatným způsobem. Od takového určení, které je závislé na konkrétních okolnostech případu, se poté odvíjí rozsah práv objednatele. V praxi často dochází ke sporům o to, zda šlo o podstatné či nepodstatné porušení, tudíž existuje velké množství judikatury, která poskytuje interpretaci jednotlivých pojmů. Tato kapitola se zabývá také myšlenkou inspirace Úmluvou, komentáři k Úmluvě a rozhodnutími mezinárodních soudů pro pochopení pojmu „podstatného porušení smlouvy“, tedy tak jak je chápán nejen tuzemským právním řádem, ale také na poli mezinárodním. Dále jsou podrobně rozebrány jednotlivé nároky zvlášť a posléze jejich společná pravidla z hlediska teoretického i praktického.

Vzhledem k tomu, že nárok, který nejvíce narušuje existenci závazku, kterým je odstoupení od smlouvy, je dle mého názoru upraven nejméně přehledně, je třeba se zamyslet nad právní úpravou do budoucna, která by

---

³⁴⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 83.

³⁴¹ GRULICH, Tomáš. *Smlouva o dílo a poctivost obchodního styku. Právní rádce*. 2007, 5, s. 22-27.

více vyhovovala požadavkům nejen odborné veřejnosti, ale také laikům. De lege ferenda by bylo praktické zařadit do zákonné úpravy ustanovení s výčtem jednotlivých možností odstoupení od smlouvy, které by stávající roztržitost napravilo podobně, jak to již zákonodárce učinil u kogentních ustanovení § 263 ObchZ a usnadnil tak orientaci smluvních stran v právní úpravě tohoto institutu. Pokud bude schválen návrh nového občanského zákoníku, právní úprava se zjednoduší v tom smyslu, že již bude pouze jediná smlouva o dílo pro občanskoprávní i obchodněprávní vztahy, kde je právní úprava odstoupení od smlouvy zakotvena v obecných ustanoveních o závazcích a pak také speciálně v právní úpravě smlouvy o dílo v ustanovení § 2436 a násl., popřípadě je vhodné doporučit, aby si smluvní strany ve smlouvě zakotvily, v jakých případech budou oprávněny od smlouvy odstoupit.³⁴² Návrh nového občanského kodexu však takové ustanovení, které by obsahovalo výčet zákonných možností odstoupení od smlouvy, neobsahuje.

Je třeba zdůraznit, že výčet způsobů vypořádání práv z odpovědnosti za vady, které zakotvuje ObchZ, je výčtem taxativním, tudíž objednatel nemůže požadovat žádný jiný způsob vypořádání práv z odpovědnosti za vady, pokud mezi stranami není dohodnuto něco jiného.³⁴³

---

³⁴² Stejně, jako to učinily smluvní strany ve smlouvě o dílo, která tvoří přílohu této práce.

³⁴³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 110.

5 Vztah nároku z odpovědnosti za vady díla a nároku na náhradu škody

5.1 Úvodní poznámky

Právní úprava této problematiky je zakotvena v jediném a značně diskutovaném ustanovení § 440 ObchZ. I když toto ustanovení je obsaženo v právní úpravě kupní smlouvy dle ObchZ, ustanovení § 564 upravující smlouvu o dílo odkazuje na jeho přiměřenou aplikaci.

Náhrada škody je institut odpovědnosti za porušení smluvní či zákonné povinnosti.³⁴⁴ Účelem tohoto institutu je nahradit majetkovou újmu, která vznikla právě v důsledku porušení právní povinnosti nebo v důsledku jiné právní skutečnosti. K tomu, aby subjektu vznikla odpovědnost za škodu dle obchodního práva (§ 373 n. ObchZ), je třeba naplnit tyto podmínky:

1. porušení určité právní povinnosti
2. vznik škody
3. příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem škody jako důsledku porušení povinnosti
4. předvídatelnost vzniku škody jako důsledku porušení povinnosti
5. neexistence okolností vylučujících protiprávnost³⁴⁵

5.2 Uvedení do problematiky

Obecná právní zásada, že *není možné se domáhat téhož plnění mezi týmiž subjekty založených na stejných rozhodujících skutkových okolnostech, pokud zákon nebo dohoda stran výslovně nestanoví jinak*, se táhne celým právním řádem jako červená nit.³⁴⁶ Ani v právu obchodním tudíž nelze postupovat jinak.³⁴⁷

Ustanovení § **440 odst. 1** ObchZ, které chrání zhotovitele, stanoví, že pokud již byla poskytnuta sleva z ceny díla za vady v rámci nároku

---

³⁴⁴ FALDYNA, František, et al. *Obchodní právo*. Praha: Aspi, 2005. s. 726.

³⁴⁵ JANEBA, Jiří. Nároky z vad a úskalí § 440 odst. 2 obchodního zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2007, 3, s. 22-25.

³⁴⁶ CHALUPA, Luboš. Souběh nároků z odpovědnosti za vady a náhrady škody. *Právní rádce*. 2002, 10, s. 17-18.

³⁴⁷ Zákonodárce toto pravidlo zakotvil ve zmiňovaném ustanovení § 440 ObchZ.

z odpovědnosti za vady, není již přípustné, aby objednatel uplatnil ještě nárok na náhradu ušlého zisku v důsledku nedostatku těch vlastností předmětu díla, na které se právě tato sleva vztahuje. Pokud by ale tento předmět díla v důsledku vady, kterou trpí, způsobil další škodu, na náhradu takové následné škody se toto ustanovení nevztahuje.³⁴⁸ „Pouze škoda, která z vady vznikla, je odškodnitelná v rámci náhrady škody.“³⁴⁹ Ustanovení § 440 odst. 1 ObchZ navíc stanoví, že se nároky, které objednatel může uplatnit v rozsahu odpovědnosti za vady, nedotýkají ani nároku na smluvní pokutu, pokud byla stranami dohodnuta.³⁵⁰

V souvislosti s tímto ustanovením je třeba upozornit na odlišné názory, týkající se uplatnění či neuplatnění účelně vynaložených nákladů na odstranění vad díla v rámci náhrady škody. Chalupa L. se ve svém článku přiklání k názoru, že sleva z ceny nezahrnuje veškeré účelně vynaložené náklady na odstranění vad díla, pokud se účastníci nedohodnou jinak³⁵¹, naopak Janeba J. zastává názor, že tyto účelně vynaložené náklady objednatelem na odstranění vad jsou již uspokojeny, protože vadnost byla „odstraněna“ již přiměřenou slevou³⁵² z ceny díla poskytnutou zhotovitelem³⁵³.

Přikláním se k názoru Janeby J., jelikož nevidím důvod pochybovat o zahrnutí účelně vynaložených nákladů na odstranění vad díla objednatelem do slevy, bude – li sleva poskytnutá zhotovitelem přiměřená a uspokojí tak dostatečně nároky objednatele.

Smyslem ustanovení § 440 odst. 2 je ochrana zhotovitele v situacích, kdy by se objednatel mohl domáhat stejného plnění, ke kterému je oprávněn na základě nároků z odpovědnosti za vady dle § 436 a 437 ObchZ pomocí jiného právního důvodu (odpovědnost za škodu nebo bezdůvodné

---

³⁴⁸ Např. vadně opravená pračka zničí prádlo a je prokázáno, že se tak stalo v důsledku vadné opravy nebo např. situace, kdy vznikne škoda ve formě ušlého zisku v důsledku nemožnosti užívat předmět díla do doby, než bude vada díla odstraněna apod.

³⁴⁹ JANEBA, Jiří. Nároky z vad a úskalí § 440 odst. 2 obchodního zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2007, 3, s. 22-25.

³⁵⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 110.

³⁵¹ CHALUPA, Luboš. Souběh nároků z odpovědnosti za vady a náhrady škody. *Právní rádce*. 2002, 10, s. 17-18.

³⁵² V případě, že dojde k soudnímu sporu ohledně výše slevy z ceny díla a strany se nedohodnou jinak, slevu určí znalec na základě znaleckého posudku dle zákona č. 157/1997 Sb. o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů a prováděcí vyhlášky č. 279/1997, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵³ JANEBA, Jiří. Nároky z vad a úskalí § 440 odst. 2 obchodního zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2007, 3, s. 22-25.

obohacení³⁵⁴) a zneužít tak svého postavení. Opět zde ale objednatel není zbaven svého práva na náhradu takové majetkové újmy, která není kryta nárokem z odpovědnosti za vady dle ObchZ.³⁵⁵

Bejček J. uvádí, že problém nastává při posouzení, zda nárok na náhradu škody objednatel ztratí i v situaci, kdy měl možnost uplatnit některý z nároků odpovědnosti za vady, ale *tuto možnost nevyužil*. Jednotné řešení prozatím neexistuje. Většina autorů (např. Bejček J., Kopáč L.) se však domnívá, že nárok na náhradu škody je za takové situace vyloučen, ale lze objevit i takové názory, že možnost uplatnit nárok na náhradu škody bude vyloučen právě jen za existence nároku z odpovědnosti za vady. Dle Bejčka J. je nutné položit si otázku, zda „odpovídá principům spravedlnosti, pokud bude kupující (objednatel) zbaven možnosti domoci se cestou náhrady škody vyrovnání újmy, kterou mu prodávající (zhotovitel) způsobil, jen proto, že v podstatě totéž mohl uplatnit z titulu odpovědnosti za vady a objednatel zmeškal reklamační lhůtu“.³⁵⁶

Dle mého názoru toto ustanovení má právě takové situaci zabránit, protože právě *v praxi* dochází k tomu, že objednatel neuplatní vady včas – tedy zmešká notifikační lhůtu a pokud se k tomu připojí námitka zhotovitele uplatněná v soudním sporu (k tomuto viz výše), pak ztratí možnost uplatnit některý z nároků z odpovědnosti za vady.³⁵⁷ Vzhledem k tomu, že v obchodním právu se uplatní pravidlo, že „zákony jsou psány pro bdělé“ (*vigilantibus iura*), není již možné právě na základě ustanovení § 440 odst. 2, aby se stejného uspokojení domáhal u soudu na základě nároku na náhradu škody. Typickým příkladem a v praxi hojně se vyskytujícím, je situace, kdy si objednatel vadný předmět díla převezme, nedodrží lhůtu pro oznámení vad včas a předmět díla si nechá spravit třetí osobou. Poté se domáhá zaplacení

---

³⁵⁴ Bezdůvodné obohacení je institut, jehož smyslem je pravidlo, že se nikdo nemá bezdůvodně obohacovat na úkor jiného. ObchZ tento institut neupravuje, právní úprava tohoto institutu v OZ se dle § 1 odst. 2 použije i na obchodněprávní závazky.

³⁵⁵ BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C.H. Beck, 2007. s 275-276.

³⁵⁶ Viz tamtéž.

³⁵⁷ K tomuto se vyjádřil i Nejvyšší soud ČR, který ve svém rozhodnutí ze dne 3. 4. 2001, sp. zn. 29 Cdo 1180/2000 tak, že „toto ustanovení je v obchodním zákoníku právě proto, aby účel ustanovení zákona o odpovědnosti za vady nebyl obcházen tím, že by se objednatel mohl domoci nahrazení újmy z vadného plnění např. cestou bezdůvodného obohacení. V opačném případě by totiž mohl objednatel zanedbávat své povinnosti v souvislosti s přejímkou díla, notifikací vad a uplatňováním reklamačních nároků, spoléhaje na nároky z jiných právních důvodů“.

ceny z titulu odpovědnosti za škodu po zhotoviteli.³⁵⁸ Nejvyšší soud se k této problematice vyjádřil tak, že se zaplacení ceny za opravení předmětu díla třetí osobou může domáhat v případě, že takový způsob vypořádání práv z odpovědnosti za vady byl sjednán.³⁵⁹

Vzhledem k tomu, že ustanovení § 440 je dispozitivní, je smluvním stranám dána možnost, aby si takové pravidlo buď úplně vyloučily, nebo alespoň modifikovaly. Zařazení takového ujednání, které by jeho aplikaci vylučovalo, může být výhodnější pro objednatele, naopak jeho nevyloučení či neprovedení změny je příznivější zase pro zhotovitele.³⁶⁰

Z praktického hlediska je tedy vhodné, pokud nedojde k vyloučení ani k modifikaci takového pravidla, aby si objednatel shrnul, jakými nároky disponuje. Zda má možnost uplatnit:

1. pouze nároky z odpovědnosti za vady
2. pouze nárok z odpovědnosti za škodu
3. nebo souběžně uplatnit jeho nárok z odpovědnosti za vady, tak i nárok z odpovědnosti za škodu
4. popřípadě zda může uvažovat o uplatnění nároku na vydání bezdůvodného obohacení

5.3 Závěrečné poznámky

Lze se domnívat, že výše uvedeným pravidlem zákonodárce předchází situaci, aby objednatel v případě, že zmeškal lhůtu k uplatnění nároků z odpovědnosti za vady, které mu zákon poskytuje, již nemohl toto plnění získat a uplatnila se tak zásada „*vigilantibus iura*“. Platí však také pro situace, kdy objednatel nárokoval plnění řádně na základě odpovědnosti zhotovitele za vady a posléze se pokusí o získání totožného plnění na základě jiného právního důvodu.

V případě, že nastane výše předpokládaná situace a objednatel by se domáhal plnění, které již obdržel, a strany se nedohodly jinak, uplatní se právě ustanovení § 440, jímž zákonodárce pamatoval i na takové případy.

³⁵⁸ JANEBA, Jiří. Nároky z vad a úskalí § 440 odst. 2 obchodního zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2007, 3, s. 22-25.

³⁵⁹ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2004 sp. zn. 29 Odo 556/2003. Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Přehled judikatury: ve věcech obchodních závazkových vztahů*. 2. aktual. a rozš. Praha: Aspi, 2005. s. 222 – 223.

³⁶⁰ JANEBA, Jiří. Nároky z vad a úskalí § 440 odst. 2 obchodního zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2007, 3, s. 22-25.

Pokud je to jen trochu možné, je vhodné doporučit stranám řešení takového sporu v rámci mimosoudního jednání. Takový postup má nemalé výhody, např. ekonomickou nezávislost subjektů či časovou nenáročnost oproti soudnímu řízení.³⁶¹

---

³⁶¹ JANEBA, Jiří. Nároky z vad a úskalí § 440 odst. 2 obchodního zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2007, 3, s. 22-25.

6 Vztah úpravy smlouvy o dílo v obchodním zákoníku k úpravě obsažené v občanském zákoníku

6.1 Úvodní poznámky

V českém soukromém právu lze³⁶² uzavřít jak obchodněprávní, tak občanskoprávní smlouvu o dílo. ObchZ však určuje, v jakých případech objednatel a zhotovitel uzavírají kontrakt dle ObchZ nebo kdy jsou smluvní strany oprávněny dohodnout se na tom, že se jejich závazek bude řídit ObchZ v případě, kdy by se za normálních okolností řídil OZ.

6.2 Uvedení do problematiky

Občanský zákoník je ve vztahu k obchodnímu zákoníku *lex generalis*, což znamená, že *pokud není problematika postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy a jiné vztahy s podnikáním související upravena obchodním zákoníkem, řeší se podle předpisů práva občanského.*³⁶³ *Nelze – li je řešit ani podle těchto předpisů, posoudí se podle obchodních zvyklostí, a není – li jich, podle zásad, na kterých spočívá obchodní zákoník.*³⁶⁴

Pravidlo, které určuje, **v jakých případech se použije právní úprava smlouvy o dílo v obchodním zákoníku**, je zakotveno v ustanovení § 261 odst. 1 a 2 ObchZ. Právní úprava obchodního zákoníku se použije v případě:

- že jde o závazkové vztahy mezi podnikateli, jestliže je při jejím vzniku s přihlédnutím ke všem okolnostem zřejmé, že se týká jejich podnikatelské činnosti
- pro závazkové vztahy mezi státem nebo samosprávnou územní jednotkou a podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, jestliže se týkají zabezpečování veřejných potřeb³⁶⁵

---

³⁶² S ohledem na návrh nového občanského kodexu alespoň prozatím. Viz ELIÁŠ, Karel. *Osnova občanského zákoníku*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 574 s. ISBN 978-80-7380-205-9.

³⁶³ Je třeba zdůraznit, že se nelze omezit pouze na občanský zákoník, ale tyto právní vztahy se řeší dle všech předpisů občanského práva.

³⁶⁴ Srov. § 1 ObchZ.

³⁶⁵ MAREK, Karel. Ke smlouvě o dílo: Základní ustanovení a pojmy používané ve výstavbě. *Právní fórum*. 2006, 12, s. 422 - 428.

V tomto případě obchodní zákoník považuje za stát i státní organizace, které nejsou podnikateli, pokud uzavírají takovou smlouvu, ze které vyplývá, že jde o uspokojování veřejných potřeb.

Ustanovení § 262 ObchZ umožňuje také smluvním stranám, aby se písemně dohodly na použití obchodního zákoníku. V praxi však není možné, aby si kontraktoři dohodli, že jejich vztah, ačkoli spadá pod právní úpravu obchodního zákoníku dle § 261, se bude řídit občanským zákoníkem. Taková dohoda by byla neplatná.³⁶⁶

Jak vyplývá z ustanovení § 261 odst. 1, není rozhodující, jestli předmět díla podnikatel hodlá využít ke své podnikatelské činnosti, ale zda z okolností, za kterých se smlouva uzavírá, je zřejmé, že tomu tak je. Pokud například podnikatel zakoupí pět pracovních židlí a na faktuře nebude vyznačeno identifikační číslo podnikatele a ani z jednání objednatele při uzavírání smlouvy o dílo taková okolnost nevyplyne, bude se tento závazkový právní vztah řídit občanským zákoníkem.³⁶⁷

V praxi může dojít k nejasnostem ohledně zařazení závazkového vztahu pod úpravu obchodního zákoníku, tj. zda se takový závazkový právní vztah týká podnikání či nikoli. K této problematice se vyjádřil i Nejvyšší soud ČR³⁶⁸ a toto ustanovení si vyložil tak, že „vztahy týkající se podnikání zahrnují též vztahy, které s podnikáním souvisejí, respektive jsou uzavírány ve vazbě na toto podnikání“. Dále také uvedl: „Z formulace „týkající se“ vyplývá, že nejde jen o závazky, jimiž se bezprostředně realizuje zapsaný předmět podnikání podnikatelů, kteří jsou účastníky tohoto vztahu, ale i o závazky, které s jejich podnikáním souvisejí, tedy které jsou uzavírány ve vazbě na podnikání těch podnikatelů, kteří dané smlouvy uzavírají.“³⁶⁹

Nejvyšší soud se rovněž zabýval skutečností, zda je nezbytné pro to, aby bylo zřejmé, že jde o podnikatelskou činnost, uvést identifikační číslo podnikatele. Nicméně závěry Nejvyššího soudu nejsou jednotné. V praxi je však běžné, že podnikatelé při uzavírání smlouvy uvedou identifikační číslo, aby bylo zřejmé, že se jedná o podnikatelskou činnost, tedy že se jejich závazek bude řídit obchodním zákoníkem.³⁷⁰

---

³⁶⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 21-22.

³⁶⁷ Viz tamtéž.

³⁶⁸ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. března 2007 sp. zn. 33 Odo 249/2005.

³⁶⁹ ČECH, Petr. Kdy použít obchodní zákoník a kdy jen občanský zákoník. *Právní rádce*. 2007, 12, s. 22 - 28.

³⁷⁰ Viz tamtéž.

6.3 Základní rozdíly mezi občanskoprávní a obchodněprávní úpravou smlouvy o dílo v bodech

6.3.1 Obecně

- ObchZ stanoví méně přísné požadavky na obchodněprávní závazkové vztahy než OZ.
- Právní úprava smlouvy o dílo je kompletní a autonomní, proto nelze použít právní úpravu smlouvy o dílo ani subsidiárně dle občanského zákoníku.³⁷¹
- Obecná promlčecí doba v ObchZ je čtyřletá, OZ stanoví dobu tříletou a u bezdůvodného obohacení dokonce dvouletou.
- Na rozdíl od občanského práva je možné v obchodních závazkových vztazích nabýt vlastnictví od neoprávněného. (Pokud byl nabyvatel v dobré víře, že převodci svědčí právo s věcí disponovat. OZ chrání dobrou víru jen u institutu vydržení).
- OZ je založen na principu subjektivní odpovědnosti, zatímco ObchZ na principu odpovědnosti objektivní.
- Moderační právo soudu se uplatní jen v obchodněprávních vztazích. (OZ připouští v případě sjednání nepřiměřené výše smluvní pokuty zhodnocení takového ujednání jako neplatné.)³⁷²
- Spory, které se řídí ObchZ, jsou projednávány zpravidla krajským soudem jako soudem prvního stupně. Naopak spory dle OZ se projednávají zásadně okresním soudem jako soudem prvního stupně.³⁷³
- ObchZ poskytuje značně širší smluvní svobodu než OZ.³⁷⁴
- Obchodněprávní závazky jsou založeny na principu profesionality (neplatí ustanovení § 49 OZ).³⁷⁵
- Placení smluvní pokuty je založeno na objektivním principu v obchodněprávních vztazích.³⁷⁶

---

³⁷¹ POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II - VIII.

³⁷² K této problematice se vyjádřil také Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 11. srpna 2005, sp. zn. Odo 875/2005

³⁷³ ČECH, Petr. Kdy použít obchodní zákoník a kdy jen občanský zákoník. *Právní rádce*. 2007, 12, s. 22-28.

³⁷⁴ MAREK, Karel. Ke smlouvě o dílo: Základní ustanovení a pojmy používané ve výstavbě. *Právní fórum*. 2006, 12, s. 422-428.

³⁷⁵ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. s. 19.

³⁷⁶ DOLEČEK, Marek. *Obchodní právo* [online], BusinessInfo.cz : oficiální portál pro podnikání a export, 2009 [cit. 2011-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/obchodni-pravo-opu/1000818/46131/>>.

- Smlouva o dílo podle obchodního zákoníku neobsahuje žádné smluvní podtypy, jak je tomu v občanském zákoníku.

6.3.2 U odpovědnosti za vady

- Obchodní zákoník na rozdíl od občanského neobsahuje obecná ustanovení o odpovědnosti za vady
- Zákonná záruka se poskytuje v občanskoprávních vztazích dle OZ na rozdíl od ObchZ, jenž zakotvuje poskytnutí záruky pouze na základě písemné smluvní dohody.³⁷⁷
- Na rozdíl od úpravy v OZ, neoznámení vad včas má za následek pouze nevymahatelnost práv v odpovědnosti za vady, zatímco občanský zákoník zde v takovém případě zakotvil propadnutí těchto práv (prekluze).
- Dle obchodního zákoníku se na smlouvu o dílo přiměřeně použijí některá ustanovení kupní smlouvy, dle OZ není doposud něco takového možné, protože odpovědnost za vady u kupní smlouvy i smlouvy o dílo je upravena odděleně, takže vzájemné použití není možné.
- Žádné ustanovení, které se týká odpovědnosti za vady obsažené v obchodním zákoníku, nemá na rozdíl od občanského zákoníku kogentní charakter. Smluvní strany se tedy mohou dohodnout zcela odchylně od zákonného znění.³⁷⁸
- Na rozdíl od občanskoprávní úpravy je v obchodněprávní úpravě nároků z vad možné poskytnout slevu, aniž by možnost uplatnit slevu byla podmíněna existencí neodstranitelné vady či jinými skutečnostmi.³⁷⁹
- Obchodněprávní závazky se ruší při odstoupení od smlouvy ex nunc, zatímco právní závazky řídicí se OZ se ruší tímto právním úkonem ex tunc, tj. zpětně ke dni uzavření.

³⁷⁷ PLÍVA, Stanislav. Záruka za jakost v obchodním zákoníku. *Právo a podnikání*. 1996, 3, s. 8 - 12.

³⁷⁸ POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II - VIII.

³⁷⁹ Viz tamtéž.

6.4 Závěrečné poznámky

Rozlišení, zda se závazkový právní vztah bude řídit obchodním či občanským zákoníkem, je podstatné z mnoha důvodů. Právní úprava mnoha institutů se totiž v lecčem odlišuje a to může mít za následek zvýhodnění nebo naopak zhoršení postavení jedné ze smluvních stran. Takový závěr se týká zejména institutů promlčení, neplatnost smlouvy nebo klíčových ujednání nabývání vlastnického práva a vymezení věcné působnosti soudů.

380

---

³⁸⁰ ČECH, Petr. Kdy použít obchodní zákoník a kdy jen občanský zákoník. *Právní rádce*. 2007, 12, s. 22 - 28.

Závěr

S institutem odpovědnosti se v závazkových právních vztazích lze setkat v okamžiku, kdy je porušena primární povinnost, ke které se strana závazku zavázala. Na našem území je tedy odpovědnost chápána (alespoň prozatím) jako nepříznivý právní následek protiprávního jednání, jež může spočívat buď v porušení smluvní či zákonné povinnosti. Je běžné, že plnění nejsou řádná, tudíž se lze s tímto institutem v podnikatelské sféře setkat téměř denně. Takovou hypotézu potvrzuje i judikatura. Některá z významných soudních rozhodnutí týkající se odpovědnosti za vady díla jsou v této práci rovněž citována. Pokud neexistují žádné okolnosti, které by vyloučily odpovědnost dotčené smluvní strany, pak je na místě, aby v tomto případě objednatel uplatnil práva, která mu z takové zhotovitelovy odpovědnosti za vady díla vznikají a to co nejdříve poté, co vady zjistí. Tyto nároky jsou pevně zakotveny v zákoně, není tudíž možné uplatňovat jiné než zákonem nabízené. Všechny možnosti, které objednateli zákon nabízí, jsou v této práci obsaženy a rozebrány.

Prvním cílem této práce bylo zmapovat současnou právní úpravu odpovědnosti za vady díla dle obchodního zákoníku a nároky z této odpovědnosti vyplývající. Této problematice byla věnována především kapitola třetí, na kterou navazuje další kapitola pojednávající o nárocích z vad díla. S problematikou odpovědnosti za vady souvisí také velmi diskutované téma vztahu nároku z odpovědnosti za vady díla a nároku na náhradu škody obsažené v páté kapitole, k jehož řešení nepřistupují klasikové obchodního práva jednotně. Tato práce je zaměřena také na zhodnocení současné právní úpravy, což bylo dalším cílem, a obsahuje také několik návrhů de lege ferenda. Vzhledem k tomu, že se v nejbližších letech očekává citelná změna v úpravě soukromého práva v souvislosti s přijetím nového občanského kodexu, bylo nutné se v určitých místech zabývat i touto problematikou a poukázat na toto budoucí možné řešení. Je však pravděpodobné, že tento návrh dozná ještě změn, protože se teprve očekává jeho projednání výborem pro veřejnou správu a regionální rozvoj a ústavně

právním výborem.³⁸¹ Tato práce si také kladla za cíl podrobněji popsat podstatné porušení smlouvy, jehož jasná definice závisí sice především na konkrétních aspektech daných případů, avšak judikaturou jsou již dány určité mantinely, podle kterých se v praxi často postupuje. Ve čtvrté kapitole je také obsažena myšlenka inspirovat se judikaturou mezinárodních soudů a chápáním pojmu podstatného porušení smluv také z pohledu Vídeňské úmluvy o smluvním právu, ačkoli jde o právní normu aplikovanou v závazkových soukromoprávních vztazích s mezinárodním prvkem. Posledním cílem této práce bylo také porovnání právní úpravy odpovědnosti za vady v platném občanském a obchodním zákoníku, kterému je věnována poslední šestá kapitola. Pro lepší přehlednost je tato část popsána pouze stručně a jen v jednotlivých bodech.

Na závěr lze konstatovat, že úprava smlouvy o dílo, odpovědnosti za vady díla a uplatňování nároků z vad díla je v obchodním zákoníku poměrně složitě a nepřehledně konstruována. Úprava smlouvy o dílo jen v obchodním zákoníku je obsažena v dvaceti devíti paragrafech s tím, že některá ustanovení dále odkazují na přiměřenou aplikaci ustanovení kupní smlouvy v obchodním zákoníku. Některé otázky jsou pak upraveny v obecných ustanoveních³⁸² v části třetí v obchodních závazkových vztazích. A nelze - li některé otázky řešit podle ustanovení obchodního zákoníku, řeší se podle předpisů práva občanského dle § 1 ObchZ³⁸³. Je evidentní, že pokud bude schválen nový občanský kodex, pro podnikatele nastanou velké změny, avšak lze se domnívat, ačkoli lze pozorovat i kritický přístup³⁸⁴, že se bude jednat o změny k lepšímu, neboť tato úprava zakotvuje jednotnou úpravu smlouvy o dílo, nadále se již nebude rozlišovat občanskoprávní a obchodněprávní smlouva o dílo. Lze tedy uzavřít, že současná úprava, ačkoli je judikatura týkající se odpovědnosti za vady vesměs ustálená, nový

---

³⁸¹ *Novela občanského zákoníku* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, 2010 [cit. 2011-03-11]. Dostupné z WWW:<<http://www.mmr.cz/Bytova-politika/Pravo-Legislativa/Legislativa/Novela-obcanskeho-zakoniku>>.

³⁸² Srov. § 262 a násl.

³⁸³ Nelze – li je řešit ani podle těchto předpisů, posoudí se podle obchodních zvyklostí, a není – li jich, podle zásad, na kterých spočívá tento zákon. Srov. § 1 ObchZ.

³⁸⁴ Např. nmodernost návrhu OZ, radikální diskontinuita návrhu, pochybná koncepce vazeb na veřejné právo, absence odpovídající procesní úpravy. Srov. Připomínky k návrhu občanského zákoníku. *Legislativa*. 2008, 12, s. 20 - 24.

občanský zákoník bude pro podnikatele přínosem³⁸⁵ a až praxe v budoucnu odhalí, jaká úskalí případně přinese.

---

³⁸⁵ BOHUTÍNSKÁ, Jana. *Občanský zákoník se dotkne podnikatelů. Nejdříve v roce 2012.* [online]. Podnikatel.cz, 2008 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/obcansky-zakonik-se-dotkne-podnikatelu/>>.

Použitá literatura

Knihy

1. BEJČEK, Josef; ELIÁŠ, Karel; RABAN, Přemysl. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4. Praha: C. H. Beck, 2007. 535 s.
2. BEJČEK, Josef, et al. *Kurs obchodního práva: Obchodní závazky*. 5. Praha: C. H. Beck, 2010. 542 s.
3. DĚDIČ, Jan, et al. *Obchodní zákoník: Komentář. Díl IV, §221-§ 775*. 1. Praha: Polygon, 2002. 3059-4079 s.
4. ELIÁŠ, Karel, et al. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od r. 1990*. 5. Praha: Linde, 2006. 975 s.
5. ELIÁŠ, Karel. *Osnova občanského zákoníku*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 574 s.
6. HENDRYCH, Dušan, et al. *Právní slovník*. 3. Praha: C. H. Beck, 2009. 1488 s.
7. KNAPPOVÁ, Marta, et al. *Občanské právo hmotné I*. Praha: ASPI, 2005. 523 s.
8. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. 260 s.
9. MAREK, Karel; ŽVÁČKOVÁ, Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla*. 1. Praha: ASPI, 2008. 282 s.
10. MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo: Kontrakty*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 477 s.
11. PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 4. Praha: Linde, 1997. 600 s.
12. PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. 2. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2009. 339 s.
13. POKORNÁ, Jarmila, et al. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, (§ 221 až 775)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 846 s.
14. STUNA, Stanislav, et al. *Obchodní zákoník s podrobným komentářem pro právní a podnikatelskou praxi*. Praha: Trizonia, 1992. 579 s.
15. ŠTENGLOVÁ, Ivana, et al. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. Praha: C. H. Beck, 2009. 1375 s.
16. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. Praha: C. H. Beck, 2010. 220 s.

17. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Přehled judikatury ve věcech obchodních závazkových vztahů*. 2. vyd., aktualiz. a rozš. Praha: ASPI, 2005. 268 s.
18. ŠVESTKA, Jiří, et al. *Občanský zákoník: komentář*. 10. Praha: C. H. Beck, 2006. 1465 s.

Články

1. ČECH, Petr. Kdy použít obchodní zákoník a kdy jen občanský zákoník. *Právní rádce*. 2007, 12, s. 22 - 28.
2. HANDLAR, Jiří. Právní odpovědnost - netradiční zamyšlení nad tradičním pojmem. *Právník*. 2004, 11, s. 1041 - 1064.
3. HERBOCZKOVÁ, Jana. Podstatné porušení smlouvy podle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní rozhledy*. 2009, 14, s. 504 - 512
4. CHALUPA, Luboš. Souběh nároků z odpovědnosti za vady a náhrady škody. *Právní rádce*. 2002, 10, s. 17 - 18.
5. JANEBA, Jiří. Nároky z vad a úskalí § 440 odst. 2 obchodního zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2007, 3, s. 22 - 25.
6. JÄGER, Marek; NAVRKAL, Ondřej. Oznámení o vadách podle obchodního zákoníku. *Právní fórum*. 2009, 11, s. 485 - 495.
7. KINDL, Milan. K přiměřenému použití jiného zákona. *Právník*, 1996, č. 4, s. 383.
8. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Způsoby určení ceny v obchodních smlouvách, doba placení, doložky. *Právo a podnikání*. 2001, 1, s. 15 - 19.
9. MAREK, Karel. K odpovědnosti za vady zboží : (podle obchodněprávní kupní smlouvy). *Státní zastupitelství*. 2008, 07 - 08, s. 53 - 57.
10. MAREK, Karel. Ke smlouvě o dílo: Základní ustanovení a pojmy používané ve výstavbě. *Právní fórum*. 2006, 12, s. 422 - 428.
11. PELIKÁNOVÁ, Irena. Aktuální otázky obligačního práva a jeho kodifikace v evropském i českém kontextu. In BLŽEK, Kamil, ZOUFALÝ, Vladimír (ed). *Karlovarské právní dny XVI*. Praha: Linde, s. 224-250.

12. PLÍVA, Stanislav. Záruka za jakost v obchodním zákoníku. *Právo a podnikání*. 1996, 3, s. 8 - 12.
13. POHL, Tomáš. Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy dle obchodního zákoníku. *Právní rádce*. 2006, 2, s. II - VIII.
14. TOBEŠ, Zdeněk. Vady díla. *Právní rádce*. 2002, 7, s. 24 - 27.
15. TOBEŠ, Zdeněk. Cena za dílo v obchodním právu. *Právní rádce*. 2006, 5, s. 32-35.
16. TOMSA, Miloš. Reklamace zboží v obchodních vztazích. *Obchodní právo*. 1993, 11, s. 11 - 16.
17. Přípomínky k návrhu občanského zákoníku. *Legislativa*. 2008, 12, s. 20 - 24.

Právní předpisy

1. Zákon číslo 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon číslo 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 157/1997 Sb. o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobu jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (insolvenční zákon)
7. Prováděcí vyhláška č. 279/1997, ve znění pozdějších předpisů.
8. Vídeňská úmluva o mezinárodní koupi zboží ze dne 11. dubna 1980 (Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží č. 160/1991 Sb.)

Judikatura

1. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. listopadu 2001, sp. zn. 29 Odo 50/2001
2. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. července 2004, sp. zn. 32 Odo 1153/2003

3. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. srpna 2002, sp. zn. 29 Odo 11/2002
4. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. prosince 2003, sp. zn. 32 Odo 631/2002
5. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 1995, sp. zn. 3 Cz 57/92
6. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. března 2007, sp. zn. 32 Odo 1387/2005
7. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. dubna. 2004, sp. zn. 29 Odo 556/2003
8. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. března 2007, sp. zn. 33 Odo 249/2005
9. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. srpna 2005, sp. zn. Odo 875/ 2005.
- 10.rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. prosince 2003, sp. zn. 32 Odo 230/2003
- 11.rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. června 2004, sp. zn. 29 Odo 1067/2003
- 12.rozhodnutí R/2004
- 13.rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. března 2003, sp. zn. 32 Odo 76/2003
- 14.rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2001, sp. zn. 33 Cdo 1076/2000
- 15.rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. dubna 2001, sp. zn. 29 Cdo 1180/2000
- 16.rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. prosince 2003, sp. zn. 32 Odo 631 2002.
- 17.rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 11. května 1920, Rv I 177/20
- 18.rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 7. února 1922, Rv I 838/21
- 19.rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3362/2007
- 20.nález Mezinárodního rozhodčího tribunálu MOK č. 7531 z roku 1994
- 21.Vážný č. 6372 (z r. 1926)
- 22.Vážný č. 1534 (z r. 1924)

23. Vážný č. 14 165 u § 433
24. Vážný č. 3119 (z r. 1923)
25. Vážný č. 1 1216 (z r. 1921)
26. Vážný č. 4569 (z r. 1924)
27. Vážný č. 11 551 (z r. 1932)
28. Vážný č. 1591/1922

Elektronické zdroje:

1. BOHUTÍNSKÁ, Jana. *Občanský zákoník se dotkne podnikatelů. Nejdříve v roce 2012.* [online]. Podnikatel.cz, 2008 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/obcansky-zakonik-se-dotkne-podnikatelu/>>.
2. DOLEČEK, Marek. *Obchodní právo* [online]. BusinessInfo.cz: oficiální portál pro podnikání a export, 2009 [cit. 2011-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/obchodni-pravo-opu/1000818/46131/>>.
3. KOUKAL, Pavel. *Dohoda o ceně díla v investiční výstavbě* [online]. Právní rádce, 2003 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-13249760-dohoda-o-cene-dila-v-investicni-vystavbe>>.
4. RADOŠOVSKÝ, Petr. *Rozhodné právo v závazkových vztazích z mezinárodního obchodu - pravidla určení rozhodného práva – část. I (hmotné normy v oblasti závazkových vztahů)* [online]. Epravo.cz, 2003 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-pravo/rozhodne-pravo-v-zavazkovych-vztazich-z-mezinarodniho-obchodu-pravidla-urceni-rozhodneho-prava-cast-i-hmotne-normy-v-oblasti-zavazkovych-vztahu-22337.html>>.
5. *Nový občanský zákoník* [online]. Justice.cz, 2011 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/smluvni-pravo/koncepcni-zmeny.html>>.
6. *Novela občanského zákoníku* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj 2010 [cit. 2011-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Bytova-politika/Pravo-Legislativa/Legislativa/Novela-obcanskeho-zakoniku>>.

Summary

The subject of this diploma thesis is the responsibility for the defects of contracted work as per the Commercial Code.

In order to offer a complex view on the issue, the reader is in the *first chapter* briefly introduced to the concept of the Contract for Work in general. The chapter is also focused on the definition of the term „work“, as such definition is important for the later definition of defects of the work. This chapter also briefly considers rights and obligations that stem out of such contractual relationship. It also stresses the fact that parties can modify the wording of the contract to their preference (obviously within the valid legal framework)

Second chapter handles the differentiation of the defects as per the commercial-legal theory and discusses the obligation of the contractor to deliver the work properly, i.e. without defects. This thesis handles just these situations where the contractor fails to honour this obligation. The end of the second chapter compares the current wording of the legal stipulation of the Contract for Work with the new wording proposal within the newly formed Civil Law.

Third chapter handles the topic of the thesis itself, defines the private-legal responsibility and its perception within our geography, also defines the responsibility for defects and its differentiation and critically assesses the new proposed wording of Civil Law.

Fourth chapter then discusses the rights that stem out of the responsibility for the defects of work to the customer that occur by substantial or non-substantial breach of contract – that is claims that the customer has towards the contractor. The discussion includes the conditions under which the rights can be claimed. This chapter also includes the definition of the substantial breach of contract; both from the perspective of the Czech legal system and from that of the international private law, as defined by the UN Charter about contract of purchases of goods and law precedents of Czech and international courts.

Fifth chapter describes the relationship between the responsibility for defects of work and requirement for compensation for the damage and includes lawyer's opinions about this often discussed topic.

The *Sixth chapter* analyses the relationship of the treatment of the Contract of Work within the Commercial Code with the treatment within the Civil Law and it clearly points out the differences between the treatments of responsibilities of defects in work.

The work also contains an attachment – the Contract for Work to which it is referenced in each chapter and the reader is gradually acquainted with the real nature of this contract type.

The *Conclusion* summarizes the goals that this thesis was following and assesses the overall treatment of responsibility of defects of work as per the Commercial Code. The Conclusion evaluates two hypotheses:

- The Czech Commercial Code offers a satisfactory legal treatment of the contract for work and responsibilities of defects which is sufficient to the requirements of the professional practice and academic debates.
- The new proposal of the Civil Law offers a simplification and general streamlining of the law of obligations into one codex and it is therefore of benefit to the entrepreneurs.

The author holds the view that the legal treatment of the responsibilities for the defects of work create a rather confusing aggregate of legal norms and that the newly formed Civil Law proposal partly improves the status. Therefore the author concludes that the new Civil Law will be of benefit to the entrepreneurs in this respect.

Shrnutí

Předmětem této diplomové práce je odpovědnost za vady díla dle obchodního zákoníku.

Aby byl vytvořen ucelený pohled na dané téma, čtenář je nejprve v *první kapitole* stručně seznámen s institutem smlouvy o dílo obecně. Je zaměřena také na pojem „dílo“, jehož definování je nutné pro pozdější definici vad takového díla. Tato kapitola se ve stručnosti zabývá také právy a povinnostmi, které z takového právního vztahu smluvním stranám vyplývají s důrazem na skutečnost, že strany si svou smlouvu mohou modifikovat dle svých představ (samozřejmě v mezích zákona). *Druhá kapitola* obsahuje členění vad díla dle obchodněprávní teorie a již se zabývá existencí povinnosti zhotovitele provést dílo jeho řádným ukončením, tedy bez vad. Tato práce se zaměřuje právě na takové situace, kdy zhotovitel tuto povinnost poruší. Závěr druhé kapitoly se zabývá komparací současné právní úpravy smlouvy o dílo s úpravou obsaženou v návrhu nového občanského zákoníku.

Třetí kapitola se již věnuje samotnému tématu práce, obsahuje nejprve definici soukromoprávní odpovědnosti a její chápání na našem území, dále definici odpovědnosti za vady a její dělení a kritický pohled na úpravu právní odpovědnosti dle nového návrhu občanského zákoníku.

Čtvrtá kapitola pak pojednává o právech, která vyplývají z odpovědnosti za vady díla objednateli při podstatném a nepodstatném porušení smlouvy – tedy o nárocích, které objednatel vůči zhotoviteli má, ale nezapomíná zdůraznit, za jakých podmínek může tato práva nárokovat. Tato kapitola obsahuje také definici podstatného porušení smlouvy a to jak z pohledu českého obchodního zákoníku, tak z pohledu mezinárodního práva soukromého, jak je upraven Úmluvou OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a judikaturou českých i zahraničních soudů.

Pátá kapitola popisuje vztah nároku z odpovědnosti za vady díla a nároku na náhradu škody a uvádí názory právníků na toto často diskutované téma.

Šestá kapitola je zaměřena na vztah úpravy smlouvy o dílo v obchodním zákoníku k úpravě obsažené v občanském zákoníku a přehledně uvádí základní rozdíly v úpravě odpovědnosti za vady díla.

Součástí této práce je také *příloha* – smlouva o dílo, na kterou je v jednotlivých kapitolách odkazováno a čtenář je tak postupně seznamován s reálnou podobou tohoto smluvního typu.

Závěr uvádí, k dosažení jakých cílů tato práce směřovala a hodnotí celkovou úpravu odpovědnosti za vady díla dle obchodního zákoníku. Závěr zhodnocuje dvě hypotézy:

- Český obchodní zákoník poskytuje kvalitní právní úpravu smlouvy o dílo a odpovědnosti za vady, která vyhovuje požadavkům praxe i odborných akademických diskuzí.
- Návrh nového občanského zákoníku představuje zjednodušení a celkové zpřehlednění oblasti závazkového práva do jednoho kodexu a je tedy přínosem pro podnikatele.

Autor se domnívá, že právní úprava odpovědnosti za vady díla tvoří ne příliš přehledný souhrn právních norem a návrh nového občanského zákoníku tento nedostatek do jisté míry napravuje. Tudíž závěrem konstatuje, že nový občanský zákoník bude pro podnikatele v tomto ohledu přínosem.

Klíčová slova

Klíčová slova:

Odpovědnost za vady díla dle obchodního zákoníku, odpovědnost za vady, vady díla, podstatné porušení smlouvy, nároky vyplývající z odpovědnosti za vady, smlouva o dílo, dílo, právní odpovědnost, obchodněprávní závazek, obchodněprávní smlouva.

Key words:

Responsibility for defects in the work under the Commercial Code, the defect in the works, a substantial breach of contract, claims arising from liability for defects, contract for work, work, legal responsibility, commercial liability, commercial contract.

Příloha